

**ORTA NİTELİKLİ KONUTLARDA EBEVEYN YATAK ODASI
PLANLAMASI İÇİN OPTİMUM ÇÖZÜMLER, EYLEMLERE
YÖNELİK KULLANICI GEREKSİNİMLERİ VE İÇ
DONATIM ELEMANLARI**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
(MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ)**

Kemal YILDIRIM

Mayıs 1995

**YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMAN YÖNETİM MERKEZİ**

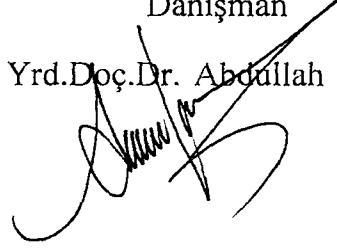
**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

45495

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Danışman

Yrd.Doç.Dr. Abdullah SÖNMEZ

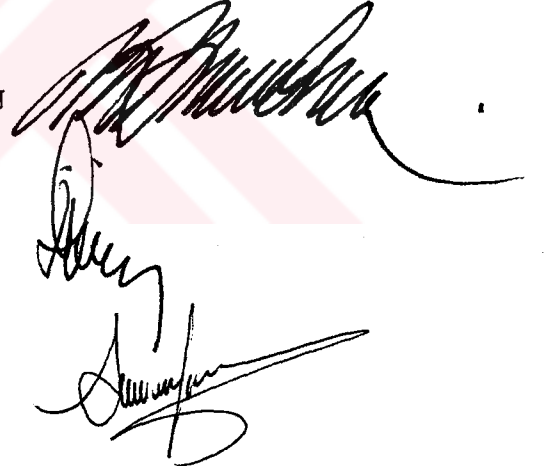

Sınav Jürisi :

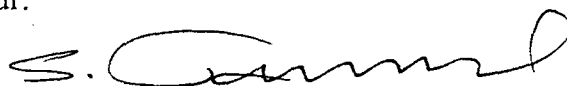
Başkan : Prof.Dr. Muammer HACIBALOĞLU

Üye : Prof.Dr. Ramazan ÖZEN

Üye : Yrd.Doç.Dr. Abdullah SÖNMEZ

Bu Tez Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım
Esaslarına Uygundur.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZ.....	I
ABSTRACT.....	II
TEŞEKKÜR.....	III
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	IV
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	VI
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM I.....	5
KONU ALANININ TANITILMASI.....	5
1.1 Yatak Odasının Konut Birimi İçindeki Konumu.....	5
1.2 Yatak Odasının Diğer Mekan Birimleriyle Eylemsel İlişkileri.....	6
1.3 Kullanım Tarzına Göre Yatak Odası Tipleri.....	9
1.3.1 Oturma Yatak Odası	9
1.3.2 Çalışma Yatak Odası.....	9
1.4 Yatak Odasında Yer Alan Eylemler.....	10
1.5 Yatak Odasında Yer Alması Gereken Donatı Elemanları.....	10
1.5.1 Karyola-Yatak Özellik ve Boyutları.....	11
1.5.2 Komodin Özellik ve Boyutları.....	16
1.5.3 Tuvalet Masası Özellik ve Boyutları.....	17
1.5.4 Puf Özellik ve Boyutları.....	19
1.5.5 Çamaşır Dolabı Özellik ve Boyutları.....	20
1.5.6 Elbise Dolabı Özellik ve Boyutları.....	21
1.5.7 Koltuk Özellik ve Boyutları.....	25

1.5.8 Orta Masası Özellik ve Boyutları.....	26
1.5.9 Tv.-Müzik Dolabı Özellik ve Boyutları.....	26
1.6 Yatak Odasında Yer Alan Donatı Elemanlarının	
Kapalı Alanları.....	27
1.7 Eylem Alanları İle Donatı Elemanları Arası İlişkiler.....	28
1.8 Konut Yatak Odası Donatı Elemanlarında Modüler	
Koordinasyon.....	29
1.9 Konut Yatak Odası Mekan Organizasyonunda Boyutsal	
Faktörler.....	39
1.9.1 Ergonomik Yaklaşım.....	39
1.9.2 Antropometrik Yaklaşım.....	40
1.9.2.1 Statik Antropometri	41
1.9.2.2 Dinamik Antropometri.....	41
1.9.3 Kullanıcı Boyutları.....	41
1.9.4 Yatak Odasındaki Eylem Alanlarının Boyutları.....	47
1.10 Konut Yatak Odalarında Fiziksel Çevre Organizasyonu ve	
Donatılar.....	51
1.10.1 Aydınlatma.....	51
1.10.2 Havalandırma ve Isıtma.....	59
1.10.3 Güvenlik.....	62
1.10.4 Akustik.....	62
1.11 Konut Yatak Odası Tasarımında Işık-Renk İlişkisi.....	63
BÖLÜM II.....	66
YATAK ODASI PLANLAMA İLKELERİ.....	66
2.1 Yatak Odası Planlamasına Etki Eden Faktörler.....	66
2.1.1 Kültürel Faktörler.....	66

2.1.2 Ekonomik Faktörler.....	67
2.1.3 Teknolojik Faktörler.....	69
2.2 Yatak Odası Planlaması.....	70
2.2.1 Yatak Odası Tasarımı.....	70
2.2.1.1 Teknik Gereksinimler.....	71
2.2.1.2 Çevre Gereksinimler.....	71
2.2.1.3 Beşeri Gereksinimler.....	71
2.2.1.4 Sembolik Gereksinimler.....	72
2.2.2 Yatak Odası Donatı Elemanlarının Planlanması.....	72
2.2.2.1 Bağımsız Özellikler.....	73
2.2.2.2 Bağımlı Özellikler.....	73
2.2.2.3 Tamamlayıcı Özellikler.....	73
2.2.3 Yatak Odası Eylem Alanı Planlaması.....	74
2.2.3.1 Eyleme İlişkin Özellikler.....	74
2.2.3.2 Donatı Elemanlarına İlişkin Özellikler.....	75
2.2.4 Yatak Odası Mekanı Planlaması.....	75
2.3 Araştırmada Uygulanan Yöntemler.....	77
2.3.1 Araştırmanın Sınırları.....	77
2.3.2 Araştırmanın Yöntemi.....	77
2.3.2.1 Anket Uygulama ve Sistematiik Gözlem Yapma.....	77
2.3.2.2 Araştırmaya Giren Konut Yatak Odalarının Plan Tipleri.....	78
2.3.3 Fotoğraflarla Belgeleme.....	78
2.3.4 Araştırma Gruplarının Seçimi.....	79
BÖLÜM III.....	80
ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE DEĞERLENDİRİLMESİ	80
3.1 Konutların Tipleri ve Özellikleri.....	80

3.2 Aile Yapısı, Eğitimi ve Meslekleri.....	81
3.3 Yatak Odalarının Tipleri ve Özellikleri.....	81
3.4 Yatak Odalarında Kullanılan Donatı Elemanları.....	84
3.5 Mobilya Alanları ve Mimari Yapıyla İlişkileri.....	86
3.6 Depolama.....	88
3.6.1 Sabit Depolama.....	88
3.6.2 Hareketli Depolama.....	88
3.6.3 Açık Depolama.....	90
3.7 Yatak Odalarında Bulunan Giysi, Çamaşır ve Eşyalar.....	90
3.8 Kullanıcıların Kullandıkları Yatak Odaları Hakkındaki Düşünceleri.....	92
3.9 Kullanıcıların Yatak Odalarında Bulunmasını İstedikleri Hususlar.....	93
3.10 Yatak Odalarının Planları ve Fotoğrafları.....	94
BÖLÜM IV.....	125
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	125
4.1 Yatak Odasının Mimari Özellikleri ve Konumu.....	125
4.2 Donatı Elemanlarının Boyutları ve Özellikleri.....	126
4.3 Eylem Alanları ve Boyutları.....	126
4.4 Yatak Odası ve Donatı Elemanlarının Alanı.....	127
4.5 Donatı Elemanlarının Depolama Hacimleri.....	129
4.6 Ebeveyn Yatak Odası Planlamasında Prototip Bir Uygulama.....	129
KAYNAKLAR.....	135
ÖZGEÇMİŞ.....	140
EKLER.....	141

ORTA NİTELİKLİ KONUTLARDA EBEVEYN YATAK ODASI
PLANLAMASI İÇİN OPTİMUM ÇÖZÜMLER, EYLEMLERE
YÖNELİK KULLANICI GEREKSİNİMLERİ VE
İÇ DONATIM ELEMANLARI

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Kemal YILDIRIM

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MAYIS 1995

ÖZ

İnsanoğlunun yaşamında teknolojik, ekonomik, kültürel ve sosyolojik gelişmeler, daima dinamik bir yapıyı da beraberinde getirmiştir. Bu değişim kullanıcıların gereksinimlerini karşılayabilecek konut özlemini de artırmıştır.

Bu çalışmada, orta nitelikli konutlarda yaşayan ailelerin yatak odası kullanımı, yaşam biçimi ve iç mekan düzenlemeleri incelenmiş; kullandıkları donatı elemanlarının nicelik ve nitelikleri ile depolama sorunları tespit edilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde Ankara'nın çeşitli semtlerinden otuz adet orta nitelikli konut yatak odası alınmış olup, kendi içlerinde ayrıntıları ile incelenmiştir. Veriler bir anket yardımı ile toplanmış, ayrıca yatak odalarının fotoğrafları çekilmiş, 1/20 ölçekli yerleştirme planları çizilerek donatı yerleri, resimleri ve ölçüleri kaydedilmiştir. Çalışma sonunda, donatı elemanlarının kapladığı kapalı alanların, yatak odası taban alanına oranının yüksek olması nedeni ile açık alanların yeteri kadar bırakılmadığı, depolama sorunları ve donatı boyutlarının ihtiyaca göre seçilmediği belirlenmiştir.

Bilim Kodu: 225.12.01

Anahtar Kelimeler: SED, Yatak Odası Mobilya Boyutları, Mobilya Oranı,
Sayfa Adedi: 167

Tez Yöneticisi : Yrd.Doç.Dr. Abdullah SÖNMEZ

OPTIMUM SOLUTIONS FOR THE PARENTS BEDROOM
PLANNING IN THE MIDDLE SOCIO-ECONOMIC STATUS
(SES) HOUSES, USER REQUIREMENTS RELATED TO
ACTIVITIES AND THE INNER HOUSE
EQUIPMENT ELEMENTS

Kemal YILDIRIM
(M.Sc. Thesis)

GAZİ UNIVERSITY
INSTITUTE OF SCIENCE AND TECHNOLOGY
MAY 1995

ABSTRACT

The technological, economical, cultural and sociological developments in human being life have always brought the dynamic structure with themselves. This change has increased the nostalgia of houses that responds all users necessities. The bedroom utilization of families living in middle (SES) houses, living patterns and arrangement of interiors were surveyed; the quantity and quality of equipment element used and the problems related to their storage were examined. In the third part, thirty bedrooms of middle (SES) houses from different regions of Ankara were first examined in detail, then compared with each other. The survey was carried out by the help of questionnaire, in addition to the recording of the arrangement of spaces by taking photographs and drawing the plans of bedroom at 1/20 scale. At the end of these studies, we find that there isn't free spaces enough, as the ratio between the spaces equipment elements that cover and the whole space of bedroom is high, problems related to their storage and dimensions of equipment that isn't closed correctly to their architectural plan.

Science Code: 225.12.01

Key Words: SES, Bedroom Furniture Dimensional, Furniture area.

Page Number: 167

Supervisor: Assoc.Prof.Dr. Abdullah SÖNMEZ

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım süresince yakın ilgi ve yardımlarını esirgemeyen danışmanım G.Ü. T.E.F. öğretim üyesi Yrd.Doç.Dr. Abdullah SÖNMEZ'e tezin oluşmasında katkıda bulunan, Prof.Dr. Muammer HACIBALOĞLU ve Dr. Zafer IŞIK'a, konutların araştırılması sırasında yardımcı olan eşim ve kapısını açan tüm konut sahiplerine, ayrıca G.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü yetkili ve görevlilerine teşekkür ederim.

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

<u>Çizelge</u>	<u>Sayfa</u>
1.1 Standart Yatak Ölçüleri.....	15
1.2 Yatak Odalarındaki Donatılar İçin Gerekli Olan Alanlar.....	27
1.3 Ev Kadınlarının Ayakta Durma Pozisyonlarındaki Boyutsal Ölçülerine İlişkin Yüzdesel Değerler.....	44
1.4 Ev Kadınlarının Oturma Pozisyonundaki Ölçülerine İlişkin Yüzdesel Değerler.....	44
1.5 Çeşitli Değerler İçin Elde Edilen Ortalamalar ve Standartlar.....	45
1.6 Yatay Çalışma Alan ve Boyutları.....	48
1.7 Dikey Çalışma Alan ve Boyutları.....	48
1.8 Eylem Alanlarına Göre Aydınlatma Düzeyi.....	56
2.1 Problem Strüktür Tablosu.....	76
3.1 Konutların Isıtılması Durumu.....	80
3.2 Yatak Odalarının Aydınlatılması Durumu.....	82
3.3 Yatak Odalarında Kullanılan Duvar Örtüleri.....	83
3.4 Yatak Odalarında Kullanılan Zemin Kaplaması.....	83
3.5 Donatı Elemanlarının Ortalama Zeminde Kapladığı Alanlar.....	87
3.6 Mobilyaların Depolama Hacimleri.....	88
3.7 Yatak Odalarında Bulunan Giysi-Çamaşır ve Eşyalar.....	91
4.1 Yatak Odaları İçin Önerilen Alanlar.....	128
4.2 Yatak Odaları İçin Önerilen Mobilya Alanları.....	128
4.3 Yatak Odaları İçin Önerilen Mobilyaların Ortalama Depolama Hacimleri.....	129

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

<u>Sekil</u>	<u>Sayfa</u>
G.1 Çadırlar Arası Ortak Alanın Sofa'ya Dönüşmesi.....	2
G.2 Türk Evini Oluşturan Bir Odanın Genel Düzeni	
ve Kullanımının Çadırla Kıyaslanması.....	2
1.1 Doğudan Yatay Gelen Sabah Güneş Işınları.....	6
1.2 Yatak Odasının Diğer Mekan Birimleriyle İlişkileri.....	6
1.3 Yatak Odaları İle Banyo Biriminin İlişkisi.....	7
1.4 Yatak Odaları İle Soyunma-Giyinme Biriminin İlişkisi.....	8
1.5 Yarım Banyolu ve Teraslı Yatak Odası.....	8
1.6 Tek Kişilik Karyola.....	11
1.7 Çift Kişilik Karyola.....	11
1.8 İkili Karyola.....	12
1.9 Klasik Stil Karyola.....	12
1.10 Ortopedik Somya Çeşitleri.....	13
1.11 Ortopedik Somyalı Karyola.....	13
1.12 Tekerlekli Katlanır Karyola.....	14
1.13 Yatağın Elastiki Formu.....	14
1.14 Modern Stilde Komodinler.....	16
1.15 Klasik Stilde Komodinler	17
1.16 Tuvalet Masası.....	19
1.17 Aynalı Kapaklı Klasik Tuvalet Masası.....	18
1.18 Tuvalet Masası.....	19
1.19 Klasik Stilde Puflar.....	20
1.20 Klasik Stilde Çamaşır Dolabı.....	21

1.21 Klasik Stilde Elbise Dolabı.....	22
1.22 Elbise Dolabında Kullanılan Giysi, Çamaşır ve Elemanların Boyutları.....	23
1.23 Elbise Dolabının Düzenlenmesi.....	24
1.24 Gömme Dolabın Düzenlenmesi.....	24
1.25 Dinlenme Koltuğu.....	25
1.26 Kare Orta Sehpa.....	26
1.27 Konut Yatak Odalarında Temel Eylem Alanlarının Birbirleriyle İlişkileri.....	28
1.28 Yatak Odası Elbise Dolabının Modüler Boyutları.....	31
1.29 Modül Varyasyonları ve Genişlik Boyutları.....	32
1.30 Kapak Çalışma Biçimleri ve Kapak Ölçüleri.....	32
1.31 Değişik Kapak Çalışma Biçimlerinin Birlikte Uygulanışı.....	33
1.32 Elbise Dolabının İç Görünümü	34
1.33 Eğimli Duvara Uygun Yapılan Dolap.....	34
1.34 "L" Şeklinde Boşluğa Yerleştirilen Dolabın Duvar İle Arasında Kalan Boşluğun Bant İle Kapatılması.....	35
1.35 "U" Şeklinde Boşluğa Yerleştirilen Dolabın Eşit Bırakılan Yan Boşluklarının Bant İle Kapatılması.....	35
1.36 "U" Şeklinde Boşluğa Yerleştirilen Dolabın Tavan İle Arasında Kalan Boşluğunun Bant İle Kapatılması.....	36
1.37 "L" Şeklinde Boşluğa Yerleştirilen Dolabın Tavan İle Arasında Kalan Boşluğunun Bant İle Kapatılması.....	36
1.38 Duvarın Orta Kısımındaki Kolon Üzerine Yapılan Dolap	37
1.39 Duvar Köşesindeki Kolon Üzerine Yapılan Dolap.....	37

1.40 Kiriş Üzerine Yapılan Dolap.....	38
1.41 Eğimli Tavana Göre Yapılan Dolap.....	38
1.42. Ergonomi-İnsan İlişkisinin Şematik Gösterimi.....	40
1.43 Ayakta Durma Pozisyonunda Antropometrik Ölçüler.....	43
1.44 Oturma Pozisyonunda Antropometrik Ölçüler.....	43
1.45 500 Erkek ve 508 Kadından Oluşan Bir İsviçre Grubunun Antropometrik Değerleri.....	46
1.46 Yatay Çalışma Alan ve Boyutları.....	48
1.47 Dikey Çalışma Alan ve Boyutları.....	48
1.48 Elbise Dolabı İle Yatak Arasındaki Geçiş Alanı.....	49
1.49 Giyinme-Soyunma İçin Serbest Alan.....	49
1.50 Tuvalet Masası Önündeki Serbest Alan.....	49
1.51 Çekmeceleri Açmak İçin Serbest Alan.....	50
1.52 Ayna Önünde Serbest Alan	50
1.53 Yatakları Yapmak İçin Serbest Alan.....	50
1.54 Yatağın Altını Temizlemek İçin Serbest Alan.....	51
1.55 Yatak Odasının Gündüz Işığı İle Aydınlatılması.....	54
1.56 Yaşlılığa Göre Aydınlık Düzeyinin Artış Oranı.....	56
1.57 Tuvalet Aynasının Aydınlatılması.....	58
3.1 16 Nolu Konutun Yatak Odası.....	85
3.2 15 Nolu Konutun Yatak Odası.....	85
3.3 11 Nolu Konutun Yatak Odasında, Elbise Dolabı ve Sandık Üzerine Yapılan Açık Depolama.....	89
3.4 18 Nolu Konutun Yatak Odasında, Elbise Dolabı Üzerine Yapılan Açık Depolama.....	89
3.5 1 Nolu Konutun Yatak Odası.....	95

3.6 1 Nolu Konutun Yatak Odası Planı.....	95
3.7 2 Nolu Konutun Yatak Odası.....	96
3.8 2 Nolu Konutun Yatak Odası Planı.....	96
3.9 3 Nolu Konutun Yatak Odası.....	97
3.10 3 Nolu Konutun Yatak Odası Planı.....	97
3.11 4 Nolu Konutun Yatak Odası.....	98
3.12 4 Nolu Konutun Yatak Odası Planı.....	98
3.13 5 Nolu Konutun Yatak Odası.....	99
3.14 5 Nolu Konutun Yatak Odası Planı.....	99
3.15 6 Nolu Konutun Yatak Odası.....	100
3.16 6 Nolu Konutun Yatak Odası Planı.....	100
3.17 7 Nolu Konutun Yatak Odası.....	101
3.18 7 Nolu Konutun Yatak Odası Planı.....	101
3.19 8 Nolu Konutun Yatak Odası.....	102
3.20 8 Nolu Konutun Yatak Odası Planı.....	102
3.21 9 Nolu Konutun Yatak Odası.....	103
3.22 9 Nolu Konutun Yatak Odası Planı.....	103
3.23 10 Nolu Konutun Yatak Odası.....	104
3.24 10 Nolu Konutun Yatak Odası Planı.....	104
3.25 11 Nolu Konutun Yatak Odası.....	105
3.26 11 Nolu Konutun Yatak Odası Planı.....	105
3.27 12 Nolu Konutun Yatak Odası.....	106
3.28 12 Nolu Konutun Yatak Odası Planı.....	106
3.29 13 Nolu Konutun Yatak Odası.....	107
3.30 13 Nolu Konutun Yatak Odası Planı.....	107
3.31 14 Nolu Konutun Yatak Odası.....	108

3.58 27 Nolu Konutun Yatak Odası Planı.....	121
3.59 28 Nolu Konutun Yatak Odası.....	122
3.60 28 Nolu Konutun Yatak Odası Planı.....	122
3.61 29 Nolu Konutun Yatak Odası.....	123
3.62 29 Nolu Konutun Yatak Odası Planı.....	123
3.63 30 Nolu Konutun Yatak Odası.....	124
3.64 30 Nolu Konutun Yatak Odası Planı.....	124
4.1 Prototip Yatak Odası Planı.....	130
4.2 A-A Cephesi.....	131
4.3 B-B Cephesi.....	132
4.4 C-C Cephesi.....	133
4.5 D-D Cephesi.....	134

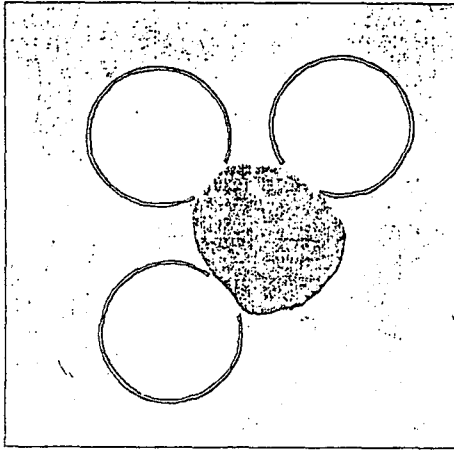
GİRİŞ

Yapıların en yaygın olanı konut'tur. Aile bireylerinin beslenme, dinlenme, yaşama ihtiyaçlarının yanısıra ailenin toplumsal, ekonomik, fizyolojik ve estetik gereksinimlerini karşılamakta konut, daima önemli bir role sahip olmuştur (Işık, 1992).

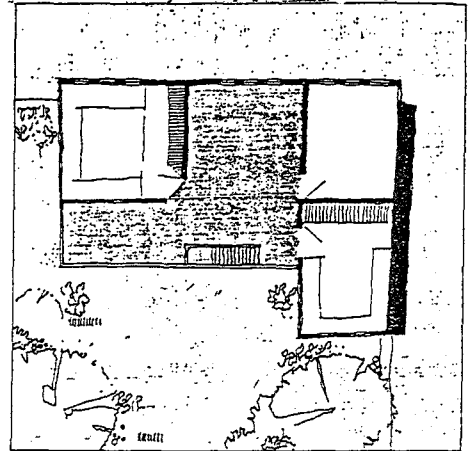
İnsanoğlunun barınma ihtiyaçları, gelişen yaşam koşulları sonucunda göçebelik döneminden günümüze kadar pek çok değişim göstermiştir. Türklerin Anadolu'ya gelip yerleşmelerinden önceki göçebelik döneminde çadırlar, yaşama birimi olarak gelişmiş ve biçimlenmiştir. Bu birimler aile toplumu içinde oluşan yeni ailelerin de yaşayacağı "birbirine benzeyen" yaşama çevreleridir. (Küçükerman, 1985).

Türkler konar-göçer olarak yaşamaları nedeniyle, kolay sökülebilen kurulabilen çadırlar geliştirmişler ve buna bağlı olarak iç mekanların donatılmasında sökülüp, takılabilen, katlanabilen denk veya paket olabilen, kolay nakil olabilen, çok amaçlı kullanılabilen, ağırlıkça hafif olan halı, kilim, keçe, şilte, yastık ve sandık gibi eşyaları tercih etmişlerdir (Hacıbaloğlu, 1989).

Türkler, Anadolu'ya geldikten sonra göçebelikte kullandıkları çadırlar, zaman içinde geniş aileyi barındıracak biçimde odalara dönüşmeye başlamıştır (Işık, 1992). Birer yerleşim alanı olan çadırların, odalara çadırlar arasında kalan ve ilişkilerin sağlandığı ortak alan ise sofa'ya dönüşmüştür (Şekil. G.1).

Çadırı yaşama düzeninin ve evin "yaşama birimleri ve birimleri arası ortak alan" açısından kıyaslanması. Bu kıyaslamada görüldüğü gibi, her iki düzende birbirine benzeyen yönlere bulunmamaktadır. Yapı türündeki odaların soyutlayıcı özellikleri, çadırcıların "tek" yaşama birimlerinin orta alan ilişkilerine eş olarak yorumlanmaktadır.

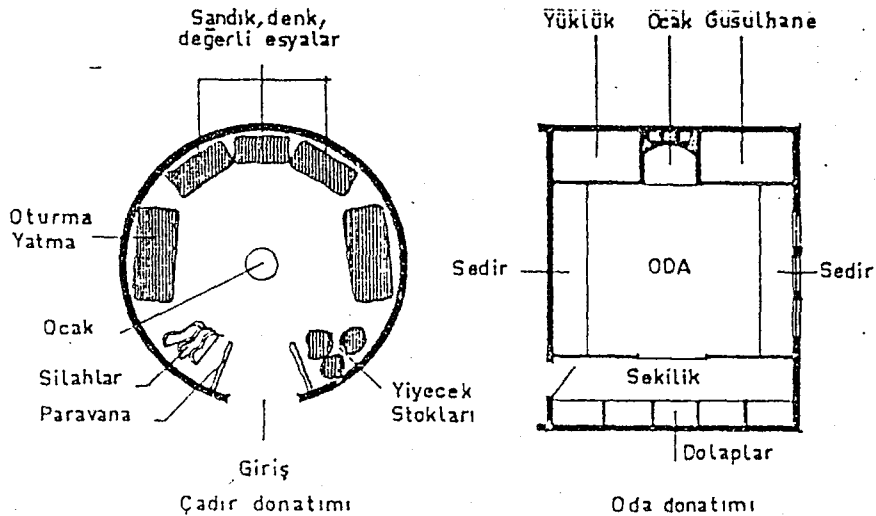

Şekil G.1 Çadırlar Arası Ortak Alanın Sofa'ya Dönüşmesi

(Küçükerman, 1988).

Türkler yerleşik döneme geçtikten sonra Türk Evi plan itibariyle gelişme göstererek odaların sofa etrafında sıralanması şeklinde sonuçlanmıştır. Her oda bir ailenin (yatma, banyo yapma, yemek yeme, oturma vb. gibi) tüm faaliyetlerini karşılayacak biçimde son şeklini almıştır (Işık, 1992).

Osmanlı dönemi Türk evinde "oda"nın iç düzeni çadırda olduğu gibi çok amaçlıdır (Şekil G.2).

Şekil G.2 Türk Evini Oluşturan Bir Odanın Kullanımının Çadırla

Kıyaslanması (Hacıbaloğlu, 1989).

Geleneksel Türk konutları, yerleşim yerlerinin iyi seçilmesiyle doğaya saygılı, işlevsel ve devamlı gelişen organik mimariyle evden eve, pencereden pencereye değişen zevkli gezintilerle kent dokusunu da ortaya koymuştur (Özerdim, 1991).

Çeşitli bölgelerde yaşayan insanlar, o bölgenin iklim ve malzeme şartlarına bağlı olarak belirli konut tiplerini ortaya çıkarmıştır. Aynı zamanda aile yapısı da konut mimarisini biçimlendirmede etkili olmuştur. Örneğin eskiden dede, nine, oğullar, kızlar, gelinler, damatlar ve onların bir arada oturmalarından oluşan ataerkil aile tipi, çeşitli nedenlerle dağılarak günümüzdeki çekirdek ailelere dönüşmüştür. Yani ailelerin ihtiyaçlarında ve yaşantılarında eskiye göre büyük farklılıklar ortaya çıkmıştır. Günümüzde çeşitli sosyo-ekonomik düzey ailelerinin yaşantıları ve konut kullanımlarının incelenmesi, elde edilen bulguların ışığında yeni konutların yapılması ve iç mekanlarının düzenlenmeleri önem taşımaktadır (Işık, 1992).

Geleneksel konutlarımız geniş ailenin yaşantısına göre yıllarca gelişerek konutu oluşturan birimlerde adeta standartlaşma göstermiştir. Aile yapısının küçülmesiyle geleneksel konutlar, çağdaş Türk ailesine büyük gelmeye başlamıştır. Plan şemaları itibariyle bölünmeye müsait olmayan Türk konutu bir kaç odası dışında kullanılamaz hale gelmiş (Hacıbaloğlu, 1989) veya daha çok ailenin barınması için yapılan bölme ve eklentilerle yetersiz birimlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur (Işık, 1992).

Günümüz konutlarının iç bünyesi değişen yaşam koşulları karşısında yapı kurallarına göre geliştirilerek bu günkü şeklini almıştır. Böylece konut,

küçükten büyüğe, basitten karışığa, doğru çok değişik büyüklükte ve çeşitli iç taksimatı bulunan birimleri bakımından da farklı şekil ve tiplerde görülür. Konut; mutfak, oturma odası, yatak odası, banyo, antre, wc vb. gibi bir çok mekanların birleştirilmesinden oluşmaktadır. Gelişen Teknolojik, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik etkenler, insan ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde farklı fonksiyonlu birimleri bir araya getirmiştir. Günümüzde bu birimlerin oluşturduğu konutlar, çeşitli ülkelerde ve iklim bölgelerinde küçük farklılıklar olmasına rağmen birbirine benzemektedir (Özertim. 1991).

Bu araştırma ile orta nitelikli konutlarda yatak odası planlaması ile ilgili çalışmalar yapılarak, yatak odasındaki mevcut mobilya gruplarının ne şekilde oluşturulduğu ve düzenlendiği, ihtiyaca ne derece cevap verebildiği, yatak odası mekanları düzenlendikten sonra mevcut halde alanın ne kadarının mobilya ile kapatıldığı, ne kadarının açık alan olarak bırakıldığı tespit edilerek, ortalama alan hesaplarına göre kullanıcı gereksinimleri de dikkate alınarak en fazla faydayı temin edebilecek yatak odası donatı elemanlarının ideal boyutları belirlenmeye çalışılacaktır.

Ayrıca bu araştırma konut mimari planları çizilirken yatak odalarının boyutları, konut birimi içindeki konumu, diğer mekan birimleriyle eylemsel ilişkileri, güneşin doğuş yönüne göre plandaki konumu vb. konularda bilgi sağlayacaktır.

BÖLÜM I

KONU ALANININ TANITILMASI

İnsanoğlunun yaşamında, teknolojik, ekonomik, kültürel ve sosyolojik gelişmeler, daima dinamik bir yapıda beraberinde getirmiştir. Buna paralel olarak ihtiyaçları da günden güne değişmektedir. Bu gelişmelerin yatak odası planlama ilkelerine etkilerinin ortaya konulup analiz edilmesi için konu alanını oluşturan kavramların açıklanmasında yarar görülmüştür.

1.1 Yatak Odasının Konut Birimi İçindeki Konumu

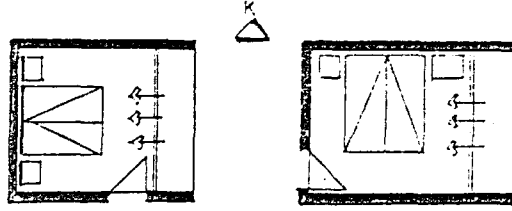
Uyku, insan yaşamının temel ve vazgeçilmez faaliyetlerinin başında gelir. O nedenle yatak odalarının konumu çok önemlidir. Konutun konumu ve iç bünyesine ait genel şemada yatak odalarının yeri genellikle doğu yönüne gelecek şekilde düşünülmektedir. Ancak olanaklara göre bu yön kuzey-doğu ile güney-doğu arasında değişmektedir (Özerdim,1991).

Bir konutun tasarımının doğru yapılması ve yönlendirilmesinde yatak odasının konut birimi içindeki konumunun belirtilen yönler doğrultusunda olması gerekmektedir.

Yatak odalarının yatak yerinin plan düzeninde, pencere boşluklarına ve kapı durumuna göre düzenlenmesi uygun olacaktır.

Doğudan yükselen güneşe göre sabahları bu ışınlar yatay olarak doğu pencerelerinden içeriye girerek uyuyanları rahatsız edebilir. Bunu önlemek

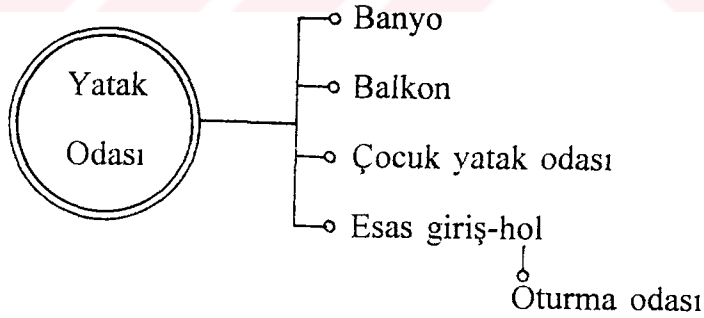
için pancur, özel perde kullanılmaz ise göze karşı olan sabah ışınlarından kaçınılmalı ve bunlar yandan gelecek şekilde düzenleme yapılmalıdır Şekil 1.1).

Şekil 1.1 Doğudan Yatay Gelen Sabah Güneş Işınları (Özerdim, 1991).

1.2 Yatak Odasının Diğer Mekan Birimleriyle Eylemsel İlişkileri

Ebeveyn yatak odası, çocuk yatak odası ve banyo birimleri birbirleriyle direkt ilişki içindedir.

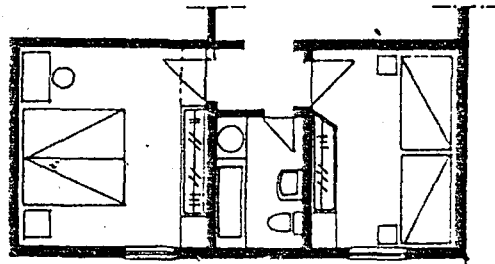
Şekil 1.2 Yatak Odasının Diğer Mekan Birimleriyle İlişkileri

Ebeveyn yatak odası ve çocuk yatak odasının yakınlığı, annelerin çocukları ile iletişimlerini artırarak, ilişkilerini daha sağlıklı bir hale sokacaktır. Özellikle küçük yaşlardaki çocukların uykudan uyanarak anneye

gereksinim duymaları bu iki mekan birimlerinin ilişkilerinin önemini ortaya koymaktadır. Buna göre bu birimlerin, konut içindeki konumları ve birbirleriyle ilişkileri göz önüne alınmalı ve annenin gerektiğinde kolayca ulaşımı sağlanmalıdır.

Yatak odası ve banyonun ilişkisini eski Türk konutlarından da hatırlayacağımız gibi birbirinden uzaklaştırmak veya bu iki birim arasına başka bir birim yerleştirmek son derece yanlış olacaktır. Eski Türk konutlarında oda yatma ve banyo eylemi aynı mekan içinde çözülmüştür. Günümüzde de bu çözüme gidilmekte olduğu görülmektedir. Yatak odası birimi içinde "özel banyo" diye bilinen bu bölüm ile geniş yatak odalarında sınırlı sayıda da olsa uygulama alanı bulmuştur (Şekil 1.5).

Yatak odası ve banyo birimleri arasındaki ilişkilerde bu iki birimin birbirine yakınlığı kullanım kolaylığı açısından gereklidir. Şekil 1.3'de iki yatak odası ve bir banyo ile kurulan yatak odası grubu görülmektedir.

Şekil 1.3 Yatak Odaları İle Banyo Biriminin İlişkisi (Özerdim, 1991).

Buna benzer çözümlerde gömme dolaplar yatak odalarının içinde olduğundan soyunma-giyinme eylemleride aynı yerlerde yapılabilmektedir. Bazı hallerde gömme dolaplar ayrı bir birim içinde (eski yükükler) toplanarak özel soyunma-giyinme odası düzenlenebilir (Şekil 1.4).

1.3 Kullanım Tarzına Göre Yatak Odası Tipleri

Yatak odasını pasif yaşam alanı olmaktan kurtarıp, aktif bir yaşam alanı şekline dönüştürmek ve böylece atıl olan kapasitesini artırmak, yakıttan ekonomi sağlamak, kullanıcı ihtiyaçlarının minimum mesafede en az enerji harcayarak karşılamak v.b sebeplerden dolayı yatak odaları kullanım tarzına göre oturma yatak odası ve çalışma yatak odası gibi iki tipte ele alınabilir. Ayrıca kalabalık ailelerde, aile bireylerinin uyku zamanı dışında yaşama mekanlarında toplanmaları sonucu oluşan sıkışıklığın ve baskının çocuklar üzerindeki psikolojik etkisi de bu yolla ortadan kaldırılabilir.

1.3.1 Oturma Yatak Odası

Yatma ve yaşama eylemlerinin bir mekan içinde toplanmasıyla oluşan yatak odası tipidir. Yatak odası eylemi birinci, oturma eylemi ise ikinci plandadır. Oturma yatak odasında kullanılan donatı elemanları, yatak odası donatı elemanlarına ilaveten dinlenme koltuğu, sehpa ve müzik-Tv dolabıdır.

1.3.2 Çalışma Yatak Odası

Yatma eyleminin yanısıra çalışmaya olanak veren yatak odalarıdır. Esas yatak odası eylemleri birinci, çalışma eylemleri ise ikinci plandadır. Çalışma yatak odalarında kullanılan donatı elemanları yatak odası donatı elemanlarına ilaveten hafif nitelikte ve küçük ölçekli bir çalışma masası kütüphane, müzik dolabı ve sandalye'dir.

1.4 Yatak Odasında Yer Alan Eylemler

Yatak odalarında yaşayan bireylerin günlük gereksinimleri için başlıca eylemler aşağıdaki gibidir.

a) Yatma Eylemi	e) Oturma Eylemi
* Uyku	* Oturma (Dinlenme)
b) Tuvalet Eylemi	* Okuma
* Günlük Cilt Bakımı	* Müzik Dinleme-TV. Seyretme
* Saç Bakımı ve Yapımı	f) Yatak Yapma Eylemi
* Depolama	* Yatak Yapma
c) Giyinme Eylemi	* Depolama
* Giyinme	g) Temizlik Eylemi
* Depolama	* Temizlik
d) Soyunma Eylemi	* Depolama
* Soyunma	
* Depolama	

1.5 Yatak Odasında Yer Alması Gereken Donatı Elemanları

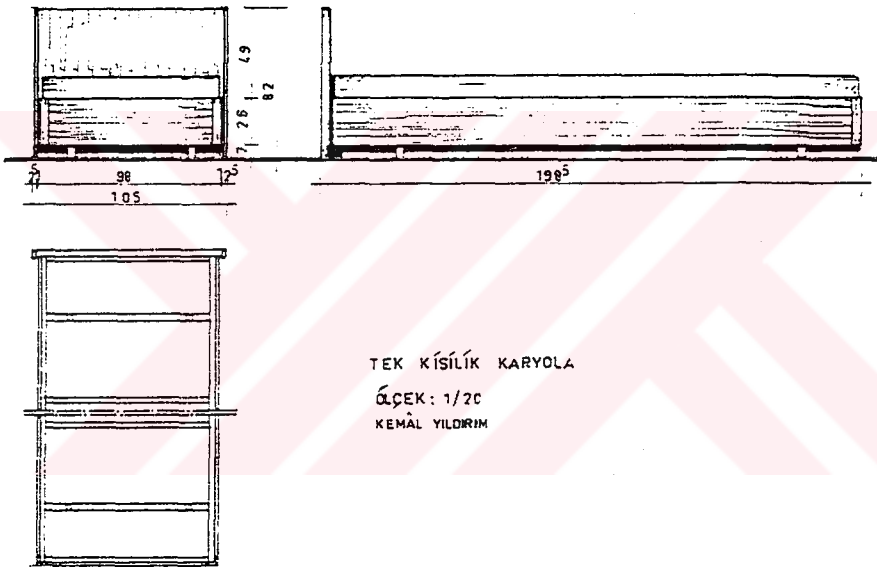
Günümüzde yatak odalarında kullanıcı gereksinimlerini karşılayan donatı elemanları; karyola, komodinler, elbise dolabı, Tuvalet masası, şifonyer, ve Puf'tan oluşmaktadır. Bu elemanlara kullanıcıların ihtiyaç ve istekleri doğrultusunda; Koltuk, sandalye, orta sehpa, TV-Müzik dolabı, vb. gibi elemanlarda eklenmektedir.

Bunlara ilaveten, kullanıcı özelliklerine göre çeşitli özellik ve tiplerde ekipmanlar ve aksesuarlar da bu mekanda yer almaktadır.

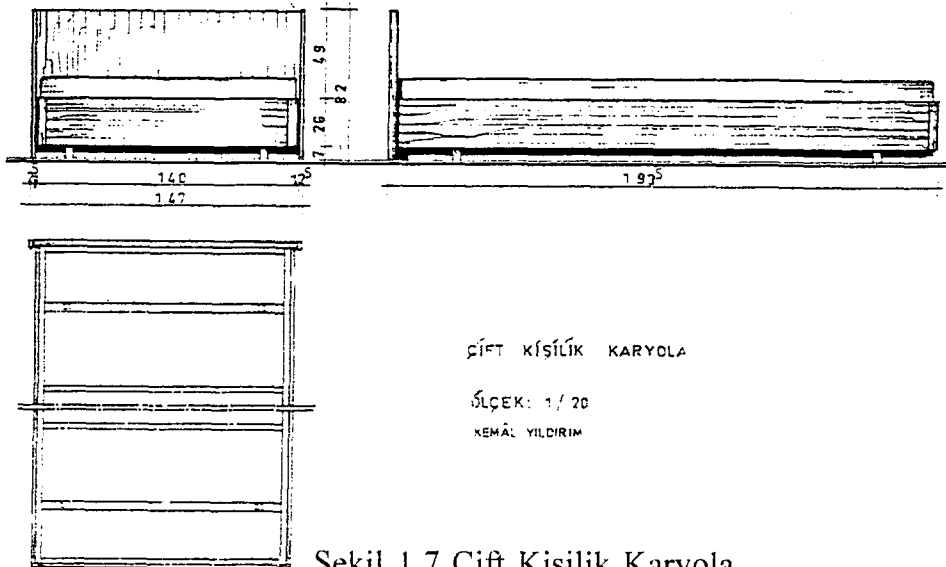
1.5.1 Karyola-Yatak Özellik Ve Boyutları

Karyola (ital.carriola); içinde yatağı koymak için bir destek (somya tahta, sunta vb.) bulunan metal yada ağaçtan yapılmış çatki diye tanımlanmaktadır (Büyük Larousse,1992). Hangi stillerde yapılsa yapılsın karyolalardaki ortak özellikleri şöyle sıralayabiliriz.

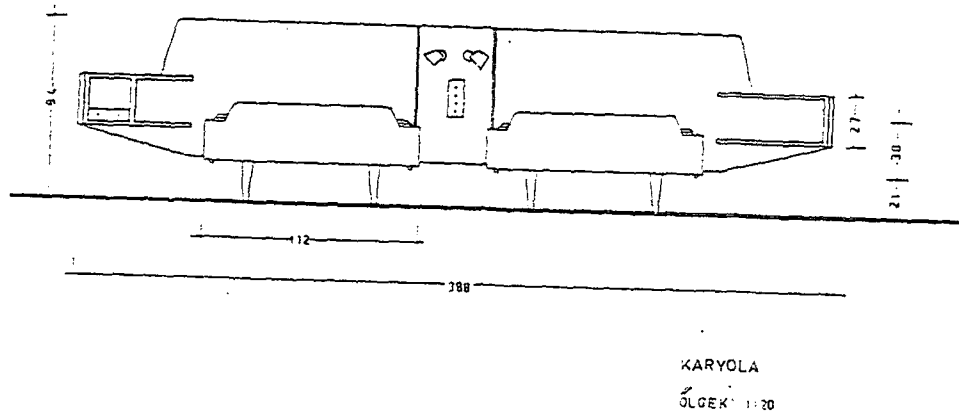
a) Karyolalar tek veya iki kişilik olarak yapılırlar (Şekil 1.6, 1.7). İki tek kişilik karyolayı yanyana getirilerek yapılan düzenlemeye ikili yada çift karyola (Şekil 1.8); iki kişilik olarak yapılmış çift kişilik karyola; üst üste

Şekil 1.6 Tek Kişilik Karyola

Şekil 1.7 Çift Kişilik Karyola

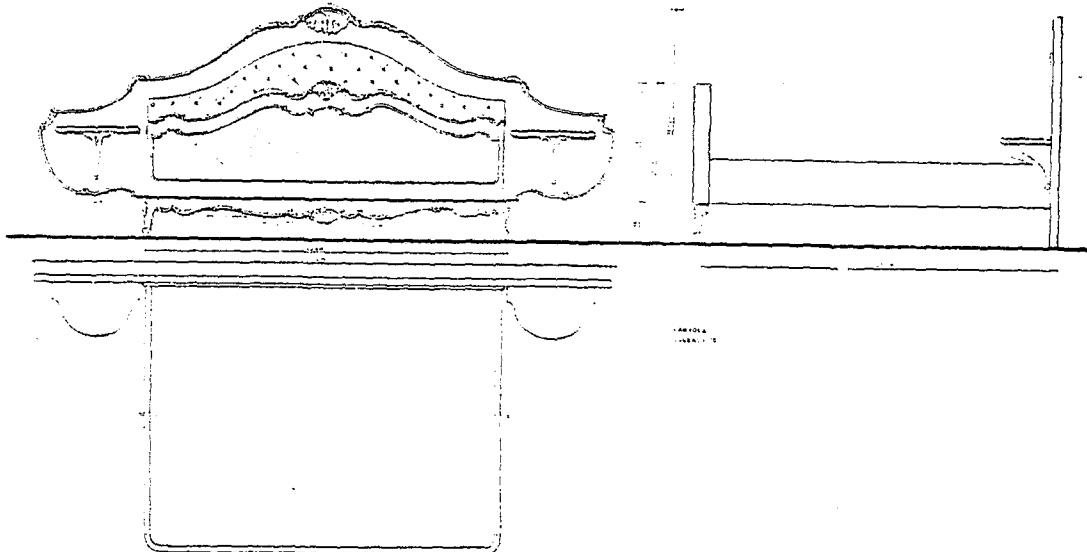

Şekil 1.8 İkili Karyola

b) Karyolalarda baş ve ayak ucunu kapatan tablalara, baş tablası ve ayak tablası denir. Karyola baş ucu tabla yüksekliği 70-100 cm arasında, ayak ucu tablası ise 33-50 cm olmalıdır (TS., 8194).

c) Karyolalarda tablaları bağlayan kayıt genişliği 18 ± 2 cm., kayıtların üst kenarının yerden yüksekliği 33-38 cm., karyola baş ucu sandık derinliği 20-30 cm., yatak altlığı yüksekliği 23-28 cm., arasında olmalıdır (T.S., 8194).

d) Karyolalar da sandıklı baş ucu ya da komodin yerine tablanın iki yanına raf ta koyulabilmektedir (Şekil 1.9).

Şekil 1.9 Klasik Stil Karyola (Işık. Dinçel., 1977)

e) Karyolalarda içten içe ölçüler, yatak ölçülerinden 2-3cm. büyük yapılırlar (Işık., Dinçel., 1977).

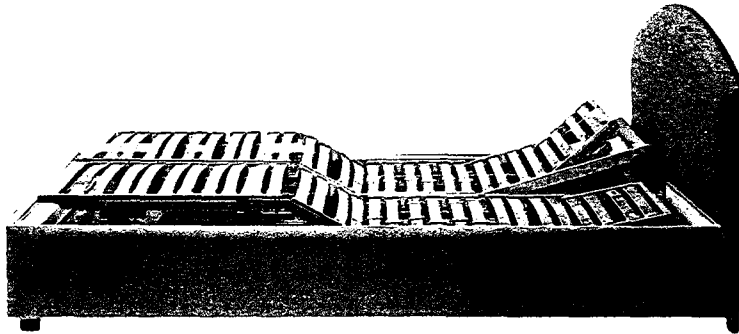
f) Karyolalar da somya durumları birkaç şekilde çözümlenmektedir.

* Karyolanın iç ölçülerinden 3-4 cm daha küçük olarak hazırlanan somya kendi ayakları üzerine oturtulur. Bu somyanın tabla ve kayıtlarla bağlantısı yoktur. Ağırlığı somya ayaklarına binmektedir. Somyanın yerden yüksekliği ortalama 18-26 cm dir.

* Gelişen teknolojinin ürünü olan ortopedik somyalar, vücuda destek veren yapılarıyla, ahşap ve çelik konstrüksiyonlardaki çeşit ve modelleri ile (düz. baş ve ayak ucu manuel ve motorlu kumandalı ayarlanabilir), yatmayı tam bir keyif haline getiren sağlıklı ve ergonomik bir yapısı vardır (Şekil 1.10.. 1.11)

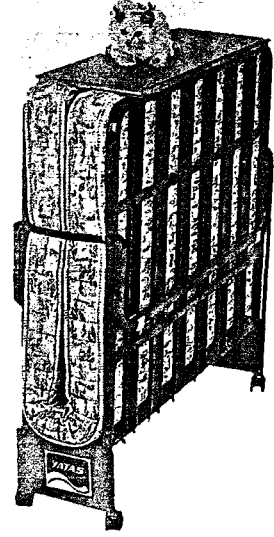
Şekil 1.10 Ortopedik Somya Çeşitleri (Arredamento Dekorasyon, 1992)

Şekil 1.11 Ortopedik Somyalı Karyola (Arredamento Dekorasyon, 1992)

* Katlanır somyalar, ek yatak gerektiğinde veya küçük hacimli yatak odalarında sıkça kullanılan tekerlekli bir karyola türüdür.

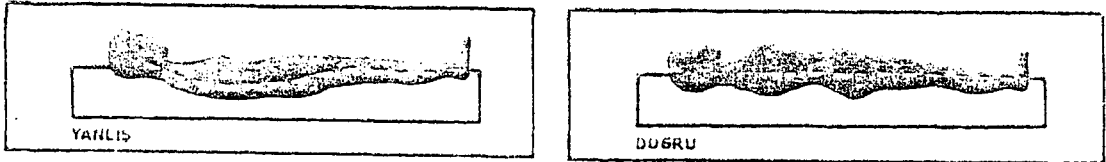
Gündüz genelde dolaplarda veya konutun müsait olan bir bölümünde durur. Kullanılacağı zaman yerinden çıkarılır ve yatak pratik bir şekilde hazırlanır. (Şekil 1.12).

Şekil 1.12 Tekerlekli Katlanır Karyola (Yataş Tanıtım Kataloğu)

Yatak; Uyumak ya da dinlenmek için üzerine yatılan eşya (Büyük Larrousse, 1992). Sağlıklı bir uyku ve dinlenmenin başta gelen şartlarından birisi de her şeyden önce, üzerin de yatılan yatağa bağlıdır. Konforlu bir yatakta bulunması gereken başlıca özelliklerin bilinmesi; üretici ve kullanıcılar yönünden oldukça önemlidir.

a) Konforlu bir yatak ne çok sert ne de çok yumuşak olmalıdır. Elastiki ve vücudun anatomik formuna uyacak yapı ve özelliği taşımalıdır (Şekil 1.13).

Şekil 1.13 Yatağın Elastiki Formu (İlter. 1974).

b) Konforlu bir yatağın üzerindeki yük kalkınca, yatak yeniden eski formuna gelmelidir.

c) Konforlu bir yatak "Higroskopik" olmalıdır. Vücudu terletmemeli veya terin rutubetini giderici özelliği olmalıdır.

d) Kullanıcı konforu için uygun yatak türünün seçimi önemlidir.

Yatak türleri aşağıdaki gibidir.

- * Pamuk ve yün yataklar
- * Yaylı yataklar
- * Kauçuk (sünger) yataklar
- * Su yatakları

e) Yatağın ölçüleri, kullanıcı ölçülerine uygun olmalıdır.

Son yıllarda seri bir şekilde üretimi yapılan yataklar, çok değişik ölçü yelpazesine sahiptirler (Çizelge 1.1). Yatak standartlarının karyola ölçülerinde belirleyici bir etkileri vardır. Karyola tasarımlarında bu ölçülerden faydalanmak gerekmektedir.

YAYLI YATAK GRUBU				SÜNGER YATAK GRUBU			
Tek kişilik yataklar	Geniş	Boy	Kalınlık	Tek kişilik yataklar	Geniş	Boy	Kalınlık
	70	130	16-18		60	120	12
	70	140	"		80	180	10-12
	80	190	"		85	185	12-14
	90	190	"		90	190	12-14
	90	200	"		90	190	16-18
	100	190	"				
	100	200	"				
Çift kişilik yataklar	130	190	"	Çift kişilik yataklar	115	185	12-14
	140	190	"		130	190	14-16
	150	190	"		130	190	18
	150	190	"		140	190	14-16
	160	200	"		140	190	18
	160	200	"		150	190	16-18
	180	200	"		150	200	16
	200	200	"		150	200	18
					160	200	16
					160	200	18

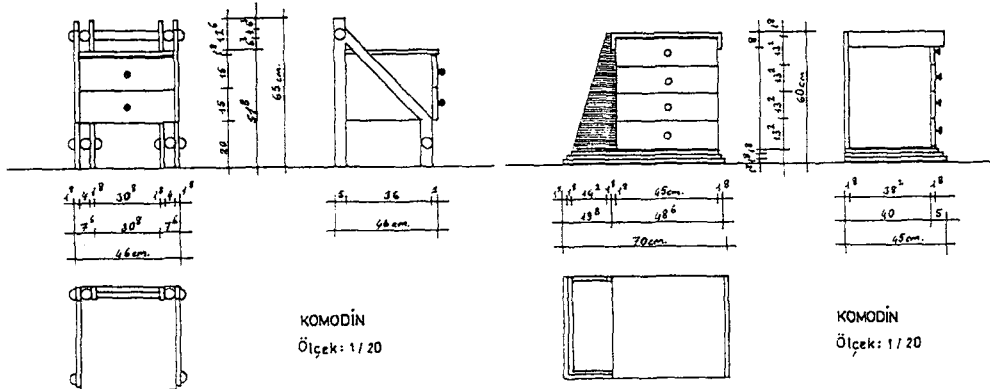
Çizelge 1.1 Standart Yatak Ölçüleri (Yataş Ürün Kataloğu, 1992).

1.5.2 Komodin Özellik Ve Boyutları

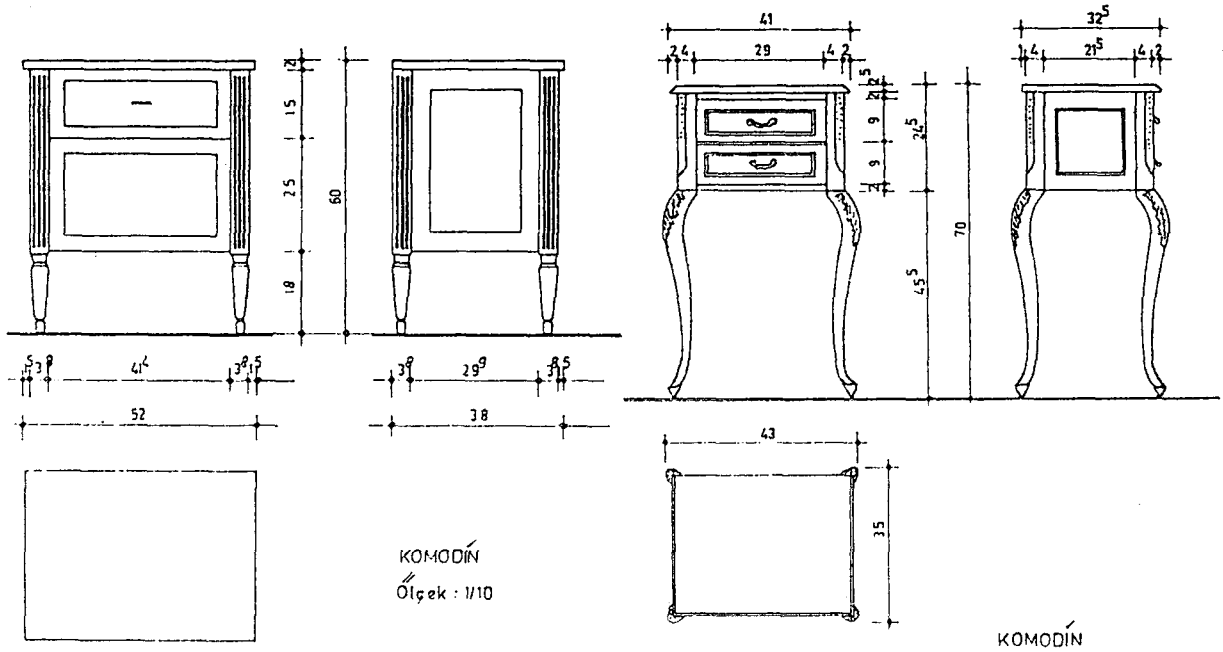
İtalyanca (comodino) sözcüğünden dilimize geçmiş, karyolanın başucuna konulan çekmeceli küçük bir dolap olarak tanımlanmaktadır (Büyük Larousse, 1992).

Komodinin tek kişilik karyolalar için 1. çift kişilik karyolalar için 2 adet olarak düşünülür. Komodinler yatak odası mobilyasının tipine göre, ayrı birer küçük dolap olarak yapılabileceği gibi (Şekil 1.14, 1.15), baş tablasına bağlı farklı biçimlerde de düşünülebilir (Işık. Dinçel., 1977).

Komodinin ölçüleri baş tablası ile ilişkilerine göre farklılık gösterir. Ayrıca bir dolap olarak yapılan komodinlerde yükseklik, yatan bir kimsenin üzerinden kolayca yararlanabilmesi için yatağın üzerine koyulan yastığın yerden yüksekliği ile aynı olması istenir. Komodinin ortalama ölçüleri: yükseklik 45-60cm., genişlik 40-50cm., derinlik 35-50cm., arasında değişmektedir. Bu ölçülerin karyola tablasına bağlı olanlarda değişiklik göstereceğini belirtmek gerekir (T.S., 7026).

Şekil 1.14 Modern Stilde Komodinler

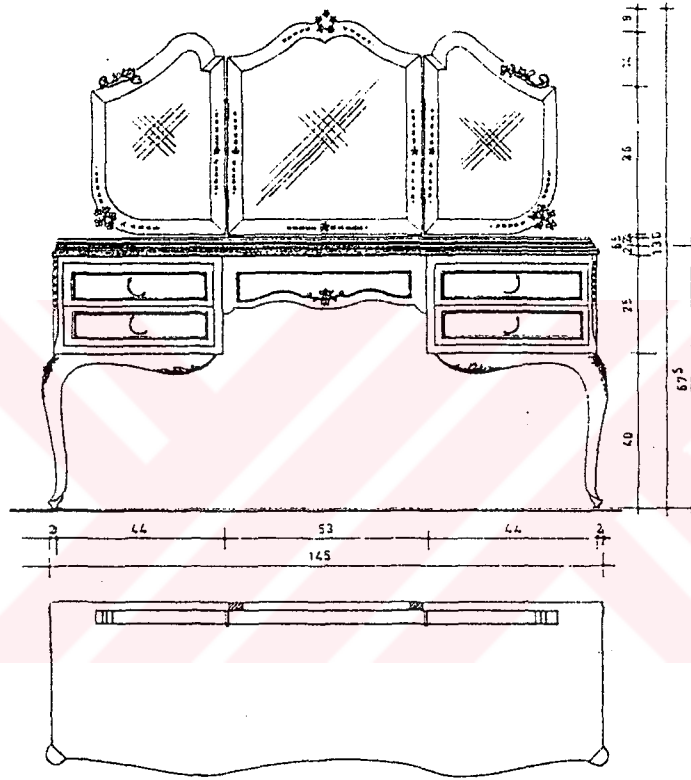
Şekil 1.15 Klasik Stilde Komodinler

1.5.3 Tuvalet Masası Özellik Ve Boyutları

Tuvalet masası; önünde tuvalet yapılan aynalı masa olarak tanımlanmış ve kullanıcısı kadın olarak vurgulanmıştır (Hasol, 1975). Tuvalet masaları 16.YY.'dan günümüze kadar çok farklı boyutlarda ve biçimlerde değişime uğramıştır. Genellikle tuvalet eşyasının konulacağı bir iki çekmece veya vitrinle yetinilen hafif tuvalet masalarının yanısıra bol çekmeceli ve kapaklı tuvalet masalarında görülmektedir.

Tuvalet masalarının ortalama ölçüleri: Yükseklik 67-75 cm, genişlik 90-175 cm., derinlik 35-50 cm arasında değişmektedir (T.S.. 7255). Büyük Tuvalet masalarında, iki tarafı dolap ve çekmeceleri arasına genellikle kullanıcının dizinin girerek kullanım kolaylığı sağlaması ve kullanıcının işi bittikten sonra Puf'u bu boşluğa koyması için 40-65 cm'lik bir boşluk bırakılabilir (Şekil 1.16).. (T.S.. 7255).

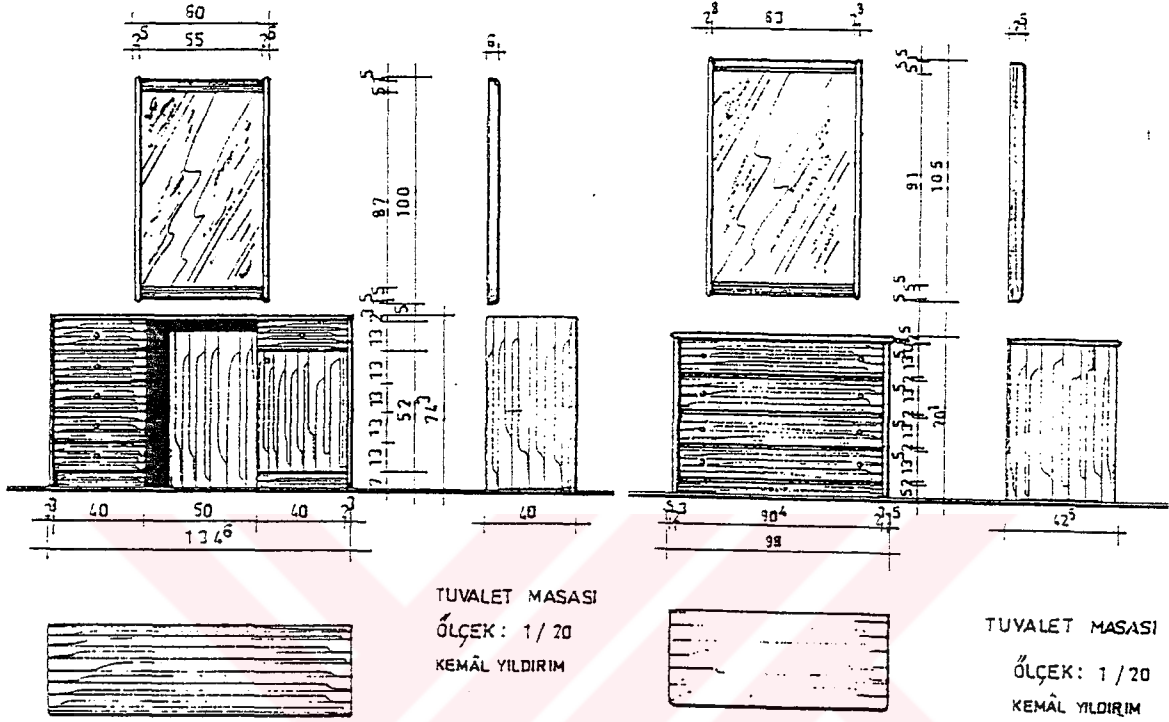
Tuvalet aynaları, mobilyanın şekline ve konstrüksiyon özelliğine göre çerçeveli, çerçevesiz ve değişik geometrik biçimlerde olabilir. Bir de pratikte kanatlı ayna denilen, iki taraftan kapaklı olanlar vardır. Menteşe ile bağlanan yan kanatlar 90° açıldıkları zaman tuvalet yapan kişi yüzünün yanlarını da görebilir (Işık, Dinçel 1977). Kullanılmadığı zamanlar kanatlar kapatılarak ışık yansımalarını ve aynayı dış etkilere korur (Şekil 1.17).

Şekil 1.17 Aynalı Kapaklı Klasik Tuvalet Masası

Tuvalet aynaları, mobilyanın şekline ve konstrüksiyon özelliğine göre çerçeveli, çerçevesiz ve değişik geometrik biçimlerde olabilir. Tuvalet aynaları masaya bağlandığı gibi duvara da monte edilebilmektedir. Tuvalet aynasının yüksekliği oturan bir kimsenin baş tuvaletini rahatlıkla yapabileceği şekilde düşünülür. Genel olarak Puf'ta oturan bir kadının göz yüksekliği ortalama 110 cm'dir. Buna 15 cm alın yüksekliği eklenirse ortalama 125 cm olur. Buna göre aynanın üst kenarı yerden en az 125 cm yükseklikte olmalıdır (T.S., 7255).

Günümüzde küçük metrekareli konutlar için, tuvalet masası + çamaşır dolabı uygulaması çok sık görülmektedir (Şekil 1.18).

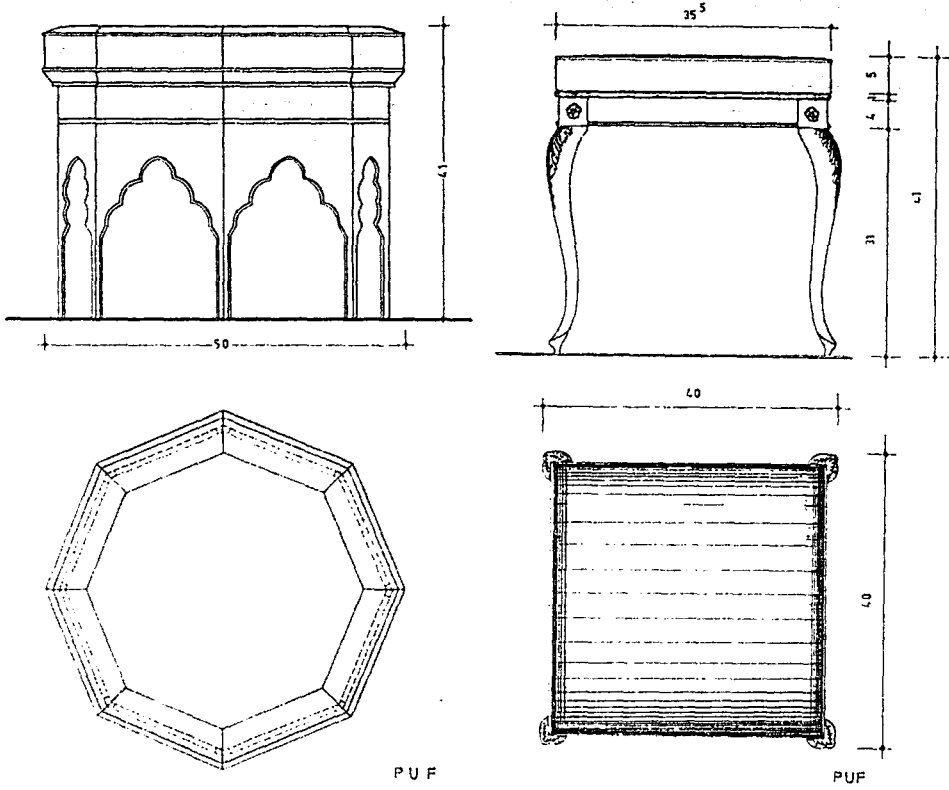
Şekil 1.16 Tuvalet Masası

Şekil 1.18 Tuvalet Masası

1.5.4 Puf Özellik Ve Boyutları

Puf; Yumuşak döşeme tekniği ile yapılan arkalıksız, isteğe göre ayaklı veya ayakları görünmeyen yuvarlak, kare, dikdörtgen vb. gibi şekillerde uygulama alanı bulan, tuvalet masasının önüne konulan bir oturma mobilyasıdır (Şekil 1.19).

Özellikle modern stildeki yatak odalarında puf'ların yerine sandalyelerin kullanıldığı görülmektedir. Fakat arkalıksız puf daha kullanışlı ve yaygındır.

Şekil 1.19 Klasik Stil ve Puflar

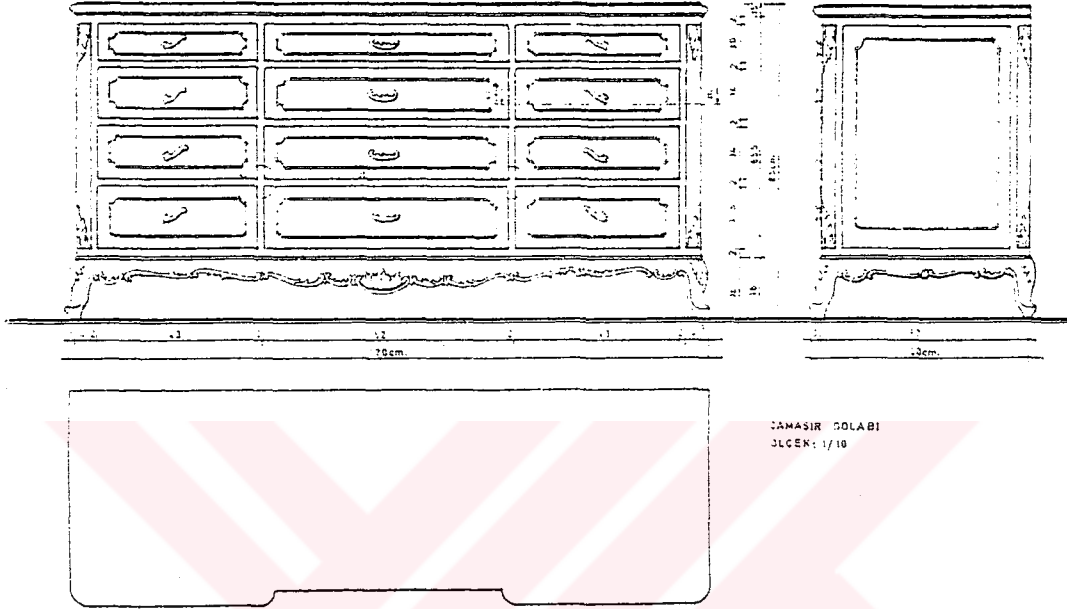
Oturma mobilyası olan puf'un ortalama ölçüleri; yüksekliği 40-46cm., oturma yüzeyi kare olanlar için 40x40-45x45 cm., dikdörtgen olanlar için 32x45 cm., daire olanlar için ise 44-50 cm'dir (Işık.,Dinçel, 1977).

1.5.5 Çamaşır Dolabı Özellik Ve Boyutları

Çamaşır dolabı (şifoniyer); XV.Louis döneminin gösterişli bir mobilyasıdır. Üst üste çekmeceleri bulunan yüksekliği eninden daha büyük olan çamaşır dolabıdır (Büyük Larousse, 1992).

Genelde kırışması istenmeyen gömlek, iç çamaşırı türünden giysilerin depolanması için kullanılır. Günümüzdeki uygulamalarında sık raflı kapaklı olarak ta yapılabilmektedir (Işık, Dinçel., 1977).

Çamaşır dolabının ortalama ölçüleri; yükseklik 80-110 cm., genişlik 80-100 cm., derinlik 45-50 cm. arasında değişebilir. Dolap genişliği artıkcı çekmeceler kolay çalışmayacağı için yanyana iki çekmece şeklinde ya da çekmece + kapaklı olarak düşünülebilir (T.S., 8192)., (Şekil 1.20).

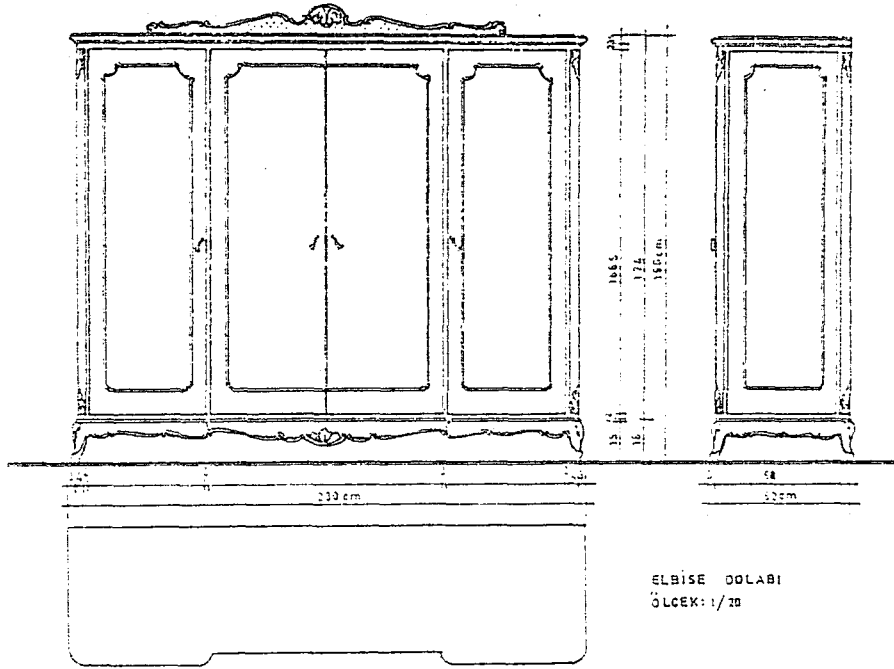

Şekil 1.20 Klasik Stilde Çamaşır Dolabı

1.5.6 Elbise Dolabı Özellik Ve Boyutları

Elbise dolabı (Gardırop); Elbise konulan büyük dolap olarak tanımlanmıştır (Büyük Larousse, 1992). Palto, manto, elbise, şapka, kravat, mevsim dışı ayakkabı vb. gibi dış giyim eşyasının düzenli bir şekilde depolanmasında kullanılır (Şekil 1.21).

Elbise dolabının genişliği, kapak sayısı ile anılır ve kapak sayısı kullanıcının sosyo-ekonomik düzeyi ile ilgilidir. 2-6 kapaklı yapılan dolapların içleri farklı giysilerin özelliğine göre düzenlenebilir. İç düzenleri askı elemanları, alt kısımlarda ayakkabılık, açık çekmeceler, şapka rafı, gömlek rafı vb. gibi giysiler için oluşturulur.

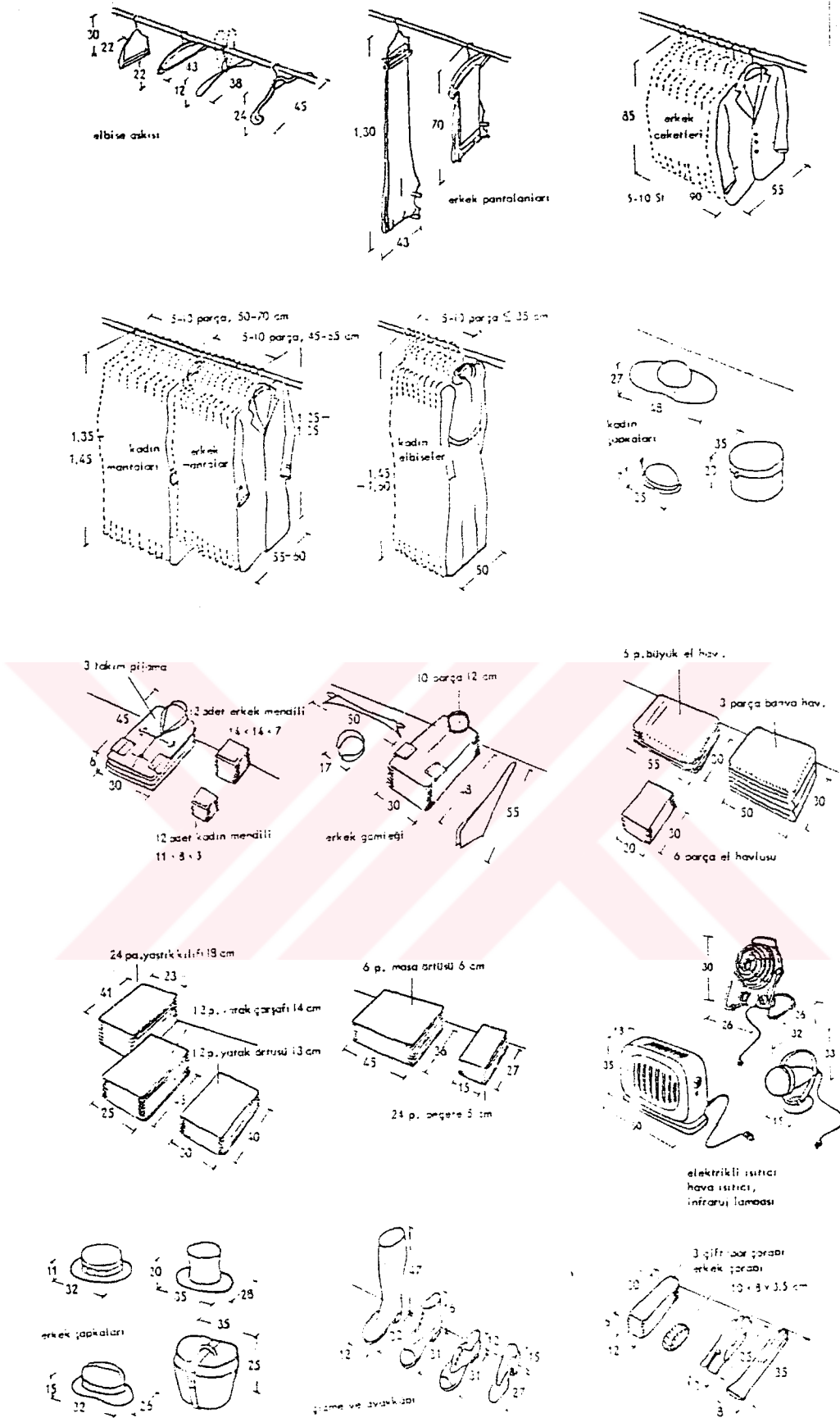

Şekil 1.21 Klasik Stilde Elbise Dolabı (Işık, Dinçel 1977)

Elbise dolabının derinlik ve yükseklik ölçüsü dış giyim eşyasının boy ve omuz genişliğine göre belirlenir. Elbise dolabında kullanılan elemanların ve giysilerin ölçüsü şekil 1.22’da gösterilmektedir (Işık., Dinçel, 1977).

Özellikle küçük ölçekli konutlarda, elbise dolabı ve tavan arasındaki boşluğu değerlendirmek için buraya kapakların doğrultusunda bölümlendirilmiş "yükçük" denilen bir dolap konulur. Bu kısımda hafif yorgan, valiz, battaniye vb. gibi eşyalar depolanır (Şekil 1.23).

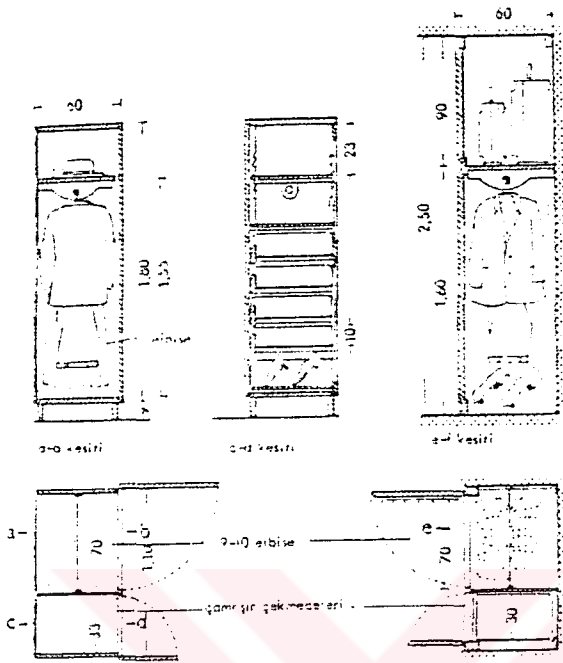
Yatak odalarında bırakılmış duvar boşluklarından (niş), elbise dolabı olarak yararlanmak yaygın bir uygulama şeklidir. Boşluk derinliği fazla ise dolap çift taraflı kullanıma imkan verecek şekilde iki odaya açılan kapaklar olarak düşünülebilir. Bu durumda dolap içinin bir tarafı elbise asmaya, diğer taraf eşya koymaya ayrılır. Derinlik yeterli ise kapak arkalarına raflar

Şekil 1.22 Elbise Dolabında Kullanılan Giysi, Çamaşır Ve Elemanların Boyutları (Neufert, 1974).

Elbise Dolabında Bulunan Giysi Ve Çamaşırlar

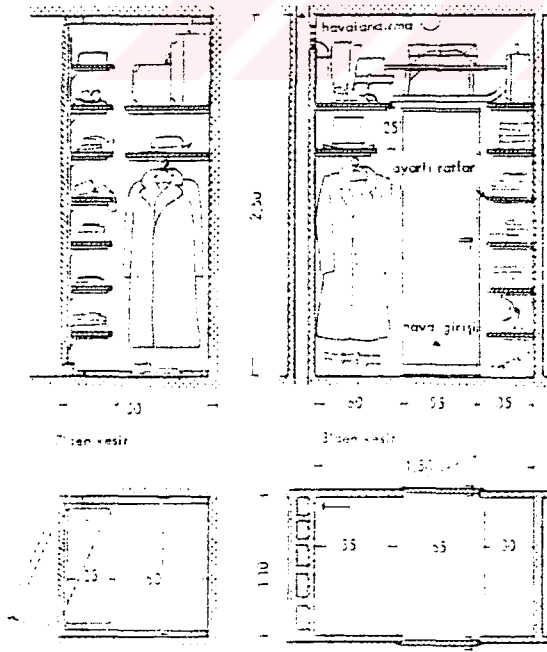
A- Erkekler İçin,

Şekil 1.23 Elbise Dolabının Düzenlenmesi
(Neufert, 1974).

2 yazlık giysi	6 kilot
48 mendil	24 çift çorap
2 kışlık giysi	12 dik-yaka
1 spor giysi	12 yumuşak yaka
2 yazlık palto	2 yazlık şapka
1 yağmurluk	2 kışlık şapka
1 siyah giysi	1 hasır şapka
1 smokin, 1 frak	1 kolalı şapka
6 gece gömleği	1 melon şapka
12 gündüz gömleği	3 frak gömleği
6 fanila	3 çift şapka
12 atlet	

B-Kadınlar için:

Şekil 1.24 Gümme Dolabın Düzenlenmesi
(Neufert, 1974).

1 Kışlık manto	6 pijama ve gecelik
2 manto ve ceket	15 çift çorap
2 pardesü-yağmurluk	8 çift eldiven
4 kostüm	8 çift ayakkabı
5 bulüz	4 gece elbisesi
6 gömlek	4 çamaşır elbisesi
7 kombinezon	4 şapka

C Diğerleri

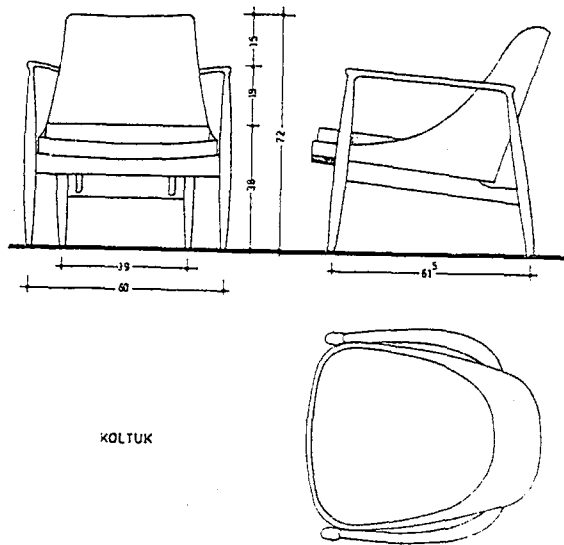
12 yastık kılıfı	6 yatak çarşafı
6 kaba havlu	6 yatak örtüsü
24 el havlusu	6 silme havlu

bağlanabilir. Çok değişik eşyaların koku yönünden birbirlerini etkilememeleri için havalandırma deliklerine ihtiyaç vardır (Şekil 1.24).

Günümüzde üretilen sürme kapaklı elbise dolaplarının ortalama genişlikleri; 210-261 cm, derinlikleri 55-65 cm, yükseklikleri 180-220 cm arasında değişmektedir. Kapak genişlikleri 60-80 cm, kapak sayısı ise 3-4 adet olabilmektedir. Dönerek çalışan kapakların genişliği en fazla 60 cm olmalıdır (T.S., 5482).

1.5.7 Koltuk Özellik Ve Boyutları

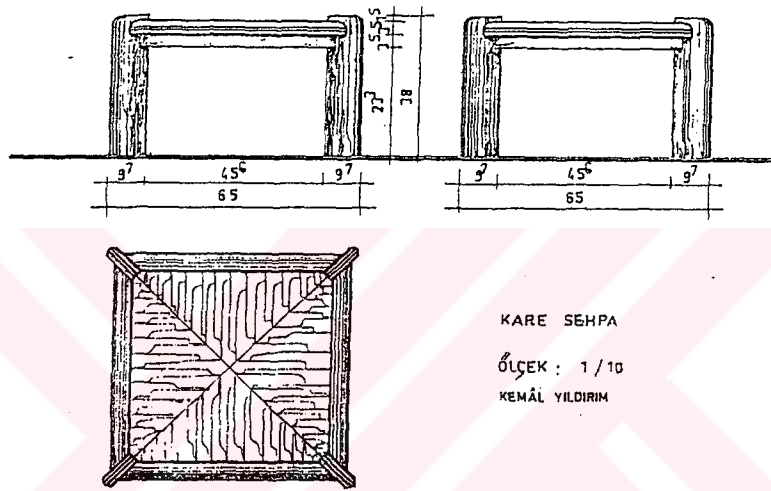
Kullanıcı isteğine göre geniş yatak odalarında, kısa süreli dinlenme için bir iki tane koltuk bulunabilir. Bu amaçla kullanılan hafif ve orta tip dinlenme koltuklarının ortalama ölçüleri; oturma yüksekliği 38-43 cm, derinlik 48-50 cm, toplam ölçüler ise 90-93 cm arasında olup, arkalık eğimi 8-13 cm arasındadır (Işık, Dinçel, 1977).

Şekil 1.25 Dinlenme Koltuğu

1.5.8. Orta Masası Özellik Ve Boyutları

Sehpa; sigara tablası, servis tabakları vb. gibi elemanları koymak için kullanılan bir mobilyadır, Sehpalarda ortalama ölçüler; yükseklik 35-40 cm, kare tablalar için 50x50 cm, yuvarlak sehpalar için çapı 50-75cm arasında değişmektedir (Işık, Dinçel, 1977).

Şekil 1.26 Kare Orta Sehpa

1.5.9 TV-Müzik Dolabı Özellik Ve Boyutları

Televizyon, video, müzik seti gibi ekipmanların koyulduğu, tekerlekleri yardımıyla hareket edebilen bir mobilyadır. Boyutları ortalama: yükseklik 60-75 cm, genişlik 55-70 cm, derinlik 34-44cm arasında değişmektedir.

1.6. Yatak Odasında Yer Alan Donatı Elemanlarının Kapalı Alanları

Ebeveynlerin yatak odaları için donatı elemanlarının alanları ve boyutları, optimum kullanıcı boyut ve gereksinimlerini karşılayacak şekilde tespit edilmeli, yerleşimi, sirkülasyon ve gerekli enerji tüketimini minimuma indirecek şekilde saptanmalıdır. Karyola, komodinler, elbise dolabı, şifoniyer ve tuvalet masası gibi donatı elemanlarının kombinasyonlarında alandan ekonomi yapmanın yolları bulunmalıdır.

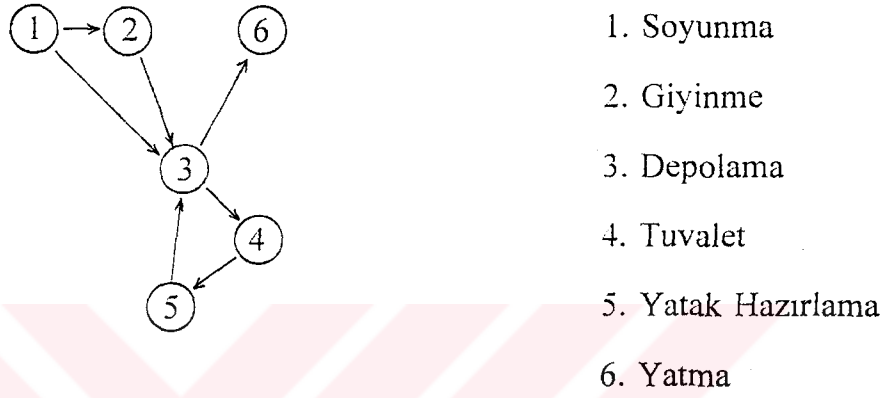
Donatı elemanlarının yetersizliği ev işlerini daha da zorlaştırır. Doğa bilecek düzensizlikleri ve sistem boşluklarını minimuma indirmek için yeterli donatı alanlarının bırakılması gereği yapılan araştırmalar sonucunda ilk sıralarda yer almaktadır (Grandjean,1973).

Mobilya Elemanları	Eleman Adedi	Her Eleman İçin gerekli alan (cm).
Yatak	2	210x100
Komodın	2	50x45
Elbise dolabı	1	240-300x60
Şifoniyer-Tuvalet masası	2	120x50
Çekmeceli çalışma masası	1	150x80
Koltuk	1	60x65
Sandalye	2	45x50

Çizelge 1.2 Yatak Odalarındaki Donatımlar İçin Gerekli Olan Alanlar (Grandjean, 1973)

1.7. Eylem Alanları İle Donatı Elemanları Arası İlişkiler

Yatak odasının planlanmasında eylem alanlarının doğru düzenlenmesinin yanısıra eylem alanlarını oluşturan bölgeler arasındaki ilişkiler de önemli yer tutar (Şekil 1.27).

Şekil 1.27 Konut Yatak Odalarında Temel Eylem Alanlarının Birbirleriyle İlişkileri

Donatı elemanlarında yükseklik seviyelerinin, birbirine uzaklık ve yakınlık mesafelerinin ve birbirleriyle ilişkilerinde en uygun düzenlemenin yapılmasında, kullanıcının gereksinimleri doğrultusunda fizyolojik, anatomik ve psikolojik yapılarının iyi bilinmesi gerekir. Bu konudaki araştırmaların sayısının oldukça az olduğu görülmektedir.

Yatma eylem alanında yatak ve komodinler arası ilişkilerin iyi kurulması gerekir. Kullanıcının yatma esnasında en az enerji harcayarak ulaşabileceği uzaklıkta ve yükseklikte olmalıdır.

Soyunma ve giyinme eylem alanlarında elbise dolabı ve çamaşır dolabı ilişkilerinin iyi kurulması gerekir. En yakın kullanım alanının tespiti yerinde olacaktır. Elbise dolabında kullanıcı ölçüleri dikkate alınarak iç düzenleme yapılabilir.

Tuvalet eylem alanında, Tuvalet masası ve pufun arasındaki bağlantının kurulması ve yükseklik seviyeleri aynayıda dikkate alarak tespit edilmelidir. Tuvalet masası ve soyunma-giyinme alanlarının ilişkileri optimum kurulmalıdır.

Yatak odasındaki eylem alanları, eylemlere yönelik geçiş sirkülasyonunun kullanıcıyı yormayan, rahat ve kullanışlı bir şekilde düzenlenmesi gerekir.

1.8 Konut Yatak Odası Donatı Elemanlarında Modüler

Koordinasyon

Endüstri devrimi ile konut donatımında başlayan hızlı değişim, makinalaşmanın getirdiği yararlılıkla mobilya tasarımını ve üretimini kolaylaştırmıştır. Tamamıyla el işçiliğine dayalı sipariş usulü üretim, yerini seri üretim sistemlerine bırakmıştır.

Mekan donatımındaki sabit düzenlemenin yerini değişkenlik almıştır. Klasik tip mobilyalar, yerini çok değişik özellik ve tiplerde eklenerek, çoğalarak veya azalarak kullanıcıya zaman içinde çok değişik kullanım olanağı sağlayan donatı elemanlarına bırakmıştır.

Bu tip elemanların gelişmesiyle standardizasyona yönelinmiş, üretimde pazarlamada, montajda ve servis kolaylıklarında üretici ve tüketici arasında bilgi alışverişi, anlaşma kolaylığı sağlanmış, bunun sonucu olarak ekonomiklik ve kalite ön plana çıkartılmıştır.

Günümüzde küçük ölçekli, fonksiyonel konut plan tipleri ve buna bağlı donatım elemanları geliştirilmektedir. Bu elemanlar çok yönlü modüler düzenleme ilkelerine göre tasarlanmış birimler olduğu için bir tek fonksiyon yerine bir çok fonksiyona cevap verebilmektedir.

Modüler üretim sistemleri, ünitelerin kullanıcı ihtiyaçlarına göre zamanla birbirine eklenebilmelerini veya değişik varyasyonlarla kullanılmalarını sağlar. Böylece kullanıcılar değişik büyüklük ve özellikteki konutlara taşındıklarında donatı elemanlarına bağlı iç mekan düzenlemesi yapma gereği duymazlar, gerektiğinde ihtiyaçları doğrultusunda yeni modüllerin eklenmesiyle mevcut modüllerin büyütülmesi sağlanabilir.

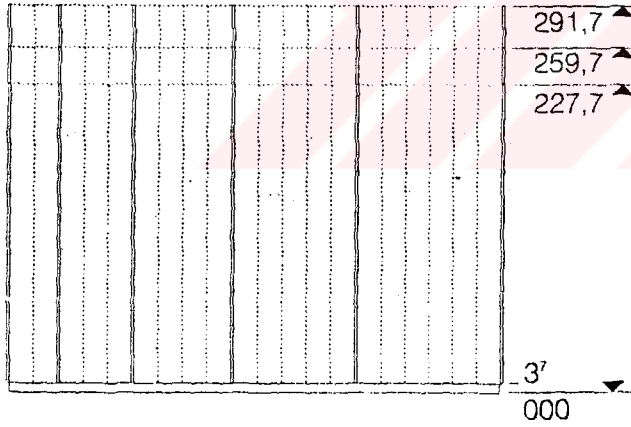
Modüler elemanlar birleştiğinde, aynı mekanda kullanılan diğer dekorasyon elemanları ile kompozisyonu tamamlayacak şekilde üretilirler. Üretici firmalar çok sayıda ürettikleri benzer ünite parçalarını monotonluktan kurtarmak için farklı kaplama malzemeleri, ölçü ve model çeşitliği ile kullanıcıyı memnun edecek, çok alternatifli düzenleme kolaylığı getirmişlerdir.

Yatak odaların da, elbise dolaplarının bir çok yönden kullanıcılar için problem olduğu bilinmektedir. Bu problemlere kısaca değinilecek olursa:

- * Tavan ile dolap arasında kalan boşluk
- * Dolabın iç düzeni
- * Dolap derinliğinin yetersizliği
- * Yetersiz depolama alanı
- * Kapak çalışma biçimi
- * Yan duvar ile dolap arasında kalan boşluk
- * Dolabın plan tipine uygunsuzluğu (Biçim-ölçü)
- * Taşıma zorluğu (Konut değişiminde)

Tüm bu problemleri dikkate alarak. her değişik özellik ve boyutlardaki yatak odalarına uyabilecek. modüler düzenleme ilkelerine göre tasarlanmış elbise dolapları; Kapak açılış sistemleri, ve iç düzenleme biçimlerine göre çözüm önerileri aşağıda örneklerle açıklanmıştır.

BOYUTLAR

291,7 ▲ Elbise dolabı için önerilen boyutlar
259,7 ▲ aşağıda belirtilmiştir.
227,7 ▲

* Modül Genişliği;

36-54-72-90-108 cm.

* Modül yüksekliği;

227.7-259.7-291.7 cm.

* Modül Derinliği;

63.6 cm (Sürme kapaklılarda 67.5 cm)dir.

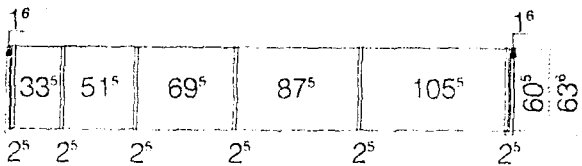
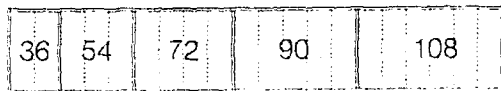
Metrik boyutlardaki genişlik ölçülerinde

18 cm. aralıklarla 36 cm., 54cm., 72 cm., 90 cm. ve 108 cm.'dir.

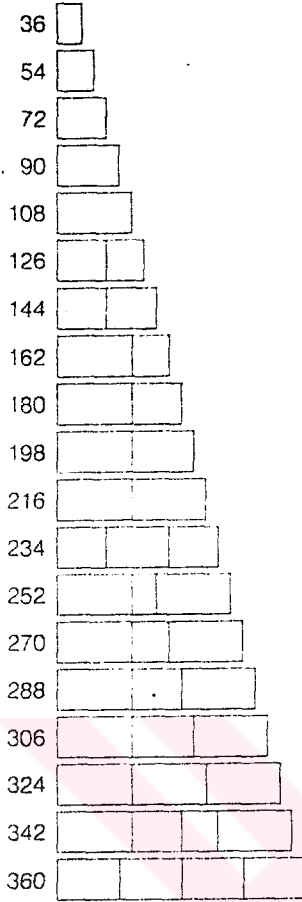
Metrik boyutlardaki yükseklik

ölçülerinde ise 32cm. aralıklarla

227.7cm., 259.7 cm., 291.7cm.'dir.

Şekil 1.28 Yatak Odası Elbise Dolabının Modüler Boyutları (Prato, 1992).

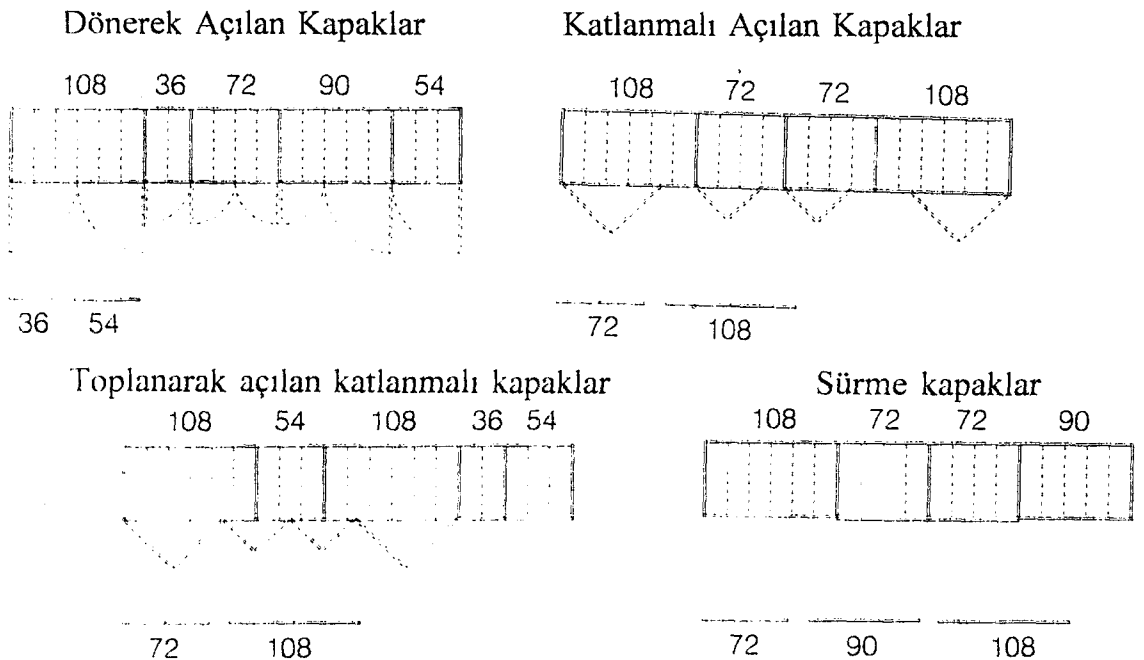

Metrik boyutlardaki değişmeler ve modüler düzenlemelerin sunumu, mekan organizasyonunda standart ünitelerin kullanımı için daha büyük olanaklar ortaya çıkarmıştır. Modüler sistemler mekanlara uyabilecek şekilde, kombinasyona uyum sağlayabilen düzenlenmiş ünite alanları sunabilmektedir.

Burada verilen beş temel boyuttaki modüllerle. çok değişik modül varyasyonları elde etmek mümkündür. En çok ihtiyaç duyulan genişlik boyutlarını içeren ölçüler, modül varyasyonları ile düzenlenmiş ve şekil 4.2’de gösterilmiştir.

Şekil 1.29 Modül Varyansları ve Genişlik Boyutları (Prato,1992),

Belirtilen bu modüllerin sağlıklı kullanılması için geliştirilen kapak çalışma biçimleri ve kapak ölçüleri aşağıda gösterilmiştir.

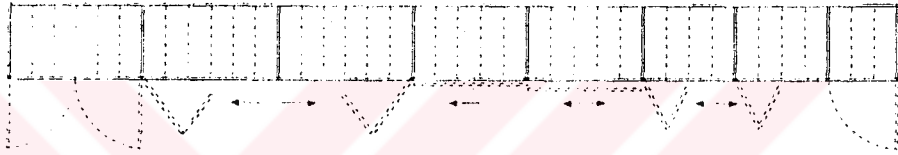

Şekil 1.30 Kapak Çalışma Biçimleri ve Kapak Ölçüleri (Prato, 1992).

Bu değişik kapak çalışma biçimleri, ihtiyaa göre düzenlenmiş bir modül kompozisyonu üzerinde rahatlıkla uygulanabilir.

Böylece kullanıcıya yönelik yatak odasının boyutlarına göre bu birimlerinin kullanılabilme esneklikleri yukarıda verilen örneklerle sağlanmış olmaktadır. Bu modüllerin kullanım yerlerine kapak çalışma biçimlerine göre kombine düzenlenmiş örnekleri şekil 1.31’de verilmiştir.

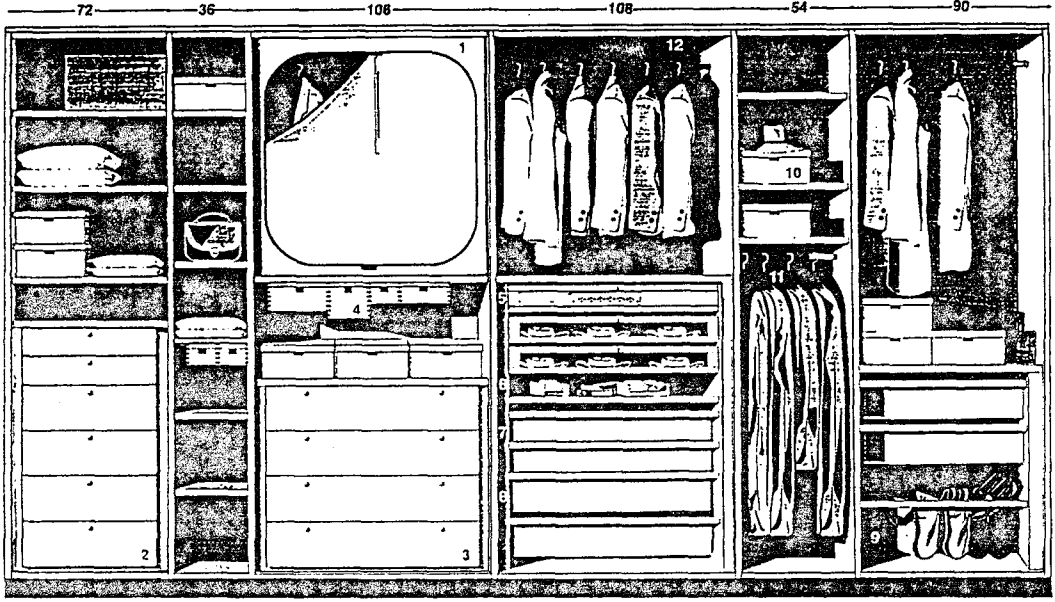
Dönerek Açılan Katlanmalı Sürme

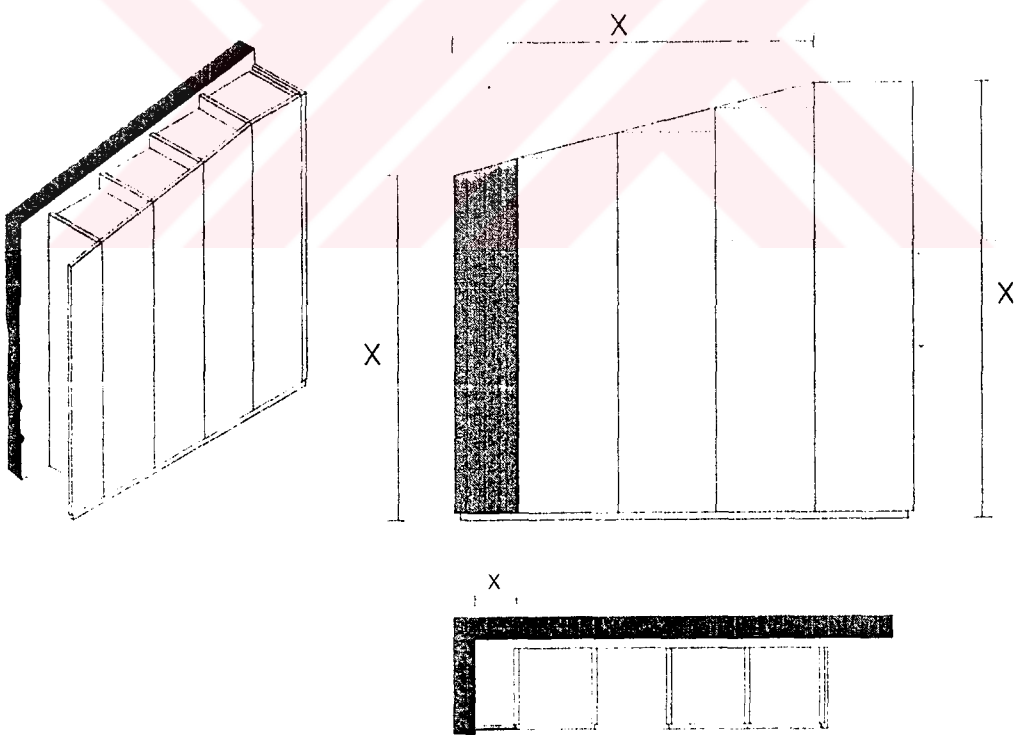
şekil 1.31 Değişik Kapak alışma Biçimlerinin Birlikte Uygulanışı
(Prato,1992).

Bu modüllerin, kullanıcı gereksinimlerini karşılayabilmesi için, dolap i düzenlemelerinin çok büyük önemi vardır. Kullanıcıyı yormayan, çeşitli eşyalarını rahatça depolamasına imkan sağlayan fonksiyonel bir elbise dolabının düzenlenmiş i görünümü şekil 1.32’de gösterilmiştir.

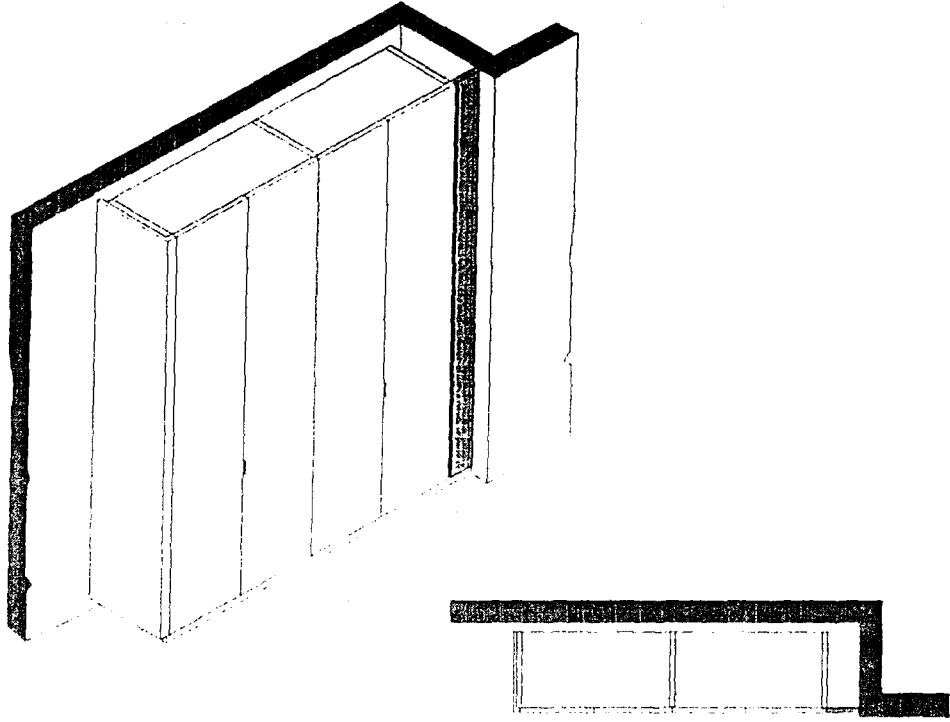
Çeşitli l ve tiplerdeki yatak odalarına, modüler düzenleme ilkelerine göre düzenlenmiş elbise dolaplarının yerleştirilmesi aşağıdaki şekillerde gösterilmiştir. izimleri verilmiş olan bu uygulamalar bir çok problemi çözebilecektir.

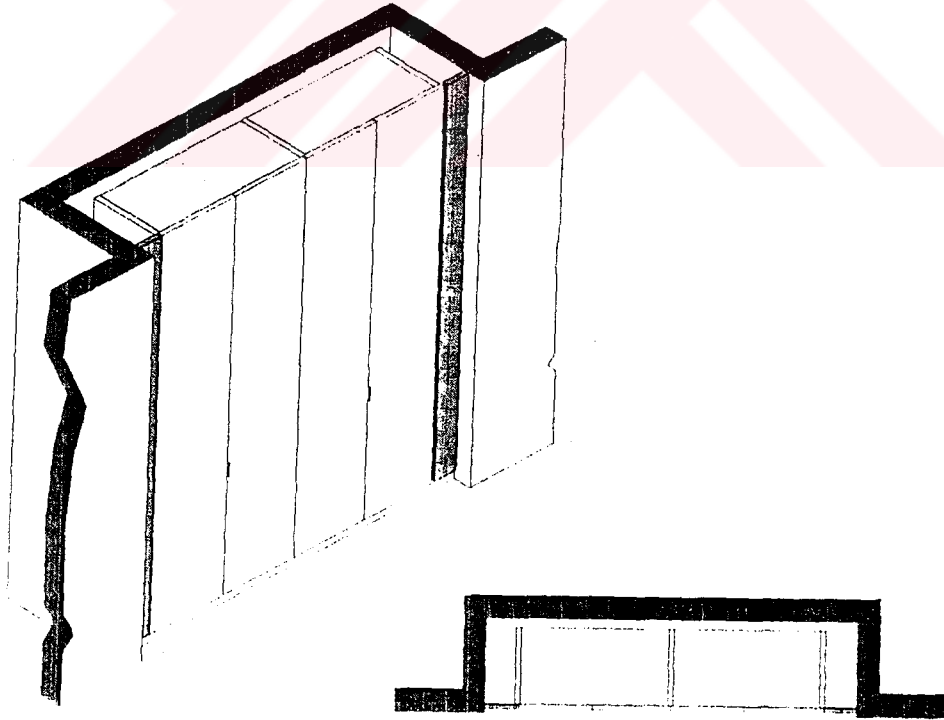
Şekil 1.32 Elbise Dolabının İç Görünümü (Prato, 1992).

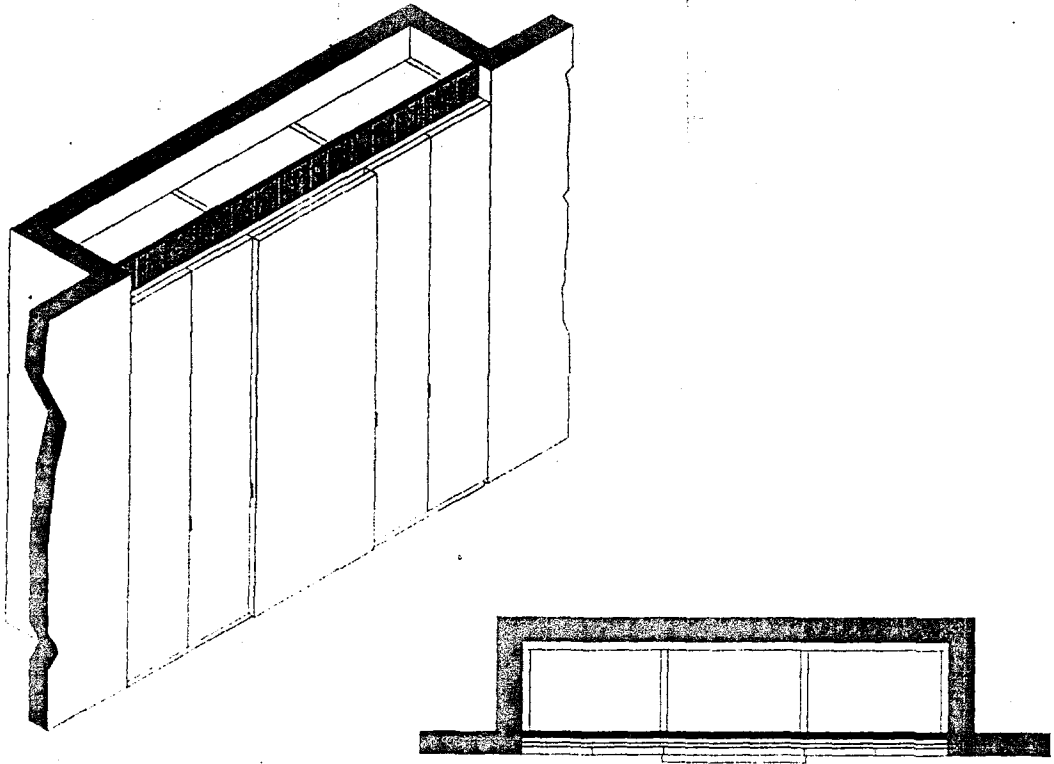
Şekil 1.33 Eğimli Duvara Uygun Yapılan Dolap (Prato.1992).

Şekil 1.34 "L"Şeklinde Boşluğa Yerleştirilen Dolabın Duvar İle
Arasında Kalan Boşluğun Bant İle Kapatılması (Prato, 1992).

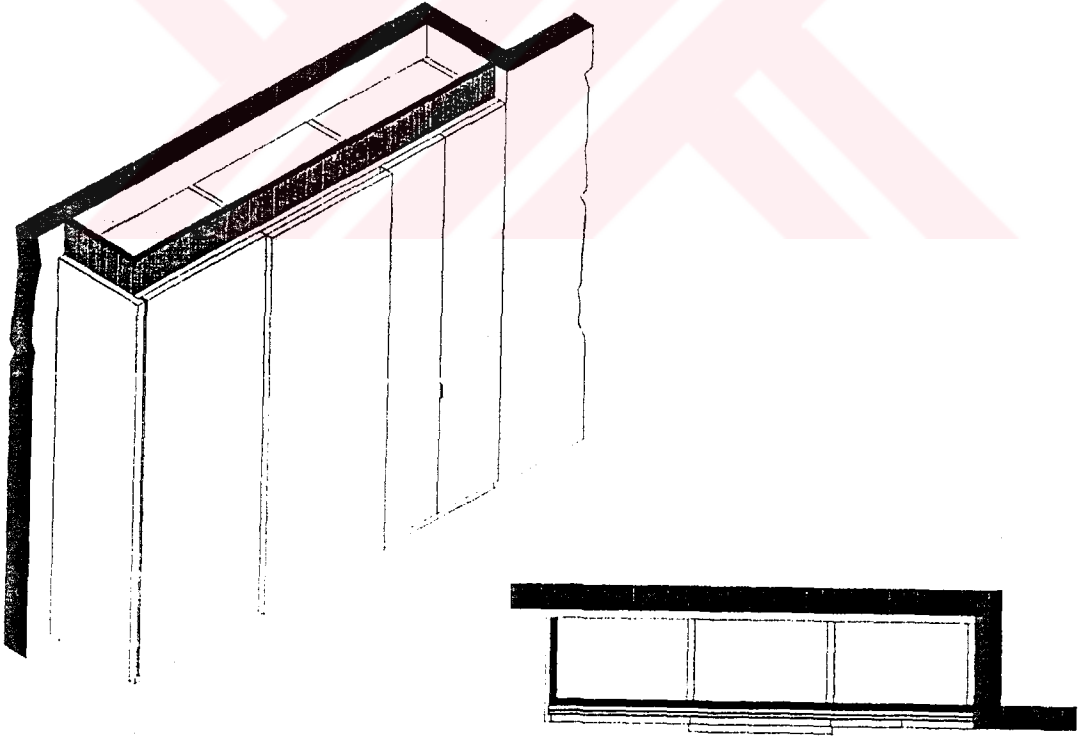

Şekil 1.35 "U"Şeklinde Boşluğa Yerleştirilen Dolabın Eşit Bırakılan
Yan Boşluklarının Bant İle Kapatılması (Prato, 1992).

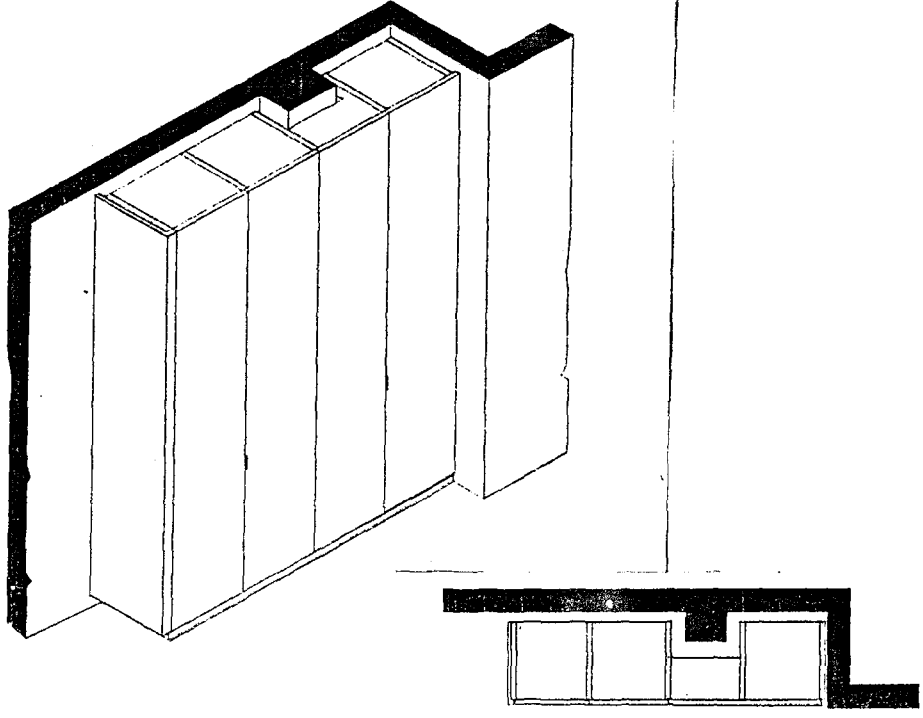
Şekil 1.36 "U" Şeklinde Boşluğa Yerleştirilen Tavan İle

Arasında Kalan Boşluğunun Bant İle Kapatılması (Prato, 1992).

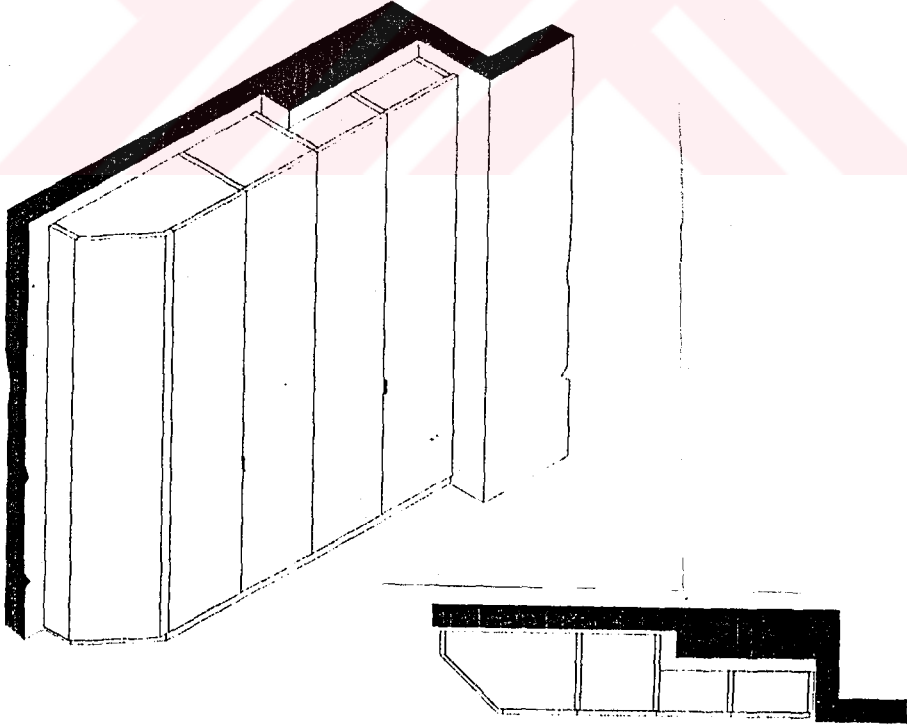

Şekil 1.37 "L" Şeklinde Boşluğa Yerleştirilen Dolabın Tavan İle

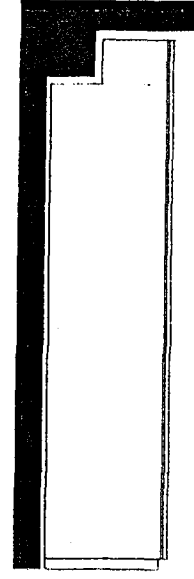
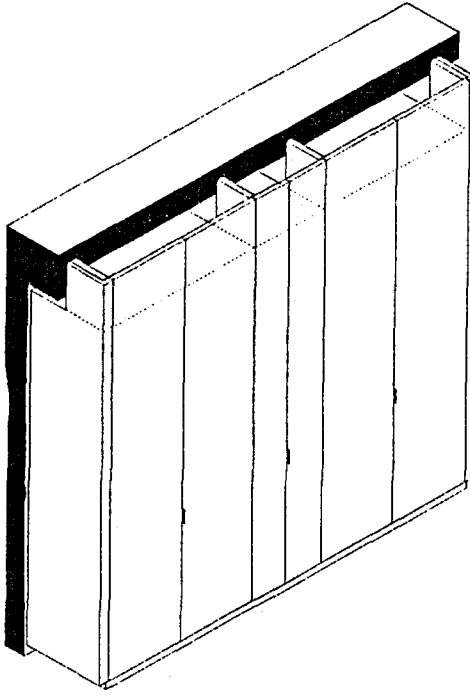
Arasında Kalan Boşluğun Bant İle Kapatılması (Prato, 1992).

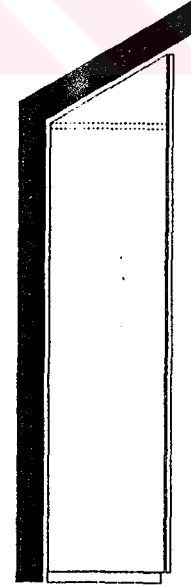
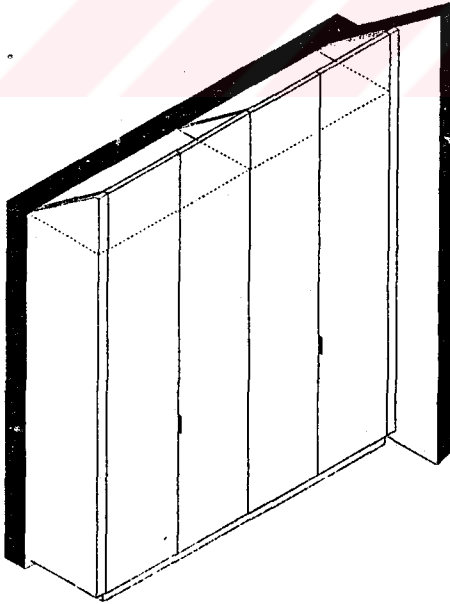
Şekil 1.38 Duvarın Orta Kısımındaki Kolon Üzerine Yapılan Dolap
(Prato, 1992).

Şekil 1.39 Duvar Köşesindeki Kolon Üzerine Yapılan Dolap
(Prato, 1992).

Şekil 1.40 Kiriş Üzerine Yapılan Dolap (Prato, 1992)

Şekil 1.41 Eğilimli Tavana Göre Yapılan Dolap (Prato, 1992).

1.9 Konut Yatak Odası Mekan Organizasyonunda Boyutsal Faktörler

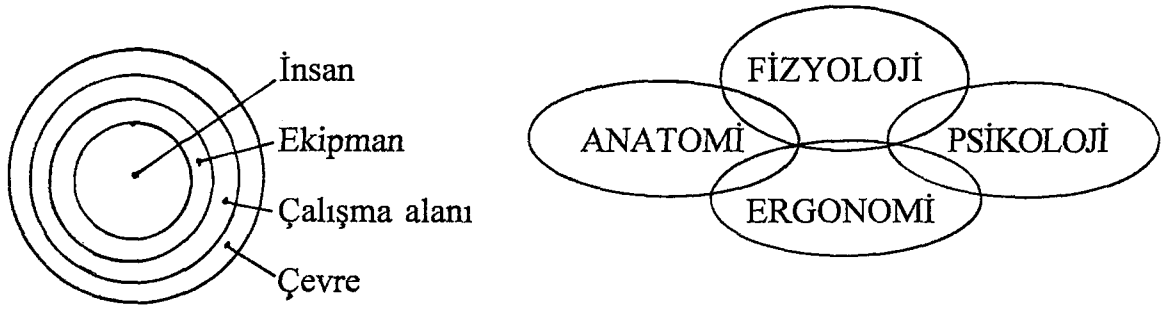
İnsanlar çevreleri ile karşılıklı etkileşim içindedirler. Eylemlerini daha iyi gerçekleştirebilmek için eylemlerine uygun yapay çevre oluştururlar. Mimarlık bu yapay çevreyi tasarlamayı ve oluşturmayı amaçlar hangi çevrede olursa olsun, insan özellik ve gereksinimleri doğrultusunda bazı eylemleri yapar ve bu eylemleri gerçekleştirebilmek için iç donatı elemanları, alet ve makinalar kullanılır.

Birey kullandığı donatı elemanları ile birlikte bir sistem olarak göz önüne alınırsa, bu sistemin etkin çalışabilmesi için insan ile donatı elemanları arasında uyum olması gerekmektedir. İnsan vücudu ile ilgili antropometrik ölçümler bu sistemin geliştirilmesi için gerekli bilgileri verir. Antropometrik veriler, İnsanın kullandığı donatı elemanlarının ölçü ve biçimi ile insanın çalışma alanını saptamak için kullanılabilir. Yatak odası eylem alanında kullanıcının fizyolojik ve psikolojik açıdan rahat bir şekilde, daha az zaman harcayarak ve daha az yorularak çalışmasına imkan sağlayacak bazı düzenlemelerin gerçekleştirilebilmesi için kullanıcının boyutsal ölçümlerinin bilinmesi gerekmektedir.

1.9.1 Ergonomik Yaklaşım

Ergonomi "çalışma çevresi" ve içerdiği tüm sistemleri, insanın psiko-fizyolojik ve sosyo-kültürel tüm kapasite ve limitleriyle uzlaştırarak üretimsel verimliliğe ulaşmayı amaçlayan uygulamalı bir bilimdir. "(Toka,

1978). Bir başka tanımlamaya göre ergonomi" İnsan, ekipman, çalışma alanı ve çevresi arasındaki ilişkileri inceleyen ve bunlardan doğan problemler setine anatomi, fizyoloji ve psikoloji bilimlerinin temel bulgularını uygulamaya çalışan bir bilimdir (Singleton, 1967)., (Şekil 1.42).

Şekil 1.42 Ergonomi-İnsan İlişkilerinin Şematik Gösterimi (süzer, 1992).

Uygun bir çalışma alanı, işin gerektirdiği koşulları ve işi yapan kimsenin ihtiyaçlarını karşılayan bir alandır. Uygun çalışma alanının düzenlenmesinde işi yapan kimsenin gereksinimlerini dikkate alma konusu, işi yapan kimse üzerinde minimum zorlamaya neden olacak ve faaliyeti yapmak için minimum güç gerektirecek konuları belirlemektedir (Gönen., Kalıncara., Özgen., 1990).

1.9.2 Antropometrik Yaklaşım

Antropometri boyut, hareket sınırları, beden biçimleri güç vb. İnsanın fiziksel özelliklerinin ölçülmesi olarak tanımlanabilir (Toka, 1978). İnsan vücudunun antropometrik ve biomekanik özellikleri çalışma mekanının düzenlenmesinde, insanın kullanacağı her türlü iç donatım elemanları ve eşyanın tasarımı ve kullanımında etkin olarak iki ayrı alana ayrılır.

1.9.2.1 Statik Antropometri

Geleneksel olarak statik antropometri, durağan vucudun fiziksel ögeleri ve karakteristiklerinin ölçülmesiyle ilgilenmektedir (Toka.1978). Buna göre örnek olarak ayaktaki boy yüksekliği, oturur vaziyetteki yükseklik, omuz genişliği vb. olarak verilebilir.

1.9.2.2 Dinamik Antropometri

Dinamik antropometri insanı, çabuk hareket eden bir sistem olarak ele almakta ve insanın fonksiyonel ölçülerine ulaşmaya çalışmaktadır (Toka, 1978).

Statik ve dinamik antropometriden, insanların yaşam ve çalışma mekanlarının ve bu mekanlarda yerine getirdikleri eylemleri sırasıyla kullandıkları iç donatı elemanlarının tasarımında ve kullanımında yararlanılır. Statik antropometri eylemlerin yapılması sırasında, vucudun ana durumları hakkında boyut verirken, dinamik antropometri fonksiyonel hareketlere ait boyutları bildirir (Sözer, 1990).

1.9.3 Kullanıcı Boyutları

Kullanıcı boyutları, değişik kültür gruplarının antropometrik ölçülerinde farklılıklar gösterir (Ünügür, 1973). En önemli farklılıkları şu şekilde sıralayabiliriz (Bayazıt, 1969).

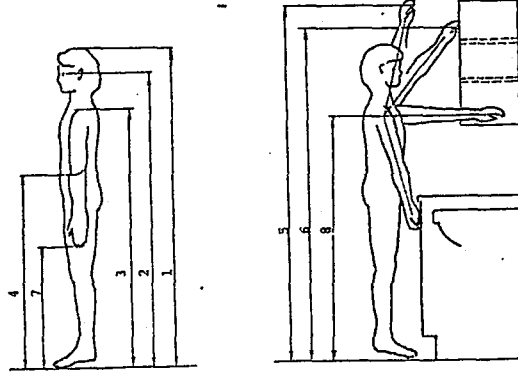
- * Uluslar arası farklılıklar
- * Bölgeler arası farklılıklar

- * Meslek grupları arası farklar
- * Yaş Farkları
- * Cinsiyet farkları'dır.

Gönen yönetimindeki (1990) bir araştırmada, Ankara'nın çeşitli semtlerinde 20-45 yaş arasındaki ev kadınları denek olarak seçilmiştir. Bu araştırma da ev kadınlarının boyutsal ölçümleri için, D.S.İ araştırma laboratuvarında imal edilen antropometre kullanılmıştır. Ağırlık ölçümlerinde ise baskül kullanılmıştır.

Araştırma kapsamına alınan ev kadınlarından, ayakta ve oturma pozisyonunda antropometre kullanılarak ayakkabısız ve çorapsız olarak günlük kıyafetleri ile 18 ölçüm alınmıştır (Şekil 1.43-1.44).

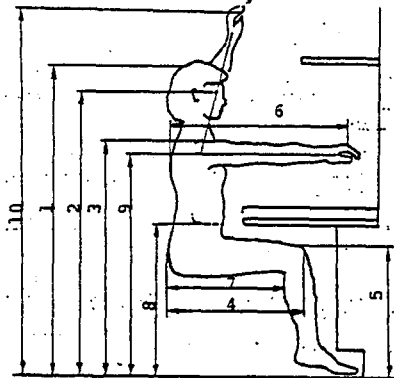
- * Ayakta Durma Pozisyonunda Alınan Ölçüler;
- 1. Ev kadınının boyu (BOY)
- 2. Göz yüksekliği (GYZ)
- 3. Omuz yüksekliği (OMZ)
- 4. Dirsek yüksekliği (ADR)
- 5. Maksimum erişme yüksekliği (sağ kolun) (MKE)
- 6. Erişme yüksekliği (ERY)
- 7. Elin sabit durumda yerden yüksekliği (ELY)
- 8. Elin yere paralel durumdayken yerden yüksekliği (PEY)

Şekil 1.43. Ayakta Durma Pozizyonunda Antropometrik Ölçüler
(Gönen, Kalinkara, Özgen, 1990).

* Oturma Pozizyonunda Alınan Ölçümler

1. Oturma yüksekliği (OTY)
2. Göz yüksekliği (OGZ)
3. Omuz yüksekliği (OMZ)
4. Sırt diz uzaklığı (SDU)
5. Diz yüksekliği (DZY)
6. Sırt-parmak ucu uzunluğu (SPU)
7. Diz-üst bacak uzunluğu (DÜB)
8. Dirsek yüksekliği (ODR)
9. Paralel konumunda kolun yerden yüksekliği (PKY)
10. Sağ kolun maksimum erişme uzunluğu (OMKE)

Şekil 1.44 Oturma Pozizyonunda Antropometrik Ölçüler (Gönen, Kalinkara, Özgen, 1990).

Antropometrik Ölçü (Ayakta)	Kırsal Kesim			Kentsel Kesim			Genel		
	5.%	50.%	95.%	5.%	50.%	95.%	5.%	50.%	95.%
BOY	146.53	156.60	166.76	145.61	156.34	167.07	146.03	156.49	166.94
KLO	42.39	69.05	95.71	40.69	65.94	91.17	41.30	67.40	93.49
GZY	135.20	145.12	155.03	134.10	144.72	155.34	134.61	144.91	155.21
OMZ	120.73	130.28	139.80	119.62	129.52	139.42	120.12	129.88	139.64
ADR	87.10	97.09	107.08	86.68	95.62	104.56	86.76	96.31	105.86
MKE	186.82	199.88	212.90	178.71	196.04	213.37	181.93	197.85	213.76
ERY	167.50	183.51	199.51	165.42	183.80	202.18	166.36	183.66	200.97
ELY	48.36	58.36	68.36	51.05	57.17	63.29	49.47	57.73	65.99
PEY	113.43	122.76	123.09	112.80	122.70	132.60	113.09	122.73	132.37

Çizelge 1.3 Ev Kadınlarının Ayakta Durma Pozisyonlarındaki Boyutsal Ölçülerine İlişkin Yüzdesel Değerler (Gönen, Kalırkara, Özgen, 1990).

Antropometrik Ölçü (Ayakta)	Kırsal Kesim			Kentsel Kesim			Genel		
	5.%	50.%	95.%	5.%	50.%	95.%	5.%	50.%	95.%
OTY	71.92	79.24	86.56	71.53	78.57	85.61	71.68	78.88	86.08
OGZ	62.06	68.90	75.74	60.14	67.96	75.78	60.97	68.41	75.84
OMZ	47.95	54.03	60.11	45.72	53.19	60.66	46.68	53.58	60.49
SDU	48.17	54.27	60.36	49.79	55.14	60.49	48.95	54.73	60.51
DZY	43.39	48.60	53.81	39.55	47.06	54.57	41.07	47.79	54.49
SPU	73.42	80.59	87.76	72.22	80.12	88.02	72.76	80.34	87.91
DÜB	43.68	48.89	54.10	44.12	49.22	54.32	43.90	49.06	54.22
ODR	10.94	21.67	32.41	12.88	19.70	26.52	11.54	20.63	29.71
PKY	84.27	93.54	102.81	82.93	91.87	100.81	83.41	92.65	101.89
OMKE	142.38	159.11	175.85	127.44	148.78	170.12	131.83	153.64	175.44

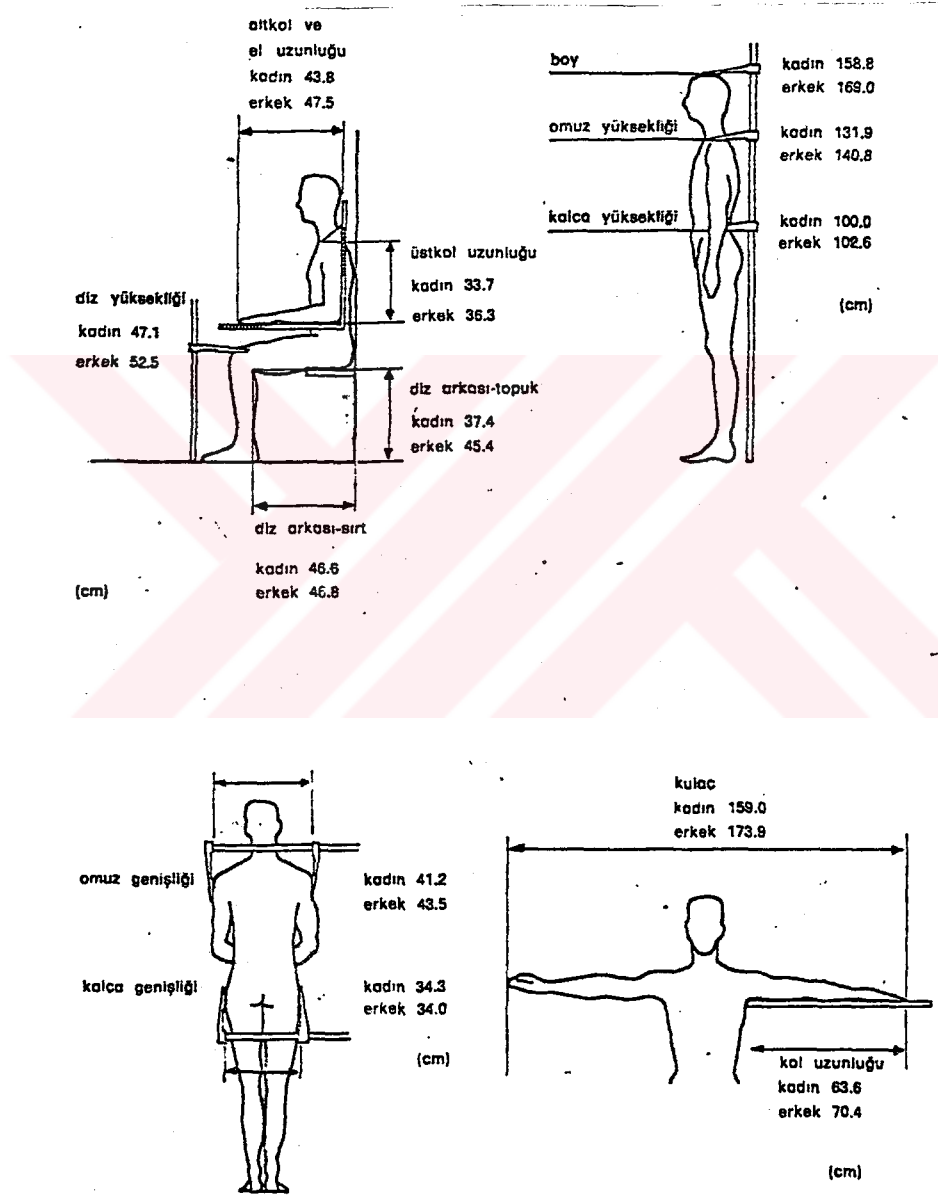
Çizelge 1.4 Ev Kadınlarının Oturma Pozisyonlarındaki Ölçülerine İlişkin Yüzdesel Değerler (Gönen, Kalırkara, Özgen, 1990).

Bayazıt'ın İ.T.Ü'de 20-24 yaşları arasında öğrenciler üzerinde yaptığı araştırmanın sonuçları Çizelge 7'de verilmiştir (Toka, 1978).

Antropometrik ölçü	Cinsiyet	Ortalama (M)	Standart Sapma (V)
Boy	E	176.2	6.1
	K	163.6	4.0
Kol yana açıkken omuz el ucu uzaklığı	E	69.1	3.7
	K	63.0	2.4
Bedenin aksı ile el ucu arasındaki uzaklık	E	87.8	4.2
	K	78.8	3.2
Omuzun yerden yüksekliği	E	143.4	6.0
	K	132.8	3.7
Kol yatay uzanmışken avuç içinin yerden yük.	E	140.6	6.2
	K	129.5	3.5
Yandan sırt el ucu uzaklığı	E	89.9	6.0
	K	83.2	4.1
Düşey kol uzunluğu	E	73.4	4.1
	K	65.8	3.4
Belin yerden yüksekliği	E	101.6	6.2
	K	99.6	3.2
Önden kalça genişliği	E	37.4	1.8
	K	36.5	1.7
Önden Omuz genişliği	E	46.3	3.4
	K	40.6	2.6
Kolun 45 ° uzanması halinde el ucunun sırtta uzaklığı	E	72.6	6.1
	K	66.6	4.8
Kolun 45 ° uzanması halinde el ucunun yerden yüksekliği	E	188.7	7.8
	K	173.1	5.4
Yandan beden genişliği	E	28.6	2.0
	K	27.5	2.2
Gözün yerden yüksekliği	E	163.7	6.1
	K	151.5	4.3

Çizelge 1.5 Çeşitli Değerler İçin Elde Edilen Ortalamalar ve Standartlar
(Bayazıt, 1971).

Önceki araştırmalarla karşılaştırması olanağı vermesi nedeniyle 500 erkek ve 508 kadından oluşan bir İsviçre grubuna ait ölçüler ve ortalama değerler (Şekil 1.16)'daki gibidir (Toka, 1978).

Şekil 1.45 500 Erkek ve 508 Kadından Oluşan Bir İsviçre

Grubunun Antropometrik Değerleri (Toka, 1978).

1.9.4 Yatak Odasındaki Eylem Alanlarının Boyutları

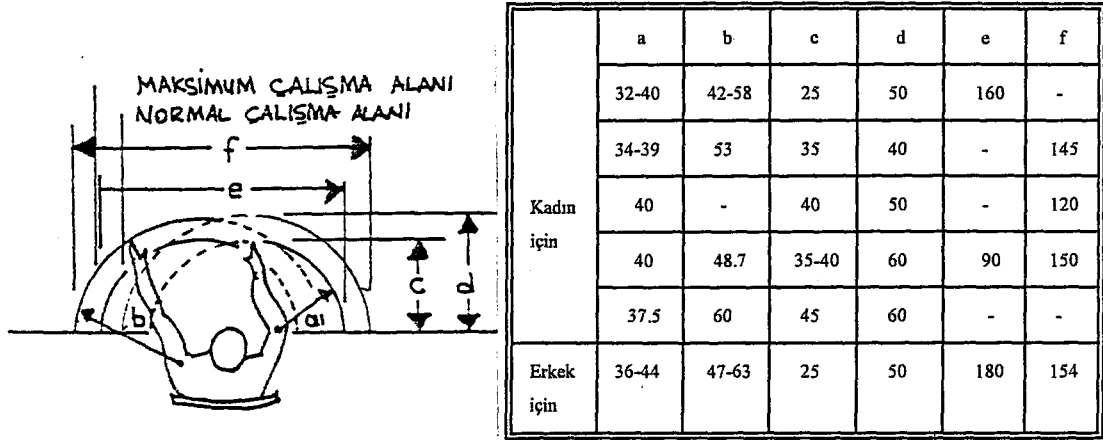
Yaşama ve çalışma mekanları birbirinden çok farklı fiziksel özellikler gösterir. Bireyin içinde çalıştığı mekan üç boyutludur. Çalışma alanları tasarımı yatay, dikey ve eğimli olmak üzere üç şekilde planlanır. Çalışma alanlarının boyutlandırılmasında (yükseklik, genişlik ve derinlik saptamada) normal ve maksimum çalışma alanları kullanılmaktadır.

Normal çalışma alanı; Kolun omuzla, dirsek arasındaki üst kısmının uzanmadan doğal bir pozisyonda olduğu, sadece dirsek ile el arasındaki ön kolun uzandığı durumda ulaşılabilen uzaklığın belirlediği alandır. Bu alan çoğunlukla el hareketlerinin yoğunluk kazandığı alanlardır.

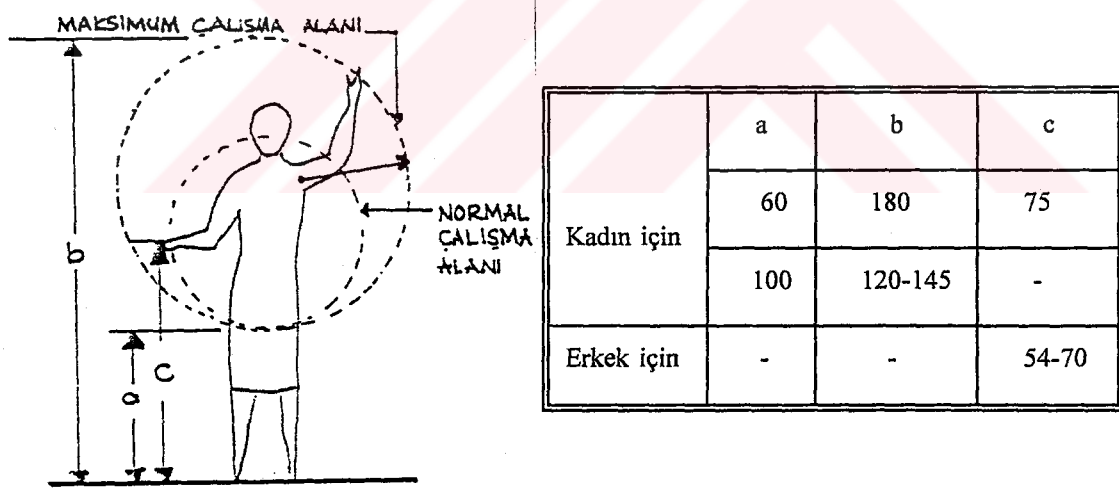
Maksimum çalışma alanı; Kolun omuzdan itibaren el parmakları bir şeyi tutacak biçimde uzanması ile ulaşılabilen uzaklığın belirlediği alandır.

Bu alanlara ilişkin veriler, kullanıcının çalışma alanını belirler. Çalışma yada yapılan eylemlerin toplam miktarı, eylemin türü, yapılış biçimi ve bu eylem için kullanılacak araç-gereç tür ve büyüklüğüne bağlı olarak saptanmaktadır.

Şekil 1.46-1.47 ve Çizelge 1.6-1.7’de belirtilen çalışma alan ve boyutlarına ilişkin veriler kullanıcıların çalışma alanını tanımlar. Çalışma yada eylem alanının toplam miktarı, eylemin türü, yapılış biçimi ve bu eylem için kullanılacak iç donatım elemanlarının tür ve büyüklüğüne bağlı olarak saptanmalıdır (Sözer, 1990).

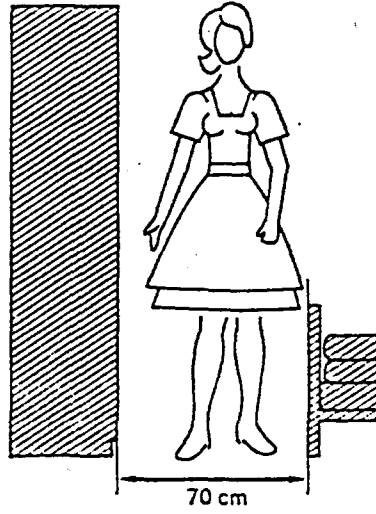

Şekil 1.46 ve Çizelge 1.6 Yatay Çalışma Alan ve Boyutları (Baytin, 1980).

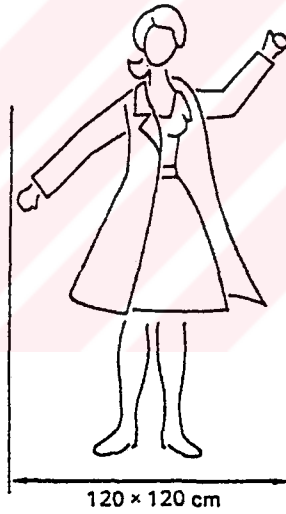

Şekil 1.47 ve Çizelge 1.7 Dikey Çalışma Alan ve Boyutları (Baytin, 1980)

Yatak odasında kullanımın verimli olabilmesi için yeterli eylem alanlarının bırakılması gerekir. Eylemlere yönelik kullanıcı gereksinimleri için öngörülen serbest alan ve ölçüleri aşağıdaki şekillerdeki gibidir.

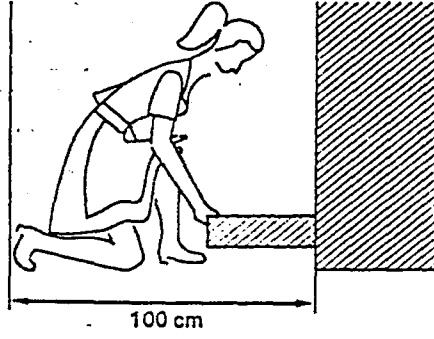
Şekil 1.48 Elbise Dolabı İle Yatak Arasındaki Geçiş Alanı
(Grandjean, 1973).

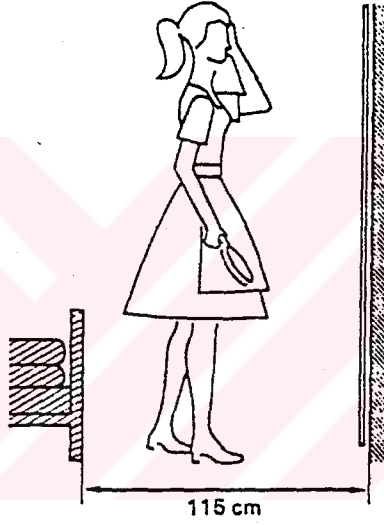
Şekil 1.49 Giyinme-Soyunma İçin Serbest Alan (Grandjean, 1973).

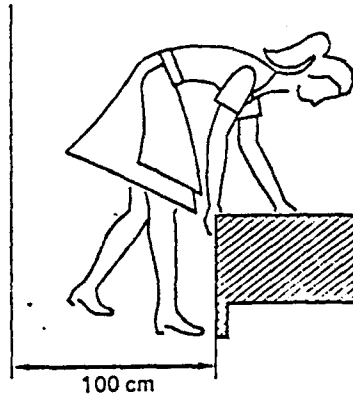
Şekil 1.50 Tuvalet Masası Önündeki Serbest Alan (Grandjean, 1973).

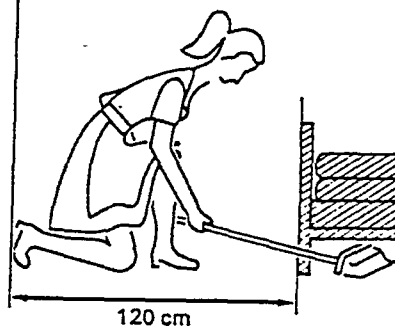
Şekil 1.51 Çekmeceleri Açmak İçin Serbest Alan

Şekil 1.52 Ayna Önündeki Serbest Alan (Grandjean, 1973).

Şekil 1.53 Yatakları Yapmak İçin Serbest Alan (Grandjean, 1973).

Şekil 1.54 Yatağın Altını Temizlemek İçin Serbest Alan (Grandjean, 1973).

1.10 Konut Yatak Odalarında Fiziksel Çevre Organizasyonu Ve Donatılar

Konut yatak odasında planlamayı etkileyen önemli unsurlardan biriside fiziksel çevre faktörleridir. Kullanıcı gereksinimleri için önemli bir yeri olan bu faktörleri, Aydınlatma, Havalandırma, Isıtma, Akustik, Güvenlik vb. sıralayabiliriz.

1.10.1 Aydınlatma

Doğal ve yapay olmak üzere iki şekilde aydınlatma yapılmaktadır. İnsan sağlığı üzerindeki fizyolojik ve psikolojik etkilerinin varlığı göz önünde tutularak konut aydınlatmasında gün ışığı ile aydınlatmadan mümkün olan azami ölçüde yararlanmak gerekmektedir.

Yapıların konumu, konutların mimari biçimlendirilmesi dışında, gün ışığından yararlanma olanaklarının fazla olduğu düşünülürse, yapıların birbirinin ışığını fazla engellemeyecek düzende olmaları gerekir.

Konutların iç yüzeyleri tavan, döşeme, duvarlar, pencere yüzeyini örten perde ve tüllerdir. Çalışma ortamındaki aydınlık artışında, yüzeylerdeki yansımaların katkısı büyüktür. Bu nedenle tavanlar beyaz, duvarların ise çalışma düzlemi üzerindeki bölümü açık renk olmalıdır. Özellikle büyük pencere yüzeylerinin karşısındaki duvarların açık renk olması gerekir.

Döşemelerin ise, ortalama yansıtma çarpanları % 30- % 50 civarında olan gereçlerle kaplanması yani, orta koyulukta olması en iyi çözümdür. İç yüzeylerde düzgün yansıma yapan cilalı, parlak yüzeylerden kaçınmak eğer kullanılması özellikle isteniyorsa, gözde rahatsızlık yapmayacak, bozmayacak şekilde kullanmak zorunludur.

Pencereleri, örten tüller ve perdelerde çok açık renk, hatta beyaz renk kullanılmalıdır. Bu lamba ışığı ile aydınlatma için de yararlıdır. Beyaz bir tül hacimdeki aydınlığın düzgün yayılmasını sağladığı gibi, ışığın içeriye girmesine de fazla engel olmaz.

Cam yüzeylerinin kirlenmesi ile geçirgenliğin azalması gibi, iç yüzeylerin pislenmesi, tozlanması da yansıtma çarpanlarını azaltmaktadır (Şerefhanoglu, 1972).

Konutların mimari biçimlenişinde avan proje evresinde hacimleri kullanılış fonksiyonlarına göre tefriş ile birlikte düşünmek, doğal ışığın doğrultusunu ona göre düzenlemek gerekir (Şerefhanoglu, 1972).

Doğal ışıktan faydalanmak için, mekan içerisinde meydana gelen ortalama minimum ve maksimum aydınlık seviyeleri iyi tespit edilmelidir.

Bunun için;

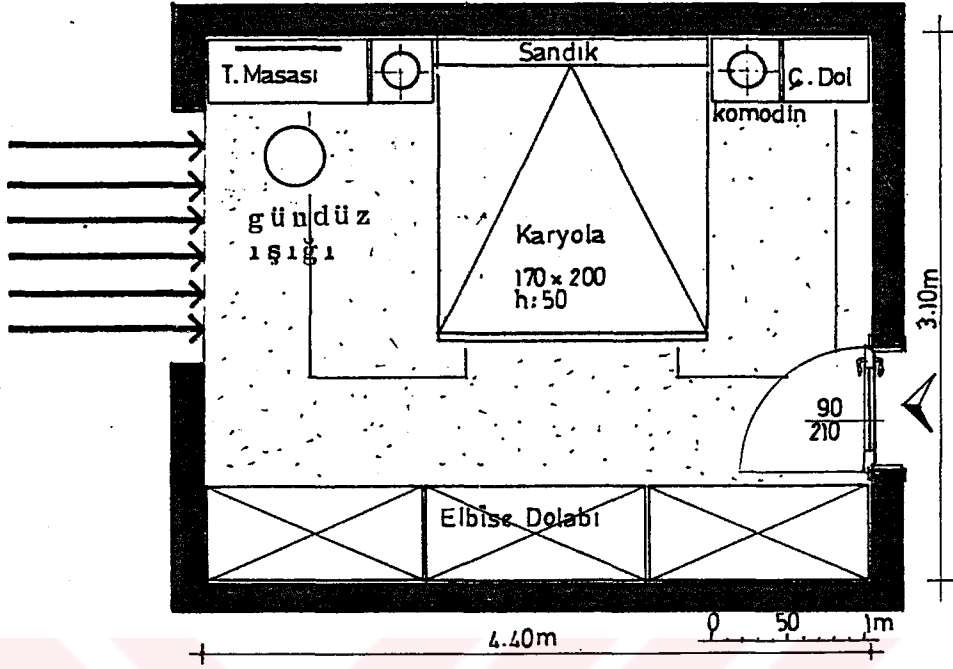
- Pencerenin bulunduğu binanın yer aldığı enleme,
- Pencere yönüne,
- Mevsimlere,
- Günün saatlerine,
- Zeminin yansıtma faktörüne,
- Odanın boyutlarına,
- Pencerenin alanına,
- Oda yüzeylerinin yansıma katsayılarına,
- Kullanılan güneş kesicilerinin cinsine (Taşpınar, 1977).

tasarım esnasında dikkat etmek, sonradan karşılaşılan problemleri önleyecektir.

Yatak odalarında pencere şekil 1.55’de görüldüğü gibi sol yanda olmalı ve tuvalet masasının aydınlatılmasını sağlamalıdır.

Konutlarda yapay (lamba ışığı ile) aydınlatmada aydınlatma cinsi, şekli ve aydınlatma araçları önemlidir. Aydınlatma genel ve lokal olarak iki başlık altında düşünülebilir.

Genel aydınlatma; Bir mekanın bazı bölgelerindeki özel gereksinimler dikkate alınmadan aydınlatılması, bir başka deyişle, bir hacmin bütününde

Şekil 1.55 Yatak Odasının Gündüz Işığı İle Aydınlatılması
(Şerefhanoglu, 1972).

eşit ölçüde bir aydınlık düzeyinin elde edilmesidir. Örneğin, okuma salonu vb. gibi yerlerin aydınlatılması.

Lokal aydınlatma; Belirli bir bölgenin kendine özgü gereksinmelerine cevap verecek şekilde aydınlatılmasıdır. Örneğin, büyük bir hacmin küçük bir bölümünde özel aydınlık gerekiyorsa vb. durumlarda lokal aydınlatma yapılır. Bu tür aydınlatmalarda dikkat edilecek en önemli husus, bir hacmin bir bölümünde lokal aydınlatma yapıldığı zaman hacmin bütününde de belirli oranlardan az olmamak şartıyla genel aydınlatmanın yapılmasıdır. Aksi durumda göz kamaşması, yorgunluk ve uyumada zorlanma gibi sakıncalar ortaya çıkabilmektedir.

Aydınlatma şekli, Işık kaynakları ile ilgili olup, ışık kaynağından çıkan ışık akısının hangi oranda aydınlatılacak düzleme gönderildiğini belirler. Örneğin dolaylı-dolaysız aydınlatma.

Genellikle ışık kaynaklarını çeşitli nedenlerle çıplak kullanmak doğru değildir. Çünkü iyi bir aydınlatmanın gereklerini yerine getiremez. Bunun başlıca nedenleri,

- Işık kaynaklarının ışık şiddetlerinin çok oluşu nedeniyle göz kamaştırması,
- Işık kaynaklarının ışık dağıtımlarının her zaman kullanımına uygun olmayışı,
- Işık akısı israfı,
- Işık rengi (özel konularda renkli cam vb. gereçlerden ışığın süzülmesi ya da yansıtılması gerekebilir.)
- Işık kaynaklarının is, toz, kir, yağ vb. dış etkilere korunmasının gerekliliği,
- Işık kaynaklarının tespiti zorunluluğu,
- Mimari ile olan estetik, konfor vb. ilgilidir.

Aydınlatma araçları kullanıldıkları yerlere göre isim alırlar. Örneğin, duvar lambası (aplik), tavan lambası, sarkan lamba, masa lambası ayaklı lamba gibidir.

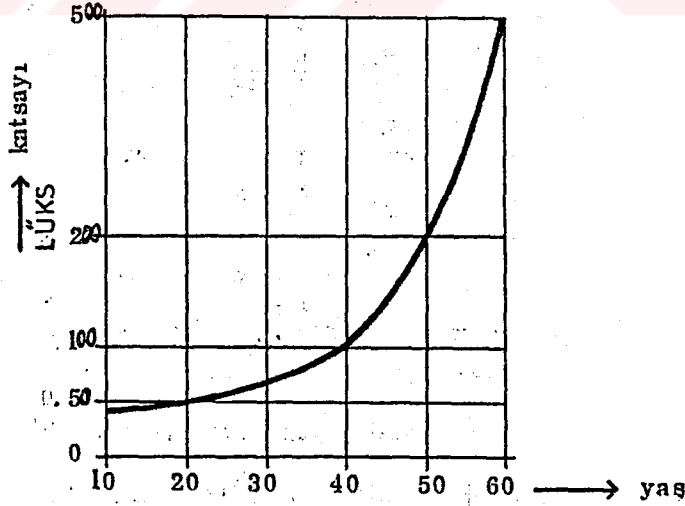
Çeşitli eylem alanlarındaki aydınlık düzeyinin saptanmasında o ülke koşullarının göz önünde tutulmasında fayda vardır. Burada en önemli faktör ekonomikliktir. Yani bir lüks'ün kaç para satın alındığı, elektrik enerjisinin kaç para mal olduğudur. Çizelge 1.8'de konutların çeşitli eylem alanlarındaki minimum ve yeterli aydınlık düzeyleri verilmiştir. Yalnız bu değerler kullanma süresine aittir (Şerefhanoglu, 1972).

Aydınlatılacak eylem alanları	Aydınlık düzeyi (lüks)	
	Minimum	Yeterli
Banyo (Genel)	50	100
Banyo (lokal-ayna önü)	200	500
Yatak odası (Genel)	50	100
Yatak odası (Lokal-başucu)	200	500

Çizelge 1.8 Eylem Alanlarına Göre Aydınlatma Düzeyi

(Şerefhanoglu, 1972)

Bir önemli nokta da yaşlı insanlar için bu aydınlık düzeylerinin % 100- % 500 dolaylarında artırılması gerektiğidir. Çünkü aydınlık seviyesi ihtiyacı yaşlılıkla artmaktadır (Şekil 1.56).

Şekil 1.56 Yaşlılığa Göre Aydınlık Düzeyinin Artış Oranı

(Şerefhanoglu, 1972).

Yatak odalarında;

- Baş ucu-lokal aydınlatma
- Dolap içi-lokal aydınlatma
- Ayna (tuvalet masası)-lokal aydınlatma
- Yatak odası-genel aydınlatma

olmak üzere dört tür aydınlatma gereklidir (Şerefhanoglu, 1972).

Başucu aydınlatmasında, karyolanın baş tarafında duvarda bir ışıklı band ya da karyolanın iki başında duvar lambaları kullanılabileceği gibi, komodinlerin üzerinde lambalar ya da karyola ile birlikte bir aydınlatma düzeni düşünülebilir.

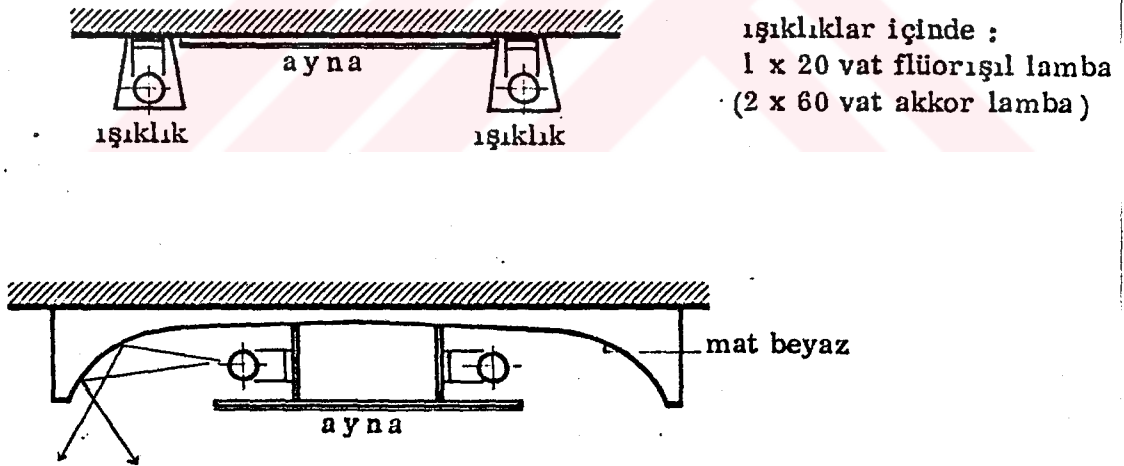
Bu hacimde tavanın beyaz olması veya yarı dolaysız aydınlatma ile, tavandan yansıyan ışınlar ile hacimdeki diğer objelerin aydınlatılması sağlanır. Böylece yatakta okuma alışkanlığı olan kullanıcının görüş alanı içindeki zıtlıklar önlenmiş olur. Eğer baş ucu aydınlatmasından gece aydınlatması olarak yararlanılmak düşünülüyorsa bu lambaların anahtar ile ayarlanabilmeleri iyi bir çözüm şeklidir. Tavana tespit edilen ya da sarkıtılan lambalar, büyük boyutlu olmalı ve iç mimaride elemanların konumuna göre özellikle dolaplara yakın yer almalıdır. Tuvalet masası aydınlatması, kullanıcının kendisini aynada rahatlıkla görebilmesini sağlayabilmelidir.

Aydınlatma araçlarının yerinin belirlenmesi için temel ilkenin saptanmasında insanın gerek vücut ve gerekse yüz fizik yapısının göz önünde tutulması gerekir. Örneğin üst orta yere konan bir glop ya da benzeri tip ışığın yaptığı gölgeler yüzün detaylı bir şekilde görünmesini önler.

Özellikle traş olurken, makyaj yaparken vb. durumlarda böyle bir aydınlatma yanlış olabilmektedir.

Aynı şekilde yansıtıcı yüzey küçükse, ışığın kullanıcıya bir taraftan gelmesi sakıncalıdır. Çünkü yüzün iki tarafında eşit şartlar sağlanamaz. Bu nedenle ayna aydınlatmasında her iki yandan simetrik olarak aydınlatmak gereklidir (Şekil 1.29).

Tuvalet masalarında iki tarafta yeterli büyüklükte masa lambalarından yararlanılabilir. Bu lambaların yüksekliği oturan kullanıcının ortalama göz hizası üzerinde ve ışık şiddeti az olmalıdır.

Şekil 1.57 Tuvalet Aynasının Aydınlatılması (Şerefhanoglu, 1972)

Yukarıdaki şekillerden de görüleceği üzere yüz ve özellikle boy aynalarında iki yanda boydan boya ışıklı bant yapmak iyi bir çözümdür. Başka bir çözümde aynayı duvardan ortalama 10-12 cm kadar önde tutarak arkasından dolaylı aydınlatma yapmaktır.

Tuvalet masası ya da ayna aydınlatmada kullanılan ışık kaynaklarının tayf eğrilerinin bir başka deyişle, renksel verim dağılışılarının düzgün olması gereklidir. Psikolojik açıdan da bu gereklidir. Işık rengi iyi flüorışıl lambalar bulunamadığından akkor lambalardan yararlanmak daha iyisi akkor ve flüorışıl (gündüz ışığı) lambaları birlikte kullanılarak renk dengesini sağlamak için ışık karışımı yapmaktır. Örneğin, ışık akısı oranı olarak 1/2 akkor/flüorışıl karışımı gibi.

Yatak odalarında baş ucu ve tuvalet masası (ayna) aydınlatması için en az 200 lüks, daha iyisi 500 lüks aydınlığa gereksinme vardır (Şerefhanoglu, 1972)

1.10.2 Havalandırma ve Isıtma

Havalandırma, iç mekanlarda konfor koşullarının gerçekleşmesinde önemli rolü olan dolayısıyla konut tasarımını etkileyen önemli konulardan bir diğeridir. Konutlarda havalandırma genel olarak;

- * İç mekanlarda insan sağlığı ve konforu için gerekli olan taze ve temiz havanın sağlanması,

- * Sıcak hava koşullarında insan vücudundan ısı kaybını artırma ve buharlaşmayı hızlandırma (fizyolojik serinleme) yoluyla ısısal konforun gerçekleştirilmesi,

- * Sıcak havalarda konutun kendisinin soğutulması,

- * Bağıl nemin % 70 ve daha yukarı olduğu durumlarda yoğunlaşma ve küflenme olaylarına karşı önlem gibi, ana amaçlarla yapılır.

İç mekanlarda tazelik ve konfor hissi için gerekli olan hava hareketinin istenen hızı, sıcak, nem ve etkinlik düzeyine bağlı olarak değişim gösterir. Konutlarda vb. yerlerde, 0.10-0.33 m/sn hava hareket hızı konfor için uygun görülmektedir. Mekanların çoğunun havalandırma oranları sigara ve vücut kokularını farkedilmeyecek düzeyde tutmak için belirlenmektedir (Zorer, 1992).

Solunum yapan insan devamlı olarak oksijeni hava ile alıp karbondioksit ve su buharı verir. Bunların miktarı uyku, dinlenme ve çalışma halinde değişiktir. İncelemelere göre bir insanın normal olarak kapalı yerlerde 32 m³ lük, çocukların ise 15 m³ bir hava boşluğuna (mekan) gereksinimleri vardır. Ancak pencereler ve kapılar kapalı tutulduğu zamanlarda dahi, iç ve dış mekanlar arasında ısı ve hava akımı olmaktadır. Bu sebeple uygulamada gerekli hacimler,

Büyükler için : 16-24 m³.

Çocuklar için : 8-12 m³ dolayındadır (Özerdim, 1991).

İnsanlar için dinlenme halinde en uygun ortam ısısı 18 °C - 20 °C çalışma halinde ise 15-18 °C'dir. Ağır çalışma halinde bu seviyenin altına inilebilir.

Havanın % 50-60 oranında rutubetli olması halinde rahat bir iklim niteliği olarak kabul edilmektedir. Bu oran % 40'ın altına düştüğü ve % 70'den fazla olduğu zaman insan rahatsız olur. Fazla rutubet, bakteri üremesine, soğuk hava akımına, çürümeye az rutubet ise insanın burun çeperlerinin kuruyarak sağlığının bozulmasına neden olacaktır.

İnsanın dışarıya verdiği su buharı miktarı, yine çalışma, dinlenme ve uyku halinde oluşuna göre birbirinden farklıdır.

Uyku halinde saatte 40 gr

Dinlenme halinde saatte 32 gr

Çalışma halinde saatte 58 gr'dir (Özerdim 1991).

Ancak ısıda su buharının oluşumunda etkilidir. İçinde bulunduğumuz mekanın sıcaklığı, vücut sıcaklığından yüksek ise insan terler. Vücut normal olarak bünyesinde su buharı oluşturarak ısını 36.5 derecede korumaya çalışır.

Konut içinde rahat yaşama olanakları, konutun düzeni ve çeşitli ev eşyasının kullanım rahatlığı ile olduğu kadar, konutun içindeki iklim, yani hava-sıcaklık-rutubet-su buharının tümünün oluşturdukları atmosferik ortam ile de bağıntı halindedir. Özellikle iklim niteliklerinin konut içinde uygunsuz bir durum göstermesi diğer kullanım kolaylıklarını da olumsuz kılan en önemli etkindir. Yazın konut pencerelerinin veya teras kapılarının açık tutulması, hafif serin havalarda kapatılması ve soğuk havalarda konfor koşullarını karşılamak amacıyla içeriden ısıtılması, insanın rahat yaşamasını sağlamak için yapılan bir iklim ayarlamasıdır. Kullanılması kolay olan bu havalandırma şekillerinden başka, klima ve hava dengelemesi yapmaksızın başka amaçlar için kullanılan havalandırma çeşitleri de vardır.

* Sıcak hava ile ısıtma: Amaç ısıtma olmasına rağmen, hava değişimini de sağlar

* Soğuk hava ile serinletme: Amaç soğutma olmasına rağmen, hava değişimini de sağlar.

* Basit havalandırma: Hava basmak ya da boşaltmak yolu ile havalandırmayı sağlar (Özerdim, 1991).

1.10.3 Güvenlik

Konut endüstriyel anlamda bir çalışma ortamı olmamakla beraber yaşamla ilgili birçok faaliyetin yürütüldüğü bir çevredir. Konutta yürütülen faaliyetler belirli enerji, mekan ve uygun çevre koşullarını gerektirir. Ayrıca konutta düşüp sakatlanma, zehirlenme, yangın vb. kazaların meydana gelebildiği göz önüne alınırsa belirli güvenlik standartlarının bulunması gereği de ortaya çıkmaktadır (Gönen, 1990).

Yatak odalarında döşeme malzemesi ısı kaybını önleyen, kaymayan ve elektriği iletmeyen malzemelerden yapılabilir. Genelde ahşap parke, veya komple halı kaplamak uygun bir çözüm şeklidir. Farklı döşeme yüksekliklerinden eşikten ve basamaktan kaçınılmalıdır. Donatı elemanlarında keskin köşe olmamalı, köşeler olabildiği ölçüde yumuşatılmalıdır. Giriş koduna yakın pencereleri olan yatak odalarının güvenliğinin sağlanması için korkuluk yapılması gerekir.

Her elektrikli araç gereç için ayrı priz bulunması, emniyeti sağlamak için yeterli aydınlatma ve geçiş sirkülasyon alanlarının sağlanması gerekir. Elektrikli ısıtıcılar kullanılmamalıdır.

1.10.4 Akustik

Sesi yansıtan parlak, düz ve cilalı yüzeyler yerine mat, yumuşak ve ses yutan yüzeyler tercih edilmeli ve bunu sağlayacak malzemeler seçilmelidir.

Yatak odasında mahremiyeti sağlamak amacı ile kapılar ve pencereler iyi şekilde izole edilmeli ve rahatsızlık verici gürültülerden dolayısıyla korunulmalıdır. Kullanılan elektrikli araçların çıkardığı gürültü 10 dB’li geçmemesi gerekmektedir.

Tasarım aşamasın da dikkat edilmesi gereken bir husus da ana baba ilişkileri ve seslerinin ailenin diğer bireyleri tarafından duyulmamasını sağlayacak bir planlama yapılmasıdır.

1.11 Konut Yatak Odası Tasarımında Işık-Renk İlişkisi

Yatak odası tasarımında renk de çok önemlidir. Bunun için renklerin insan psikolojisine, hacim görüşlerine etkilerinin ve karakteristik özelliklerinin iyi bilinmesi gereklidir.

Renk, yatak odası mekanı tasarımında yalnızca estetik açıdan değil, içinde bulunan kullanıcıların davranışlarını etkilemesi bakımından da son derece önemli bir öğedir. Renk seçimi kadar kişisel bir olaya az rastlanır. Her kullanıcının sevdiği bazı renkler vardır. Kullanıcının çevresini sevdiği renklerle donatması elbette hakkıdır. Ancak önemli bazı kurallara uymada fayda vardır. Örneğin yatak odasında aşırı sıcak bir ortam yaratacak renkler, dikkati her an canlı tutacağından pek tavsiye edilmez. Önemli noktalardan biriside yatak odasındaki renklerin ve uyumun dinlendirici olması gerekliliğidir. Göz tüm yatak odasında döşemeden perdeler, duvarlardan aydınlatmaya, rahatça hiçbir çağrışım olmadan dolaşabilmelidir. Bir fon rengi seçilip bu rengi tekrarlayarak çerçeve, abajur gibi elemanlarla daha

belirgin olması sağlanabilir. Beğeni yargısının yanı sıra renk seçiminde rol oynayan başka etkenler de vardır. Bunların başında ışık etkisi gelir. Sıcak güneş ışınları, güneş batarken ya da doğarken mekana girdiklerinde, bütün renkler daha parlak ve canlı görünür. Aksine zayıf ışıklar da bütün renkleri sönükleştirir. Bu noktada yatak odasının bulunduğu yön önem kazanır ve içeri giren ışığın değil, ışığın üzerine çarpıp yansıdığı yüzeyin de çok önemli olduğunu unutmamak gerekir (Ev Dekorasyon ve Aile Ansp., 1976).

Yatak odasının konumu çok önemlidir. Doğal ışık kaynağı olan güneşi ve etkisini, iç mekan pozisyonuna göre incelemek gerekmektedir.

Mekandaki yansıma olayı sırasında, yüzeylerden yansıyan ışınlar, ışığın tayf eğrisi ile yüzeylerin tayfsal yansıtma çarpanları eğrisinin çarpımına göre renklenmektedir. İç yüzeylerin her hangi bir noktasına gelen ışık ise, ışık kaynağından çıkan ve renkli yüzeylerden yansıyan değişik renkli ışınların, uygun olarak karışması ile renklenecek ve bu renkli ışık iç yüzeylerde belirli bir renk değişimine yol açacaktır.

Yukarıdaki açıklamalardan da görüldüğü gibi, ışık kaynağı olarak normal aydınlatma amacıyla kullanılan beyaz ışık kaynaklarının seçilmesi durumunda kapalı bir mekanda yer alan renkli yüzeyler üzerindeki aydınlığı oluşturan toplam ışığın bileşenleri olan,

* Dolaysız ışık, iç yüzeylerin görünen renginde, herhangi bir değişiklik yapmaz,

* Yansımış ışık ise, iç yüzeylerin görünen renginde değişiklik yaparak, renk dönmesine yol açar (Ünver, 1985).

Aynı sıcaklıkta iki yüzeyden biri parlak diğeri mat ise, parlak olan ışığı yansıtır, mat olan ise emer. Bu nedenle yatak odasının aydınlatılmasında, pencereden gelen gün ışığı taklit edilmelidir. Sonuçta seçilen donatı elemanları istendiğı gibi görünür ve istenen etkiyi yapar (Ev, Dekorasyon ve Aile Ansp., 1976).

BÖLÜM II

YATAK ODASI PLANLAMA İLKELERİ

Planlama ilkelerinin, düzenleme süreci içerisinde daha etkin kullanımı için, planlamaya etki eden faktörler kısaca aşağıdaki gibi tanımlanabilir.

2.1 Yatak Odası Planlamasına Etki Eden Faktörler

Yatak odası planlamasında çeşitli düzeylerde, sosyal, kültürel, ekonomik, ergonomik ve teknolojik faktörler belirleyici rol oynamaktadır. Mekan organizasyonu, kültürel eğilim, tüketim tarzı, kullanıcılar arası ilişkiler, aile bağları vb. etkili olmaktadır. Planlamaya etki eden bu etkenlerin kısa açıklamaları aşağıdaki gibidir.

2.1.1 Kültürel Faktörler

Kültürel değerler, bir toplumun ilk kuruluşundan beri gelen tarihsel ürünlerdir. Tarihsel süreç içerisinde toplumun değişik etkiler altında kalmasıyla değişir ve gelişirler. Bunun yanında bu değerlerin kişi üzerindeki etkisi günlük yaşamda görülmekte ve dolaylı olarak mekan organizasyonunu etkilemektedir. Kültürel etki sonucu yaşantımıza giren donatım elemanları ilk başlarda farklı fonksiyonlarda kullanılarak bir simgesel anlam kazansada zamanla gerçek fonksiyonunda kullanıldıkça benimsenmiştir (Karamahmetoğlu, 1991).

Farklı kültür gruplarının, mekan gereksinimleri ile mekan kullanım alışkanlıklarında farklılıklar göstereceği bugün artık bilinmektedir. Kültür, mekan düzenlemesine bir değişken olarak girmektedir. Kültürü oluşturan inanışlar, eğilimler, davranışlar ve teknolojik görünümeler gibi maddi ve manevi kültür elemanları mekana ilişkin gereksinimi etkiler. Zorlukları oluşturan bir önemli etken de kültür programlarının antropometrik ölçülerde gösterdiği farklılıktır (Yücel, 1990).

Diğer bazı zorluklar ise, mekan ve donatı elemanları kullanımı ile eylemlerin yerine getirilmesinde alabildiğine tesirini gösteren kültür gruplarına özgü "yaşama tarzına" ilişkin alanlardır (Ünügür, 1973).

Farklı kültür gruplarındaki kullanıcıların eylem ve karakteristiklerine göre yatak odası donatı elemanları da değişiklik gösterir.

2.1.2 Ekonomik Faktörler

Yatak odası planlaması, temelde tüm mimari çevre düzenlemelerinde olduğu gibi güncel gereksinmelerle, ekonomik olanakların dengelenmesi sorununu içermektedir.

Ülkemizde toplam gelirin düşük olması ve bu gelirin çeşitli kesimlere farklı dağılması sonucu farklı gelir grupları oluşmuştur. Ekonomik etkilerde mekan organizasyonunu bu farklı gruplar bilinçli ve bilinçsiz tarzları ile etkiler (Karamehmetoğlu, 1991).

Yatak odası planlamasında;

* Kullanıcının gelir durumu

* Aylık tüketim miktarı

* Yatak odasına harcadığı tüketim oranı vb. gibi kullanıcıya ilişkin ekonomik faktörlerin yanısıra;

*Yatak odasında yer alan donatı elemanları, araç-gereç yapı elemanları, yapı bileşenlerinin fiyatı ve sunum biçimleri rol oynamaktadır (Yücel, 1990).

Oluşan bu sınıflardan alt gelir grupları genellikle göçler sonucu kente gelmektedir. Kırsal kültür yapısına sahip olmaları nedeni ile kent yaşamına uyum sağlamaları zordur. Bu grupların ihtiyaç duydukları donatımı da yanlarında getirdikleri elemanlarla sağladıkları, bilinçli bir mekan planlamasının söz konusu olmadığı, ekonomik güçleri oranında mobilyaya yöneldikleri görülür.

Orta gelir grubunda ise, bilinçli donatım biraz daha yaygındır. Bu sınıfın karakterini, kısıtlı kaynaklara sahip olması ve yaklaşımlarının biraz daha rasyonel olması belirler. Bu grup aralarında büyük farklılıklar gösteren geniş bir kitledir ve içlerinde sınıf atlamaya çalışanlar donatımı prestij aracı olarak görürler.

Üst gelir gruplarında mekan planlaması ise gerekli gereksinmelerin karşılanmasının yanında simgesel bir hale dönüşür. Göstermelik tüketim veya gösteriş, diğerlerinden farklı olabilmek için ayrıcalık yaratabilme etkisi parasal güçle orantılıdır.

Sonuç olarak sosyo-kültürel etkilerin ilişkileri ve dolayısı ile mekan planlamasını etkilediği görülmektedir (Karamehmetoğlu, 1991).

2.1.3 Teknolojik Faktörler

Yatak odası planlamasında zaman içinde en önemli etken teknolojik gelişmeler ve onların getirdiği ilkeler olarak belirmektedir. Genel olarak makinalaşma ve elektronik çağa geçmenin toplum yaşamına girmesiyle yatak odalarında, donatı elemanları ve aksesuar da yeni teknoloji ürünlerinin yer almasının yanı sıra; enerji tür ve destek sistemindeki gelişme, buna paralel olarak tekstil-fonksiyon çeşitliliği ve depolama düzenlerindeki yeni olanaklar, donatı elemanlarında modüler koordinasyon sistemindeki gelişmeler, önemli ölçüde yatak odası mekanının planlamasına ilkesel değişiklikler getirmiştir.

Bu etkenlerin çeşitli sistem açınım seviyelerindeki beliren sonuçları ve yatak odasını oluşturan alt sistemlerinde, konut içindeki konumunu belirleyen ögeler hızla değişmektedir (Yücel, 1990).

Günümüzde hızla gelişen teknolojik gelişmeler, değişen yatak odası donatı elemanlarında etkisi altına almıştır. Yeni teknoloji ürünü manuel veya motorlu kumandalı donatı elemanları, kullanıcının minimum güçle eylemlerini gerçekleştirmesine yardımcı olmaktadır. Örneğin yatağın mekan içindeki konumu 360 derece değiştirilebilmektedir. Dokunmatik sistemlerle kapaklar-çekmeceler kolayca açılmakta ve kullanıcıya son derece konfor sağlamaktadır.

Teknolojik gelişmelerin yatak odası planlamasına etkilerinin özet bilgilerin çok üzerinde bir çalışma ile daha ayrıntılı bir şekilde incelenmesinde fayda vardır.

2.2 Yatak Odası Planlaması

Yatak odası planlamasında belli bir amaç veya eylemlere yönelik kullanıcı gereksinimleri göz önünde tutularak elverişli bir planlama yapılmalıdır.

Planlama; önceden saptanmış amaçlara erişmek için araçların düzenlenmesi ve eylemlerin yönlendirilmesine ilişkin kararların bütünü (İnceoğlu, 1990) olarak tanımlanmıştır.

Donatı elemanları alanı, geçiş sirkülasyon alanı, depolama alanı ve eylem alanları arası ilişkilerin kombinasyonlarının iyi kurulmasında yarar vardır. Böylece yatak odası en uygun standartlara çıkacak şekilde planlanabilir.

2.2.1 Yatak Odası Tasarımı

Yatak odası eylem alanları dikkate alındığında, yatak odasının diğer hacimlerden farklılık gösteren özellikleri aşağıdaki gibidir.

2.2.1.1 Teknik Gereksinimler

- a- Dayanıklılık (yapı bileşimi, kirlenme, kırılma, tozlanma vb.)
- b- Kazalardan korunma (elektrik araç ve donatım kazaları, döşemeden kayma vb.)
- c- Yapı İçindeki konumu

2.2.1.2 Çevre gereksinimleri

- a- Fiziksel ihtiyaçlar
 - * Görme (aydınlık, mahremiyet)
 - * İşitme (duyulma, mahremiyet)
 - * Dokunma
 - * Atmosfer şartları (ısı, nem, toz, koku)
- b- Mekan ihtiyaçları
 - * Ölçü (boyut, alan, kullanılan alan)
 - * Biçim
 - * Eylem alanlarına ayırma (yatma, tuvalet, soyunma, giyinme, oturma, depolama).

2.2.1.3 Beşeri Gereksinimler

- a- Eylem gereksinimleri
- b- Sağlık gereksinimleri
 - * Vücut sağlığı
 - * Çevre sağlığı

c- Psikolojik gereksinimler

- * Çevre algılama (renk, doku, kütle, mekan akışı vb.)

d- Toplumsal gereksinimler

- * Sağlanması gereken olanaklar
- * Sağlanması gereken araçlar
- * Mahremiyet (Mekan ilişkisi, ses gizliliği, koku vb.)

2.2.1.4 Sembolik Gereksinimler

a- Estetik (Bayazıt, 1978).

2.2.2 Yatak Odası Donatı Elemanlarının Planlaması

Yatak Odası tasarımını etkileyen faktörler birbirleriyle olan ilişkilerinde belli bir etkileşim sistemini oluşturan karmaşık bir yapı göstermektedir.

Yatak odası tasarımında en fazla faydayı sağlamak için kullanıcının bağımlı ve bağımsız özellikleri ve donatı elemanlarının tamamlayıcı özelliklerinin göz önüne alınma zorunluluğu vardır. Örneğin kullanıcının bağımlı ve bağımsız özellikleri donatı elemanlarının tüm özelliklerini belirlemektedir. Kullanıcıların statik-dinamik antropometrik ölçüleri ile donatı elemanlarının biçimsel ve boyutsal özellikleri ortaya çıkartılabilir.

Yatak odası tasarımını etkileyen faktörler arası etkileşim sisteminin strüktürel yapısı aşağıdaki gibidir.

2.2.2.1 Bağımsız Özellikler

- * Cinsiyet
- * Yaş
- * Irk
- * Kültür grubu
- * Gelir grubu
- * Kullanıcı sayısı

2.2.2.2 Bağımlı Özellikler

- * Antropometrik: Statik
Dinamik
- * Duyusal: Görme
İşitme
Dokunma
Tat alma
Koku alma

- * Algısal-zihinsel

Donatı elemanları tamamlayıcı özellikleri aşağıdaki gibidir.

2.2.2.3 Tamamlayıcı Özellikler

- * Cins
- * Biçimsel Özellikler
- * Boyutsal özellikler

- * Ağırlık
- * Renk
- * Ömür (Yücel, 1990).

2.2.3 Yatak Odası Eylem Alanı Planlaması

Her tipteki konutun yatak odası yatma, tuvalet, soyunma, giyinme, eylem alanlarına ve bölümlerin kendi bünyelerinde depolama ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde planlama yapmaya olanak sağlarken, aynı zamanda gelecek donatım elemanlarının rahatlıkla değişmesine, eklenmesine veya yeni konulabilecek elemanlarla donatılmasına cevap verecek esneklikte olmalıdır.

Eylem alanları, kullanıcı gereksinimleri ve ölçüleri dikkate alınarak planlanmalıdır. Kullanılan mobilya elemanları kolay temizlenebilir, aşınmalara ve darbelere karşı dayanıklı olmalıdır.

Eylem alanlarındaki donatı elemanlarının kullanıcıyı rahatsız etmeyecek şekilde birbirleri ile bağlantıları kurulabilmelidir. Kullanıcının mekan içindeki yaşamını psikolojik ve fizyolojik rahatsızlıklara yol açmadan eylem alanlarının sağlıklı düzenlenmesine imkan sağlamalıdır.

2.2.3.1 Eyleme İlişkin Özellikler

Yatak odasındaki eylemleri aşağıdaki şekillerde özetlemek mümkündür.

- * Eylem cinsi (yatma, tuvalet, soyunma, giyinme, oturma)

- * Eylem yapış biçimi
- * Eylem bağları-sıraları
- * Alt eylemler
- * Eylem organizasyonu
- * Operasyon modu

2.2.3.2 Donatı Elemanlarına İlişkin Özellikler

Yatak odası donatı elemanlarının aşağıdaki özelliklere sahip olması gerekir.

- * Mekanik etkilere dayanıklılık (darbe, sürtünme, aşındırma vb.)
- * Fiziksel etkilere dayanıklılık (toz, kirlenme vb.)
- * Solventlere (aseton vb.) ve ev içi kimyasallara (çay, kahve, kola vb.)
- * Taşınabilirlik
- * Fonksiyonellik

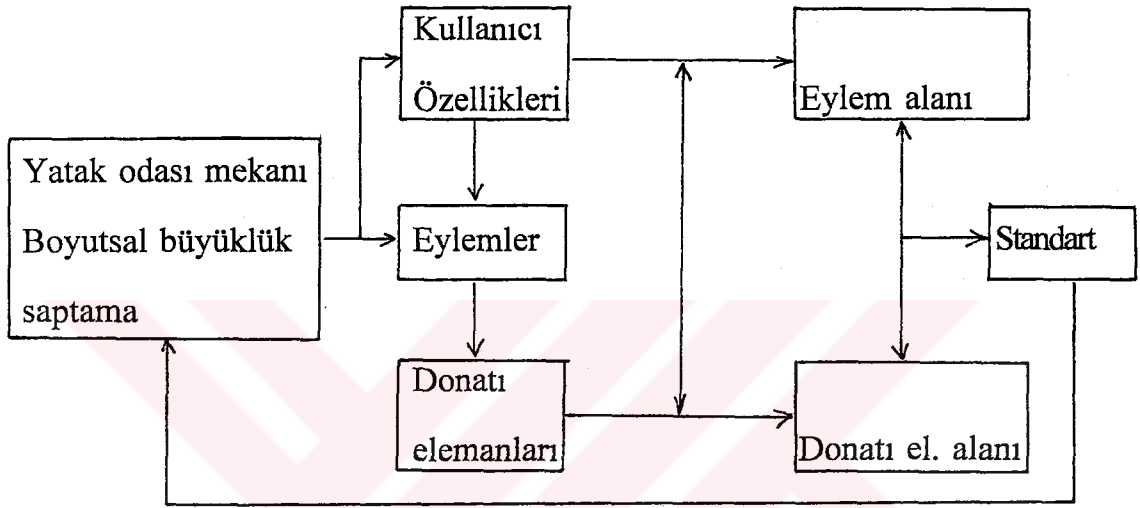
2.2.4 Yatak Odası Mekanı Planlaması

Yatak odası tasarımında mekanın, konut içindeki konumuna, mekanın düzenlenmesine, mekanda yer alan eylemlere ve donatı elemanlarına, kullanıcıların kültürel, ekonomik, ergonomik, psikolojik ve sosyolojik durumlarına göre reaksiyonu farklıdır.

Kullanıcı ihtiyaçları aynı da olsa psikolojik etkenler, aile yapısı, kültürel durum, sosyal ve ekonomik şartlar bunu etkilemektedir. Ana

probleme bu noktadan yaklaşıldığında, farklı kullanıcı gruplarına göre değişiklik gösteren ihtiyaçları ve bu ihtiyaçların karşılanmasında etkili olan faktörler ağırlıklı olarak gündeme gelmektedir (Yücel, 1990).

Bu faktörler yatak odası mekanı boyutsal standartlar açısından büyüklüğünün saptanmasında etkili olabilmektedir (Çizelge 2.1)

Çizelge 2.1 Problem Strüktür Tablosu (Köprülü, 1991).

Yatak odası mekanı planlamasına etki eden faktörleri aşağıdaki gibi gruplandırabiliriz.

a- Tamamlayıcı özellikler

- Konut içindeki konumu
- Biçimsel özellikler
- Boyutsal özellikler
- Donatı elemanlarının düzeni

b- Eyleme ilişkin özellikler

- Fiziksel çevre özellikleri

Isısal

Görsel

İşitsel

- Psiko-sosyal

Estetik

Mahremiyet

Kişisel alan

Egemenlik sınırı davranışları

2.3 Araştırmada Uygulanan Yöntemler

Bu araştırmada orta nitelikli konutlarda yaşayan ailelerin, yatak odalarının plan tipleri, gereksinimleri, memnuniyet durumları, donatı elemanlarının kapladığı alanlar, serbest alanlar, eşya, giysi ve çamaşırlarının depolama sorunları aşağıdaki konu başlıklarına göre incelenmiştir.

2.3.1 Araştırmanın Sınırları

Araştırmada günümüz orta nitelikli konutlarının yatak odası olarak düzenlenmiş hacimleri alınmış ve ayrıntılı bir biçimde incelenmiştir.

2.3.2 Araştırmanın Yöntemi

2.3.2.1 Anket Uygulama Sistemik Gözlem Yapma

Daha önceki araştırmalarda (Işık, 1992)., (Gönen, 1991)., (Köprülü, 1991)., (Sözer, 1990) tarafından yapılan konut anketleri ve (Yürekli, 1983).,

(Ertürk, 1984) tarafından geliştirilen araştırma yöntemleri esas alınarak bu araştırmanın amacına uygun yeni bir anket geliştirilmiş olup, uygulanan anket dört bölümden oluşmaktadır.

a- Kullanıcılar ile ilgili genel sorular: Kullanıcı sayısı, yaş, eğitim durumu, gelir durumu vb.

b- Kullanıcıların memnuniyet durumuna ilişkin sorular: Donatı elemanlarının ölçüleri, ısıtma, aydınlatma, depolama vb.

c- Kullanıcı gereksinimi ile ilgili sorular: Yatak odasının konut içindeki konumu, yer alan eylemler vb.

d- Yatak odası mekanına ilişkin sorular: Duvar, zemin, tavan kaplaması, aydınlatma tipi vb.

2.3.2.2 Araştırmaya Giren Konut Yatak Odalarının Plan Tipleri

Anket uygulanan her konut için yatak odasının, tefrişli planları çizilmiş ve ölçüleri yazılmıştır. Ayrıca plana donatı elemanlarının isimleri, ölçüleri ve oda alanı, açık alan, kapalı alan, toplam depolama hacimlerinin hesapları yapılarak yazılmıştır.

2.3.3 Fotoğraflarla Belgeleme

Araştırmanın bu bölümünde aşağıdaki amaçları gerçekleştirmek üzere mekanların fotoğrafları çekilerek tasnifi yapılmıştır.

a- İncelenen mekanlarda hakim olan renkleri belirlemek ve renk kompozisyonunu belgelemek.

- b- Donatı elemanlarını ve öğeleri ayrıntıları ile saptamak
- c- Anket ve ölçülü plan rölevesi alınırken gözden kaçan birşey olup olmadığını kontrol etmek.
- d- Yorumlanmasında güçlük çekilen kısımları sonradan değerlendirmek.

2.3.4 Araştırma Gruplarının Seçimi

Araştırmanın amaçları doğrultusunda, Ankara'nın sınırları içerisinde bulunan değişik bölgelerinden, yığını en iyi temsil edebilecek otuz adet orta nitelikteki konut örnekleme yolu ile seçilmiştir.

BÖLÜM III

ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1 Konutların Tipleri ve Özellikleri

İncelenen otuz konutun % 84'ü apartman dairesi, % 16'sı da müstakil evden oluşmaktadır.

İncelemeye alınan konutların en küçüğü, içinde dört kişinin yaşadığı 75 m²'lik net kullanım alanı olan konut olup, en büyük olanı ise içinde beş kişilik bir ailenin yaşadığı 100 m²'lik net kullanım alanına sahip olan bir konuttur. İncelemeye alınan konutların ortalama net kullanım alanı 91.4 m²'dir.

Konutlarda oturanların % 57'si kiracı ve % 43'ü ev sahibidir. Çizelge 3.1'de konutların ısıtılması durumu gösterilmiştir. Konutların en çok ısıtma sistemi % 47 ile kalorifer, en azı ise % 7 ile gaz sobasıdır.

Konutun ısıtılma sistemi	Konut sayısı	%
Kalorifer	14	47
Odun sobası	10	33
Elektrik sobası	4	13
Gaz sobası	2	7
Toplam	30	100

Çizelge 3.1 Konutların Isıtılması Durumu

3.2 Aile Yapısı, Eğitimi ve Meslekleri

Örneklemeye giren ailelerin tümünün çekirdek aile tipinde olduğu, ailelerin % 73'ünün yaşamının çoğunu büyük şehirlerde, % 10'u küçük şehirlerde, % 10'u köylerde ve % 7'si ilçelerde geçirmiş olduğu tesbit edilmiştir. İncelenen 30 orta nitelikli konutta toplam 95 kişinin yaşadığı, bu nüfusun % 17'sini 0-6 yaş grubu çocukların % 18'ni eğitime devam eden gençlerin ve % 65'ini de yetişkinlerin oluşturduğu görülmüştür.

Orta nitelikli konutların aile reislerinin % 53'ü üniversite % 33'ü lise, % 7'si ortaokul ve ilkokul mezunudur. Aile reislerinin % 53'ü memur (eczacı, mühendis, öğretmen), % 37'si serbest meslek sahibi (terzi, kuaför, muhasebeci) ve % 10'u işçidir.

Orta nitelikli konutların kadınlarının % 37'si üniversiteyi, % 30'u liseyi, % 10'u ortaokulu ve % 23'ü ilkokulu bitirdiği, kadınların % 46'sının memur, % 37'sinin ev hanımı ve % 17'sinin de serbest meslek sahibi olduğu görülmüştür.

3.3 Yatak Odalarının Tipleri ve Özellikleri

Araştırmada incelenen 30 konutun yatak odasının % 30'unun kare, % 70'inin dikdörtgen planlı olduğu tesbit edilmiş olup, tavan yüksekliklerinin 2.53-3,00 m. arasında değiştiği ve ortalamasının 2.70 m. olduğu görülmüştür.

Yatak odalarında parapet yükseklikleri 0.66 m ile 1.05 m arasında değişmekte olup, ortalaması 0.82 m olarak tespit edilmiştir.

İncelenen tüm konutlarda rastlanan en küçük yatak odasının net kullanım alanı 8.9 m², en büyüğü 15.97 m² ve ortalaması 12.59 m²'dir. Yatak odalarında bulunan pencere alanlarının toplam oda alanlarına bölünmesinde % 19 oranı bulunmuştur.

Çizelge 3.2'de yatak odalarının aydınlatılması durumu gösterilmiştir.

Odanın aydınlatma apareyi	Oda sayısı	%
Çıplak ampul	20	67
Fluoresan	4	13
Avize	4	13
Halojen lamba	2	7
Toplam	30	100

Çizelge 3.2 Yatak Odalarının Aydınlatılması Durumu

Yatak Odalarının % 57'sinde plastik boya, % 3'ünde duvar kağıdı, % 10'un da yağlı boya, % 30'un da kireç badana kullanılmıştır (Çizelge 3.3)

Odanın duvar kaplaması	Oda sayısı	%
Yağlı boya	8	10
Kireç badana	9	30
Plastik boya	17	57
Duvar kağıdı	1	3
Toplam	30	100

Çizelge 3.3 Yatak Odalarında Kullanılan Duvar Örtüleri

Yatak odalarının % 36'sının zemin kaplamasında plastik döşeme kaplaması, % 7'sin de şap, % 30'un da mozaik, % 17'sin de parke, % 10'un da halı kullanılmıştır (Çizelge 3.4).

Odanın döşeme kaplaması	Oda sayısı	%
Plastik döş. kapl.	11	36
Mozaik	9	30
Parke	5	17
Halı	3	10
Şap	2	7
Toplam	30	100

Çizelge 3.4 Yatak Odalarında Kullanılan Zemin Kaplaması

Yatak odalarının % 73'ünün tavan kaplamasında kireç badana, % 20'sinde plastik boya ve % 7'sinde yağlı boya (fasarit) kullanılmıştır.

3.4 Yatak Odalarında Kullanılan Donatı Elemanları

Araştırılan orta nitelikli konut yatak odalarının tümü çağdaş mobilyalar ile düzenlenmiştir (Şekil 3.1, 3.2). Yatak odalarının tümünde karyola, % 95'inde komodin, % 94'ünde elbise dolabı diğerlerinde gömme dolap, % 90'ında tuvalet masası, % 67'sinde puf, % 24'ünde şifoniyer, % 17'sinde bebek karyolası ve elektrik süpürgesi, % 40'ında baş ucu ve radyatör, % 27'sinde çeyiz sandığı, % 10'unda orta sehbası, % 3'ünde köşe dolabı, % 13'ünde katalitik ve rulo halı, % 7'sinde sandalye, koltuk, dikiş makinası ve ütü masası bulunmaktadır.

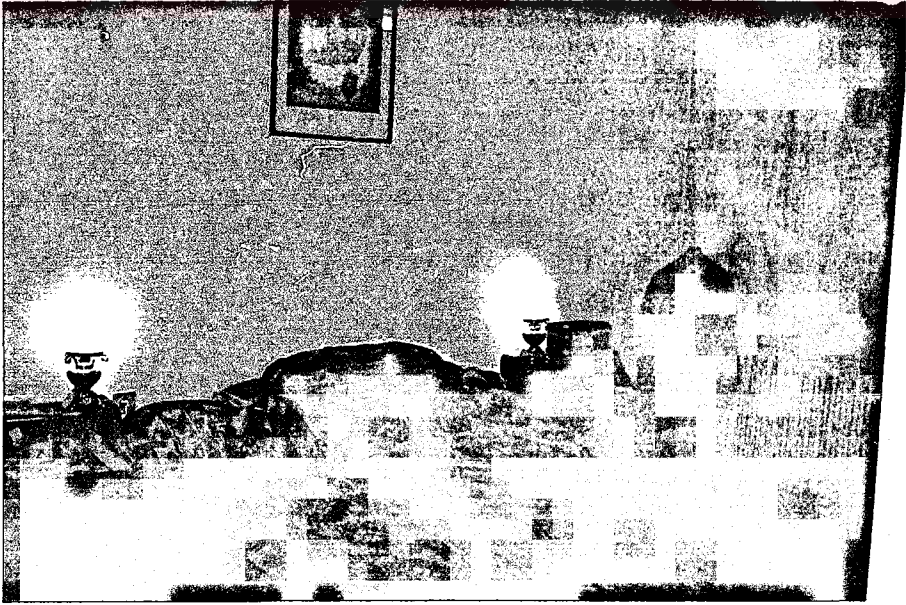
Yatak odalarının tümünde çift kişilik karyola kullanılmıştır. Karyolaların % 60'ının üç tarafı, % 40'ının iki tarafı serbest kullanıma uygundur. Komodinler genelde karyolanın iki tarafına yerleştirilmiştir. Yatak odalarının birinde komodin olmadığı diğerlerinde ikişer komodinin var olduğu görülmüştür.

İncelenen yatak odalarında tuvalet aynasının yerden yüksekliği 1.33 m ile 1.77 m arasında değişmektedir. Ortalaması 1.47 m'dir. Aynanın masa üzerinden yüksekliği 0.52 m ile 1.04 m arasında değişmektedir. Ortalaması 0.75 m dir.

Yatak odalarında bulunan elbise dolaplarının % 23'ü altı, % 10'u beş, % 33'ü dört, % 27'si üç, % 7'si iki kapaklıdır. Yatak odalarının % 83'ü kaplama desenli ve % 17'si renkli (lake) boyalı mobilyalar ile düzenlenmiştir.

Şekil 3.1 16 Nolu Konutun Yatak Odası

Şekil 3.2 15 Nolu Konutun Yatak Odası

Yatak odalarının % 17'sinde komodinler üzerinde abajur ve biblo, % 30'unda çerçeveli biblo, % 7'sinde manzara resimleri, dinsel yayınlar, bakır eşya, telefon, tartı, % 3'ünde poster, derece, kitap, masa lambası, çöp kutusu, % 73'ünde fotoğraf, % 37'sinde çiçek, % 33'ünde vazo, % 10'unda oyuncak ve takvim, % 60'ında saat, % 13'ünde küllük aksesuar olarak kullanılmıştır.

3.5 Mobilya Alanları ve Mimari Yapıyla İlişkileri

Yatak odalarında kullanılan donatı elemanlarının zeminde kapladığı alanlar 4.48 m^2 ile 8.22 m^2 arasında değişmekte ve ortalaması 5.73 m^2 olmaktadır. İncelenen yatak odalarında toplam donatı elemanları alanlarının toplam oda alanına oranı 0.48 kadardır. Yatak odalarında kullanılan donatı elemanlarının ortalama zeminde kapladıkları alanlar Çizelge 3.5'de verilmiştir.

İncelenen yatak odalarının % 70'inde elbise dolapları girişte sağ tarafta, % 20'sinde sol tarafta ve % 10'unda karşı tarafta olduğu tespit edilmiştir.

Yatak odalarındaki pencerelerin % 70'i girişin karşısında, % 20'si sol tarafta ve % 10'u sağ taraftadır.

Yatak odalarında yatakların % 67'si pencereye, elbise dolabına paralel konumda ve girişte sol taraftadır.

Yatak odalarının % 32'sinde tuvalet masası pencerenin karşısında % 39'u sağında, % 21'i solunda ve % 8'i pencerenin bulunduğu duvar yanında olduğu görülmüştür.

Donatı Elemanları	Ölçüleri (cm)
Karyola	158 x 202
Komodın	53.2 x 40.7 x 2
Elbise dolabı	209.5 x 56.9
Gömmme dolap	224.5 x 59.5
Tuvalet masası	128.7 x 41.8
Puf	34.8 x 34.6
Şifoniyer	80.2 x 48.2
Sandalye	45 x 50
Radyatör	84.6 x 15.2
Bebek karyolası	127.6 x 65.6
Koltuk	55 x 57.5
Çeyiz sandığı	93.7 x 49.3
Orta sehbası	50 x 46.7
Baş ucu dolabı	152 x 22.8
Köşe dolabı	57 x 57
Dikiş makinası	72 x 44
Katalitik	40 x 35

Çizelge 3.5 Donatı Elemanlarının Ortalama Zeminde Kapladığı Alanlar

3.6 Depolama

Orta nitelikli konutların yatak odalarında sabit, hareketli ve açık depolama örneklerine rastlanmıştır.

3.6.1 Sabit Depolama

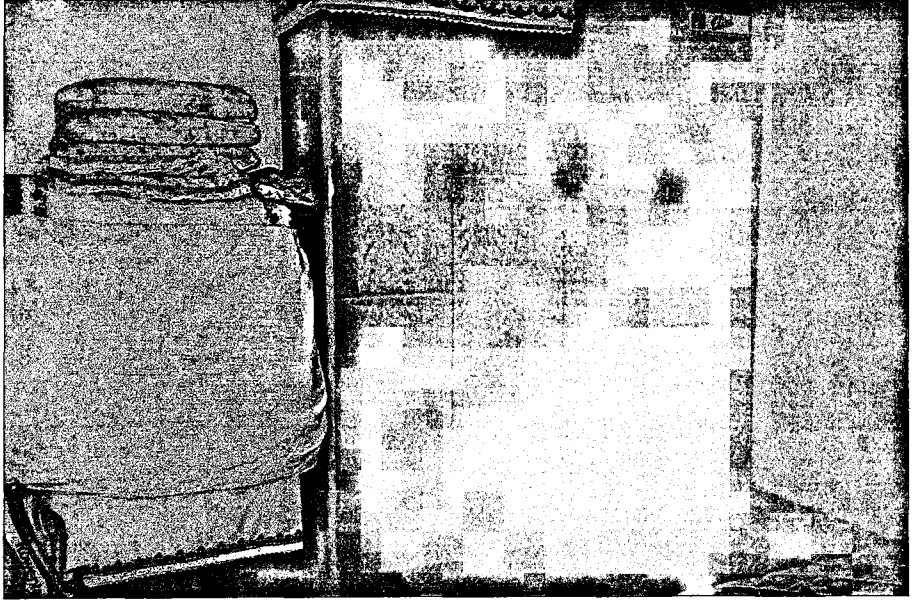
İncelememizde iki yatak odasında gömme dolap görülmüştür. Bu sabit depolama yapılan dolapların hacimleri 3.89 m^3 ve 4 m^3 'tür. Ortalaması 3.95 m^3 'tür.

3.6.2 Hareketli Depolama

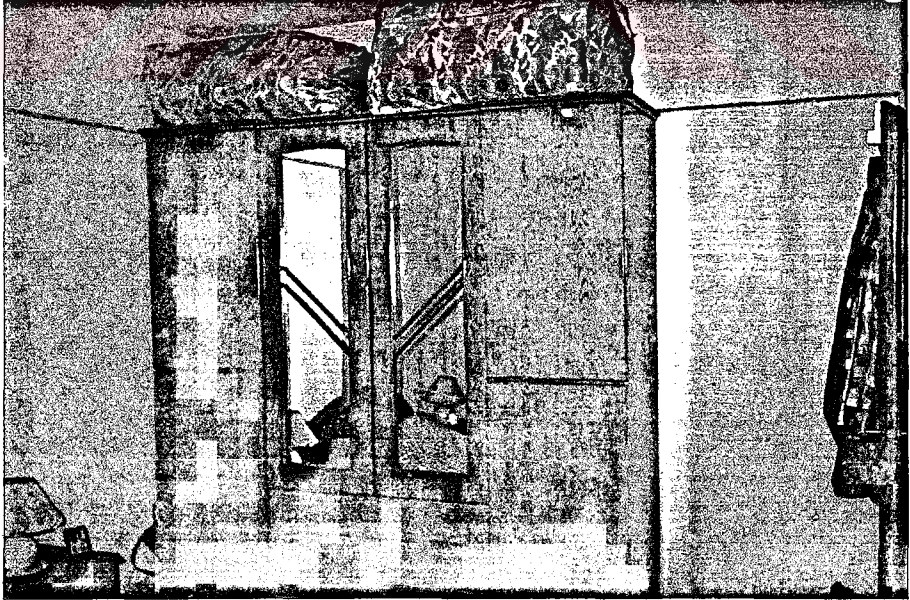
İncelenen tüm yatak odalarında hakim olan depolama şeklidir. Mobilyaların ayrı ayrı depolama hacimlerinin ortalamaları Çizelge 3.6'da verilmiştir.

Mobilyalar	Ortalama Hacimler (m^3)
Karyola başlığı	0.37
Komodın	0.25
Elbise dolabı	2.53
Tuvalet masası	0.39
Şifoniyer	0.31
Çeyiz sandığı	0.27
Köşe dolabı	0.18

Çizelge 3.6 Mobilyaların Depolama Hacimleri

Şekil 3.3 11 Nolu Konutun Yatak Odasında, Elbise Dolabı ve Sandık
Üzerine Yapılan Açık Depolama

Şekil 3.4 18 Nolu Konutun Yatak Odasında, Elbise Dolabı Üzerine
Yapılan Açık Depolama

Yatak odalarındaki hareketli depolamalar 0.71 m^3 ile 5 m^3 arasında değişmektedir. Ortalaması 3.24 m^3 'tür.

3.6.3 Açık Depolama

Bu depolamaya yatak odalarındaki katlanmış yatak-yorgan-battaniye, bavul, çanta, kutu, rulo halı, ütü masası girmektedir. Yapılan incelemede yatak odalarının % 83'ünde açık depolama görülmüştür. Genellikle elbise dolabı-çeyiz sandığı üstlerine yatak-yorgan-battaniye-yastık vb. gibi eşyalar hurçlara yerleştirilerek konulmuş ya da üst üste dizilip örtü ile kapatılmıştır. İncelememizdeki açık depolamaların en azı 0.16 m^3 en çoğu 1.04 m^3 arasında değişmektedir. Ortalaması 0.45 m^3 'tür (Şekil 3.3-3.4).

Tüm incelenen konutların yatak odalarında ortalama toplam depolama (sabit, hareketli, açık) 3.9 m^3 'tür.

3.7 Yatak Odalarında Bulunan Giysi, Çamaşır ve Eşyalar

Orta nitelikli konutlarda yaşayan kullanıcıların yatak odalarında depoladıkları giysi, çamaşır ve eşyaların ortalama adetleri Çizelge 3.7'de verilmiştir.

Kadınlar için	Adet	Erkekler için	Adet
Döpyes	3	Takım elbise	3
Tek çeket	3	Tek çeket	3
Tek etek	10	Gömlek	14
Elbise	3	Tek pantolon	8
İç çamaşırı	11	Palto	1
Ayakkabı	9	Pardesü	1
Şapka	1	Kazak	7
Gecelik	4	Kravat	9
Eldiven	1	İç çamaşırı	10
Bluz	13	Mendil	2
Mendil	3	Terlik	3
Bornoz	1	Ayakkabı	5
Terlik	4	Çorap	12
Manto	1	Pijama	2
Kürk	0.03	Bornoz	1
Pantolon	5	Havlu	9
Gömlek	7	Eşofman	1
Çorap	12	Mont	1
Çanta	4	Yağmurluk	0.07
Pijama	2	Kaban	1
Sabahlık	2	Şapka	0.07
Kombinezon	1	Kaşkol	1
Kazak	10	Yelek	1
Eşarp	5	Tişört	5
Havlu	10	Spor malzemeleri	0.13
Kaban	1		
Mont	1	Diğerleri	Adet
Eşofman	1	Bavul	1
Pardesü	1	Valiz	2
Yelek	1	Yatak örtüsü	2
		Nevresim	6
		Battaniye	4
		Yorgan	7
		Yastık	8
		Yün yatak	2

Çizelge 3.7 Yatak Odalarında Bulunan Giysi, Çamaşır ve Eşyalar

3.8 Kullanıcıların Kullandıkları Yatak Odaları Hakkındaki Düşünceleri

Anket sorularına verilen cevaplar doğrultusunda kullanıcıların kullandıkları yatak odaları hakkındaki memnuniyetleri ve rahatsızlık duydukları konular aşağıdaki gibi tespit edilmiştir.

Kullanıcıların % 30'unun yatak odalarının mimari planından memnun olduğu, % 63'ünün yatak odalarını küçük bulduğu, % 7'sinin pencerelerin konumundan ve zeminin düzgün olmadığından şikayetçi olduğu, % 13'ünün kullanışsız bulduğu, % 10'unun plan tipini beğenmediği % 3'ünün yatak odasının ölçülerinin orantısız olduğunu, çocuk odasına uzak olduğunu, doğramaların kalitesizliğini, kalorifer borularını, kuzeyde olanlar ısıtılması ve aydınlatılmasını şikayet konusu yaptığı görülmüştür.

Kullanıcıların % 47'sinin yatak odasında bulunan donatı elemanlarından memnun olduğu, % 33'ünün donatı elemanlarını kalitesiz bulduğu, % 27'sinin kullanışsız bulduğu, % 17'sinin kapakların sürme-çekmecelerin raylı olmadığından yakındığını, % 10'un elbise dolabının taşıma ve montaj zorluğunu, % 13'ünün tuvalet yaparken aynaya ulaşamadığını, % 10'un mobilyaların çamaşırları boyadığını, çekmecelerin azlığını ve depolama yetersizliğini, % 3'ünün de baş ve ayak ucunun büyüklüğünü, dolap iç düzeninin bozukluğunu, tuvalet aynasının küçüklüğünü, büyüklüğünü ve çekmecelerin küçüklüğünü şikayet konusu yaptıkları tespit edilmiştir.

Kullanıcıların % 53'ünün yatak odasının ısıtılmasından memnun olduğu, % 40'ının konutlarının sobalı olması nedeniyle yatak odalarını ısıtamadıklarını, % 87'sinin yatak odalarının aydınlatılmasından memnun olduğunu % 7'sinin aydınlatmayı yetersiz bulduğunu ve % 3'ünde elektrik anahtar ve prizlerinin dolap arkasında kaldığını şikayet konusu yaptığı görülmüştür.

3.9 Kullanıcıların Yatak Odalarında Bulunmasını İstedikleri

Hususlar

Araştırmamızda yatak odalarının tümünde, yatma, giyinme, soyunma, depolama, yatak yapma, temizlik eylemlerinin yapıldığı tespit edilmiş olup, % 83'ünde tuvalet, % 43'ünde dinlenme, % 20'sinde okuma, % 10'unda Tv. seyretme, % 7'sinde oturma ve % 3'ünde müzik dinleme eylemlerinin yapıldığı görülmüştür.

Anket sorularının değerlendirilmesine göre kullanıcıların % 60'ının yatak odalarında oturma, % 73'ünün TV. seyretme, % 40'ının okuma, % 27'sinin müzik dinleme, % 7'sinin ön çalışma yapmak istediği, % 67'sinin yatak odalarında dinlenme koltuğu, % 60'ının orta sehbası, % 23'ünün basit bir kitaplık, % 33'ünün TV dolabı, % 10'unun çamaşır dolabı, % 3'ünün jaluzi, hafif çalışma masası, bebek karyolası ve küçük bir buz dolabı istediği, % 57'sinin yatak odalarındaki mobilyalarının yerlerini değiştirmedeği, % 20'sinin değişiklik olması ve uygun düzenlemeyi bulmak için değiştirdiğini, % 10'un kullanışlı olması ve yatak odalarının konumunu kış ve yazı göre ayarlamak için değiştirdiğini, % 7'sinin genel temizlik için, % 3'ünün geçiş

alanını genişletmek ve bebek karyolasına yer temini için mobilyaların yerlerini değiştirdikleri tespit edilmiş olup, % 67'sinin yatak odasının konut içindeki konumundan memnun olduğu, % 97'sinin yatak odasının banyoya, % 83'ü çocuk yatak odasına ve % 7'sinin mutfığa yakın olmasını istediği ayrıca % 93'ünün yatak odalarına ait banyo olmasını istediği görülmüştür.

Orta nitelikli konutların yatak odalarının % 80'inde balkon olmadığı, balkonları olan kullanıcıların % 13'ü balkonlarını depolama ve % 10'nun da oturma için kullanmakta olduğu görülmüştür. Halbuki kullanıcıların % 17'si oturmak ve odayı, eşyaları havalandırmak için, % 10'u seyir yapmak için, % 7'si kurutma yapmak için, depolama ve çiçek yetiştirmek için istemekte oldukları tespit edilmiştir.

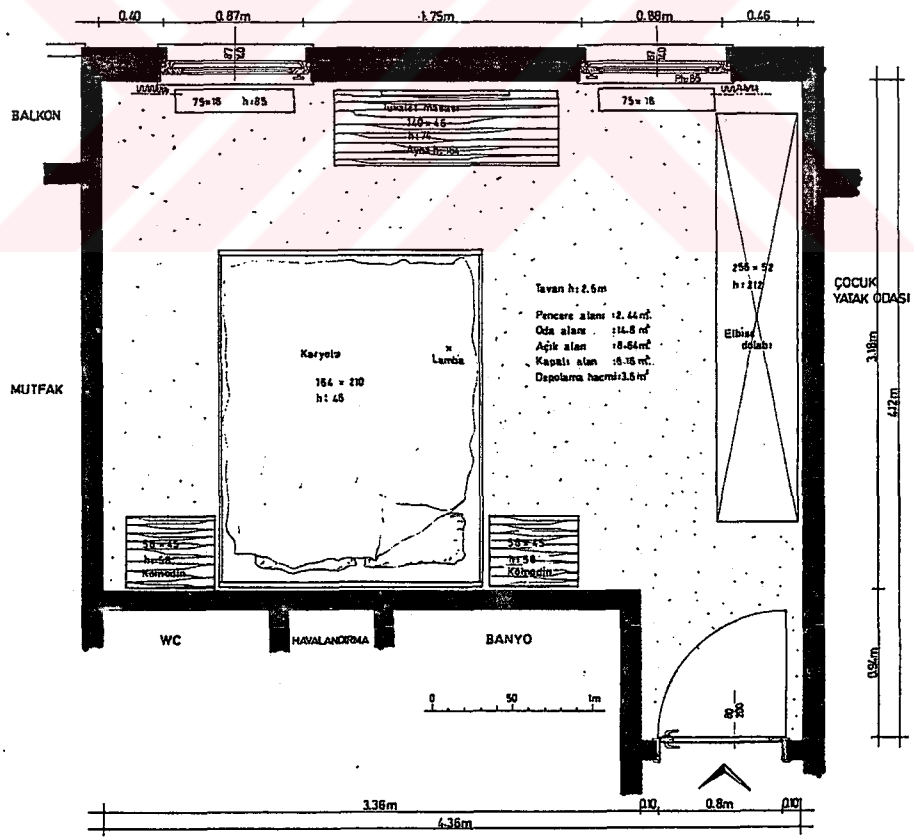
Kullanıcıların % 27'si elbise dolaplarını yeterli bulduğu, % 33'ü iç düzeninin bozukluğundan, % 63'ü depolama imkanının azlığından şikayetçi olduğu, % 37'si yatak odalarında depolayamadıkları eşyaları kanepe altlarında, % 73'ü diğer odalarda kutu ve gömme dolaplarda, % 7'si antredeki dolaplarda depoladığı ve % 27'si mobilyalarının renklerinin koyuluğu nedeni ile toz tutmasından yakındığı görülmüştür.

3.10 Yatak Odalarının Planları ve Fotoğrafları

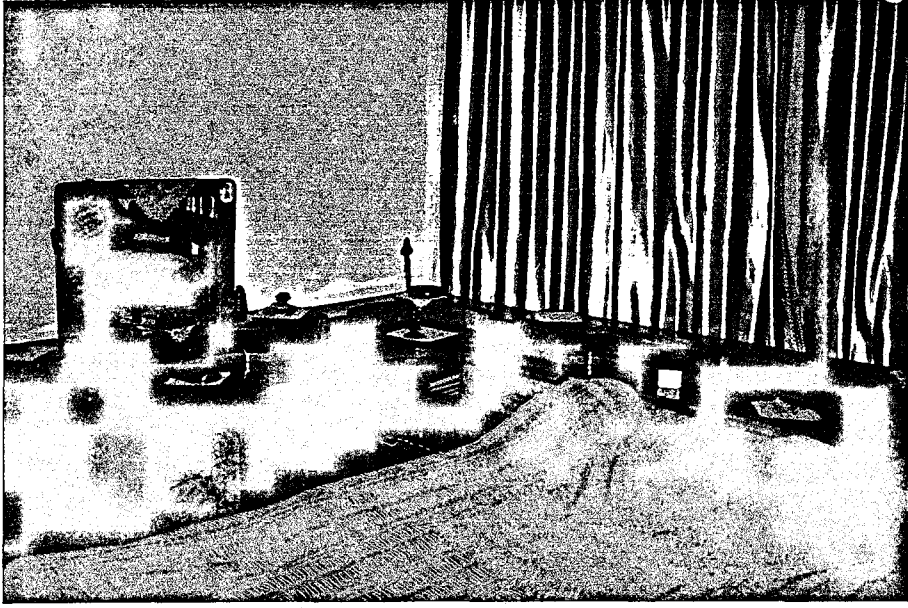
Araştırmanın bu bölümünde, araştırma kapsamına alınan her konutun yatak odasının tefrişli planı 1/20 ölçekli olarak çizilmiş ve planlar küçültülerek yer verilmiştir. Yatak odası tefrişli planlarının doğru yorumlanabilmesi için fotoğrafları ile birlikte verilmiştir. Araştırma kapsamına alınan her konutun adresleri ek 2'de olduğu gibidir.

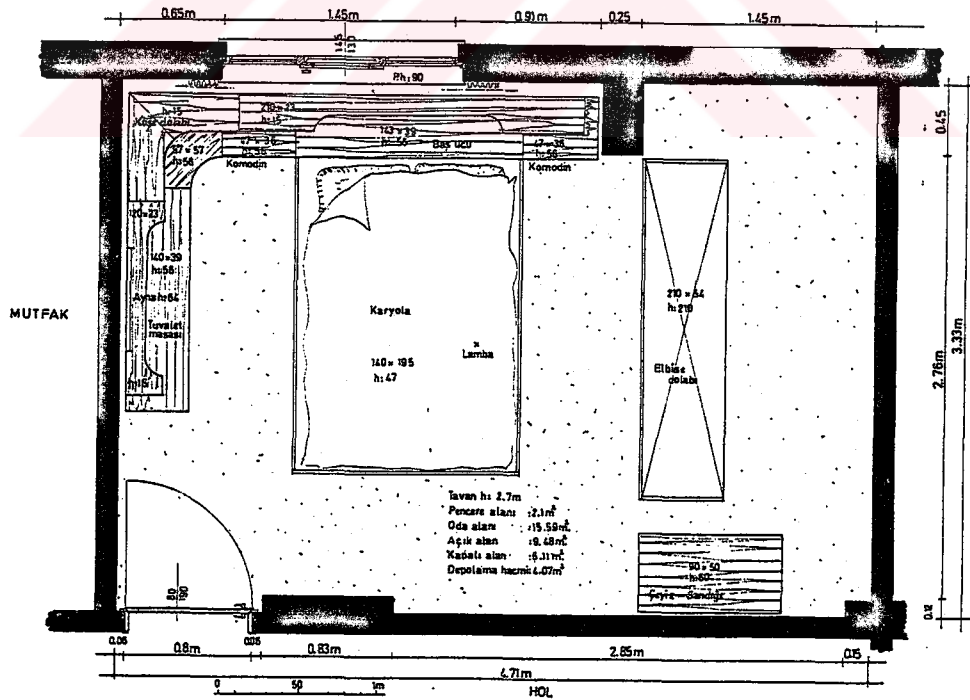
Şekil 3.7 2 Nolu Konutun Yatak Odası

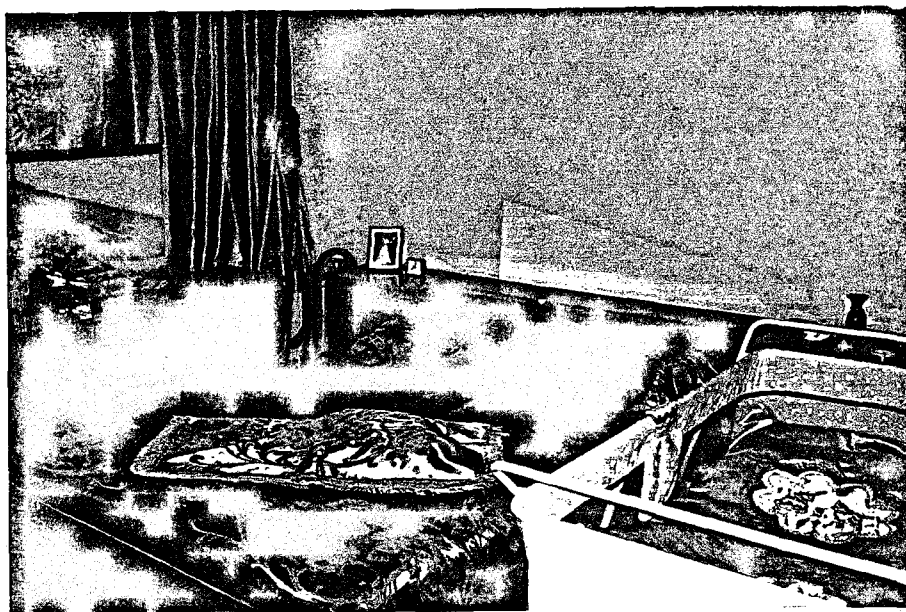
Şekil 3.8 2 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

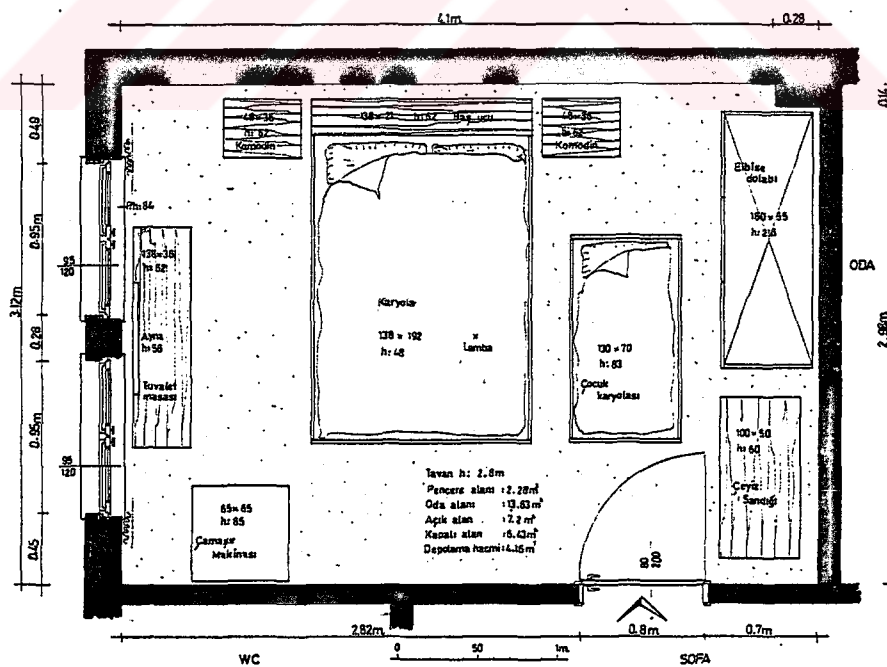
Şekil 3.9 3 Nolu Konutun Yatak Odası

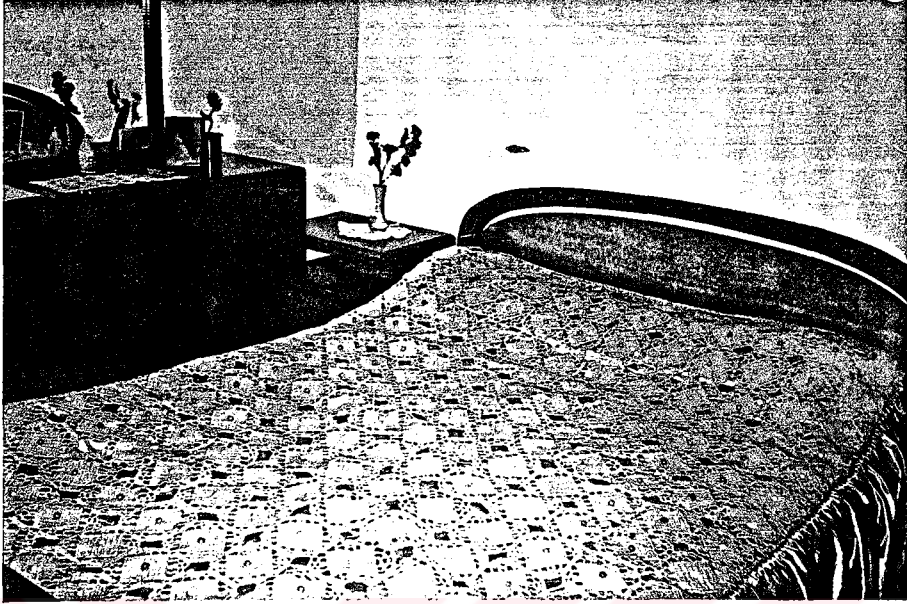
Şekil 3.10 3 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

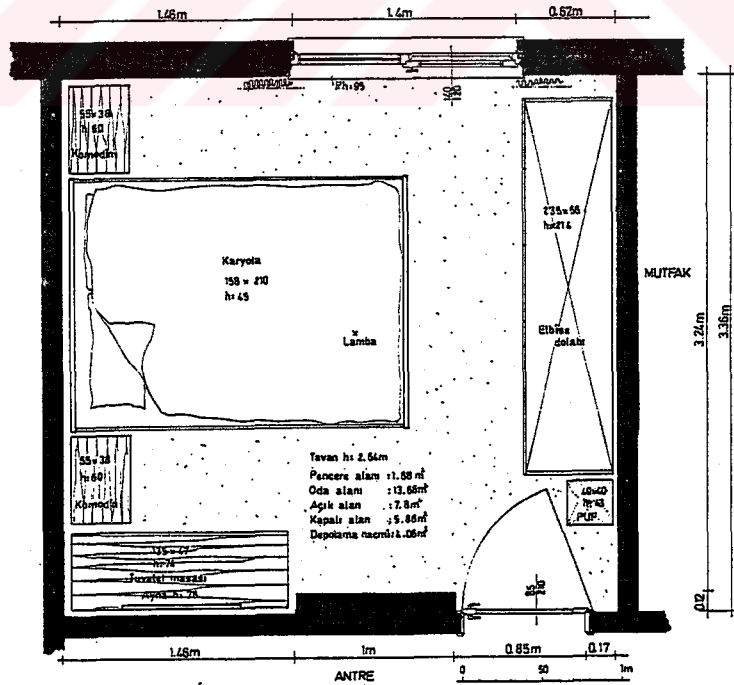
Şekil 3.11 4 Nolu Konutun Yatak Odası

Şekil 3.12 4 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

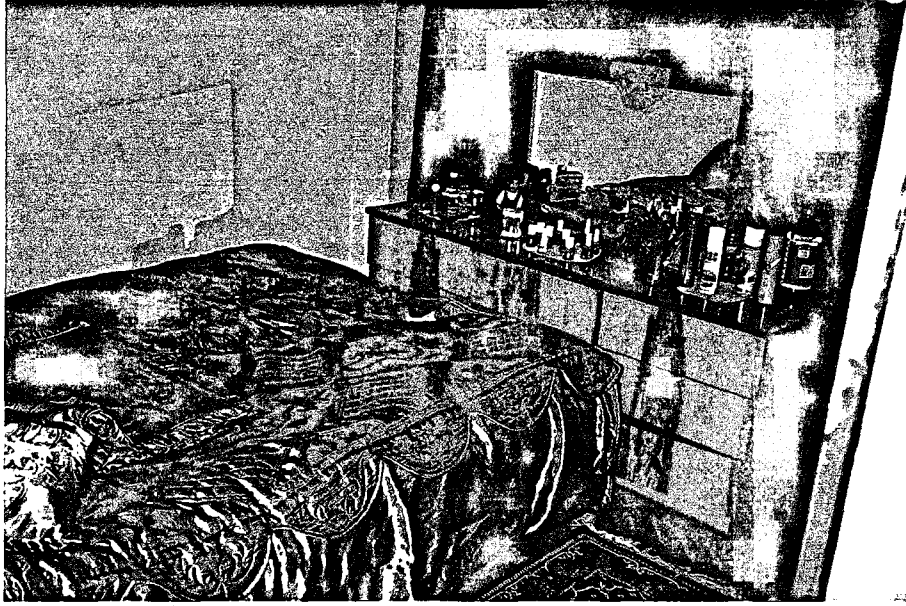

Şekil 3.13 5 Nolu Konutun Yatak Odası

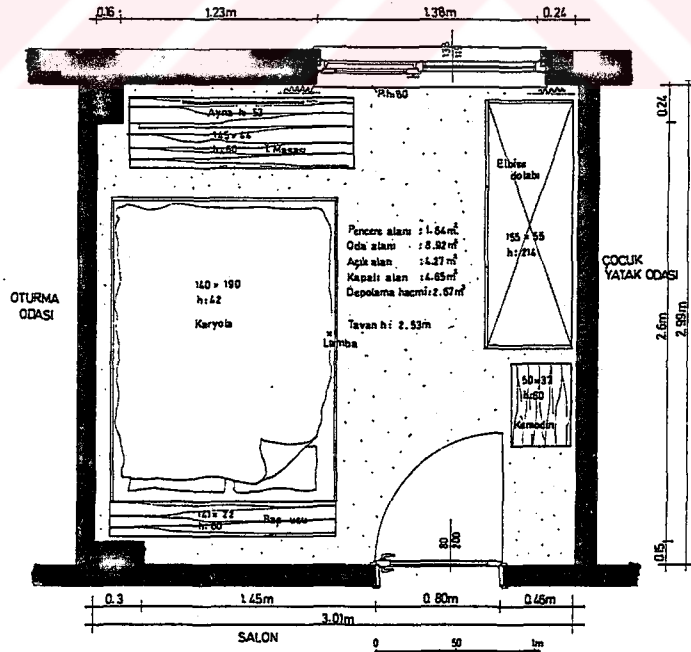

NOT: Bu levha 1/20 ölçekli plandan küçültülmüştür.

Şekil 3.14 5 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

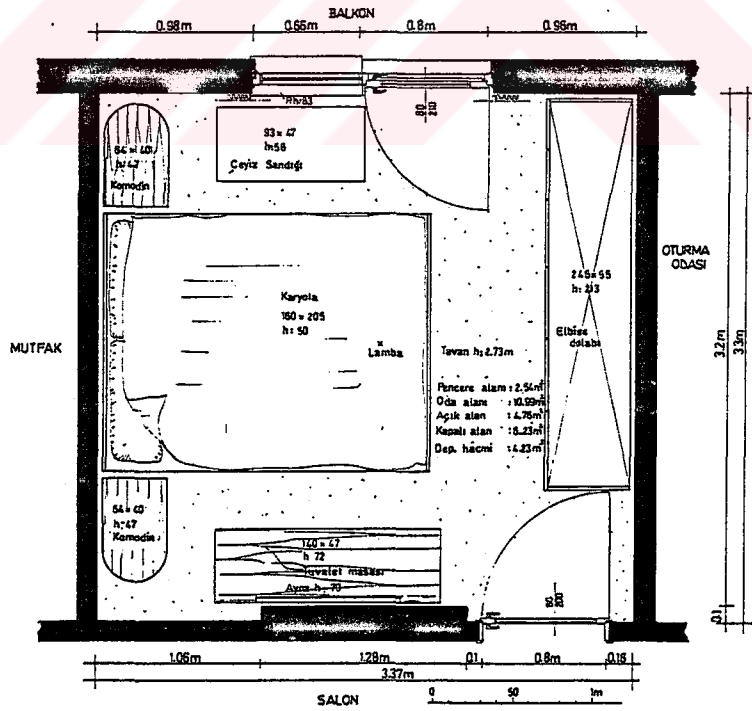
Şekil 3.15 6 Nolu Konutun Yatak Odası

Şekil 3.16 6 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

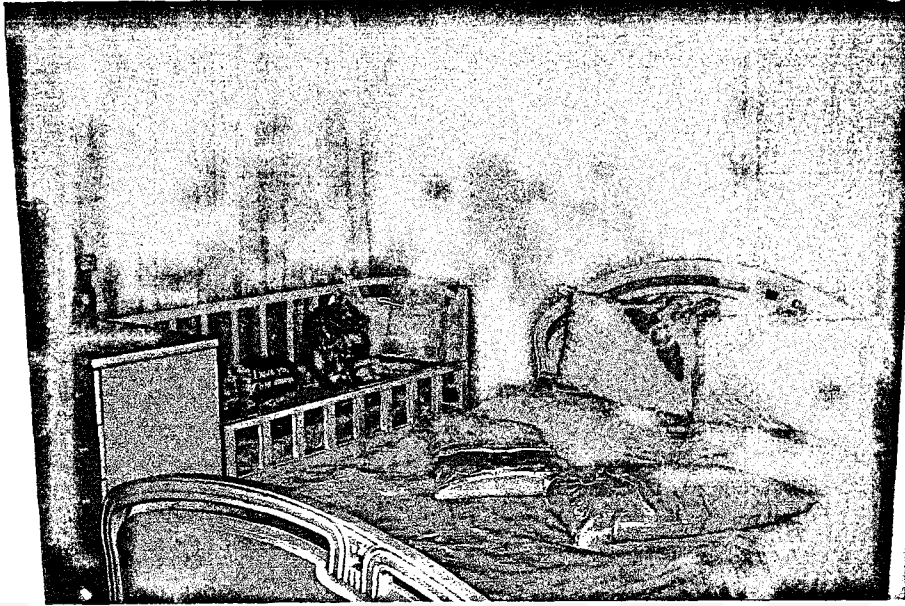

Şekil 3.19 8 Nolu Konutun Yatak Odası

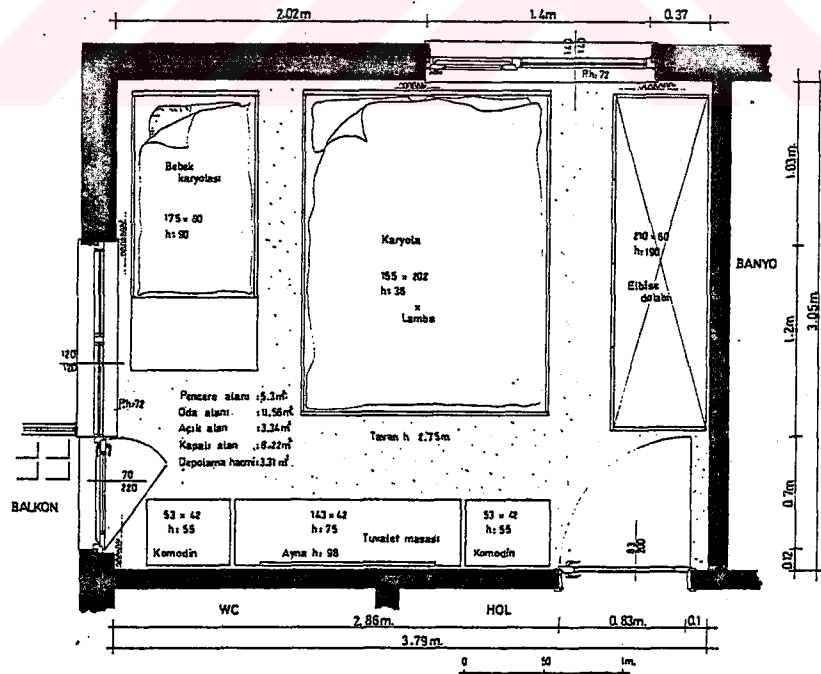

NOT: Bu levha 1/20 ölçekli plandan küçültülmüştür.

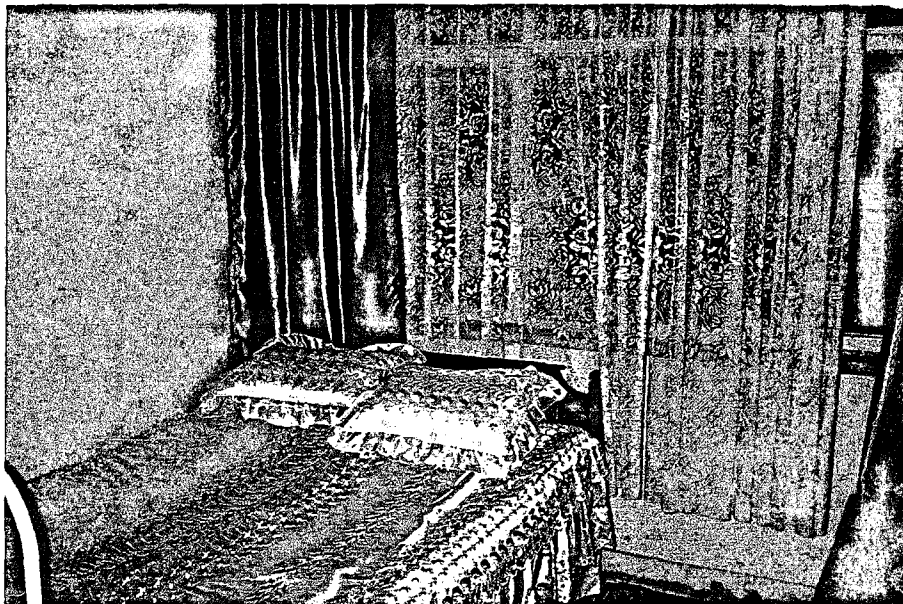
Şekil 3.20 8 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

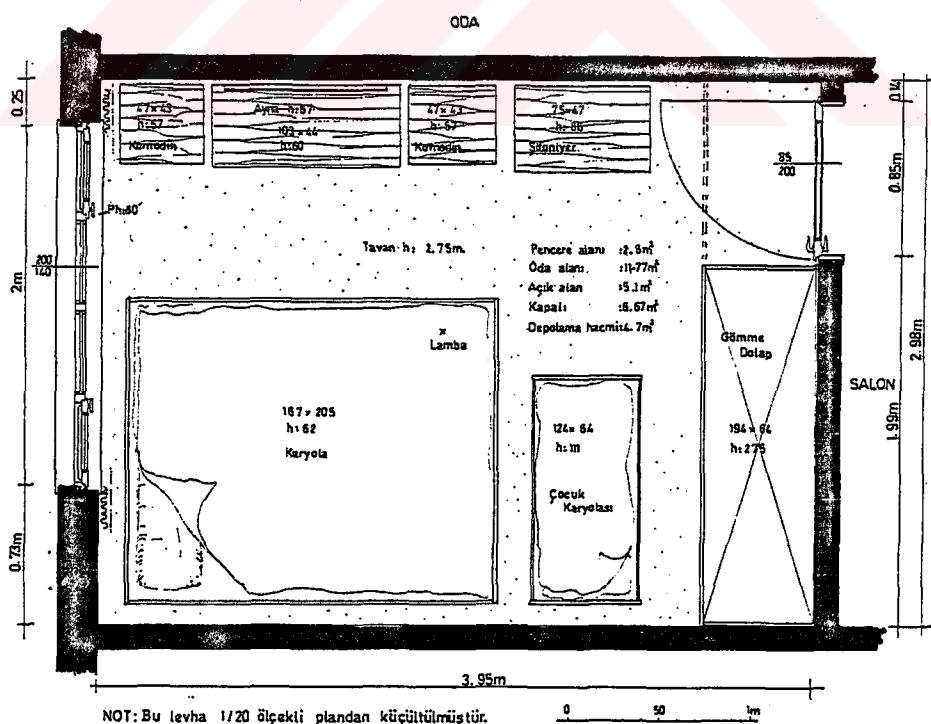
Şekil 3.21 9 Nolu Konutun Yatak Odası

Şekil 3.22 9 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

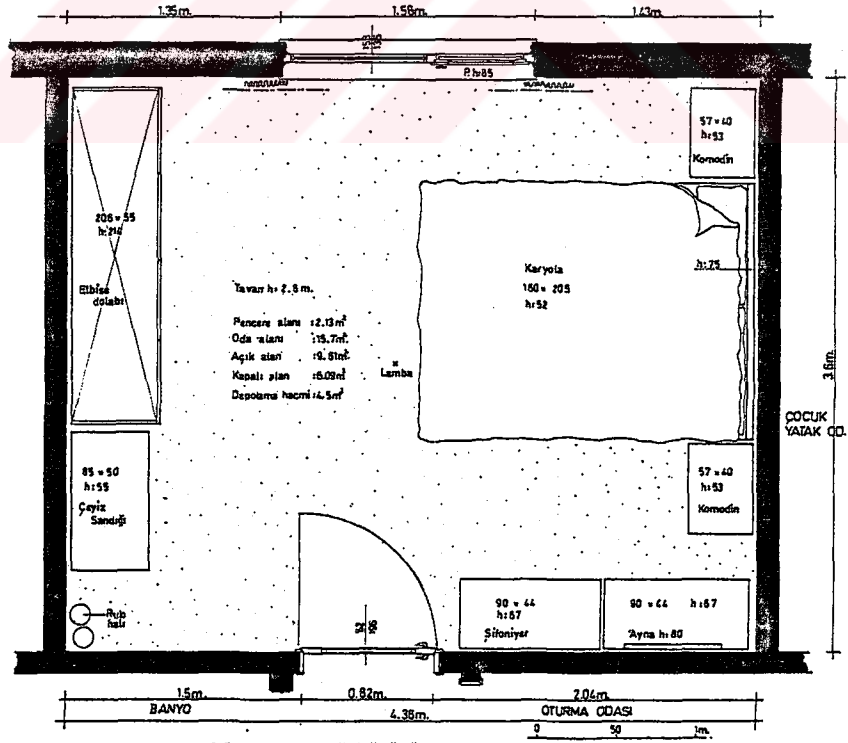
Şekil 3.23 10 Nolu Konutun Yatak Odası

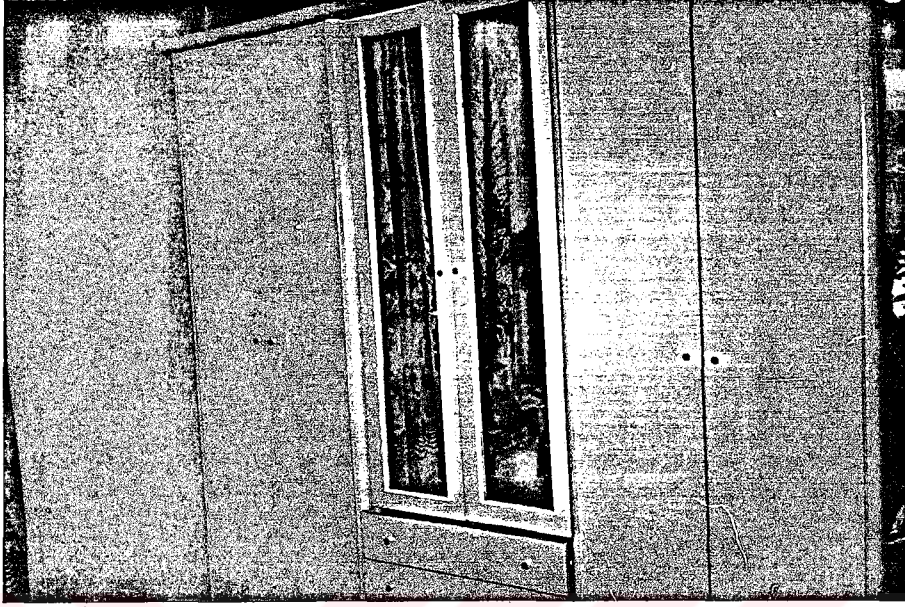
Şekil 3.24 10 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

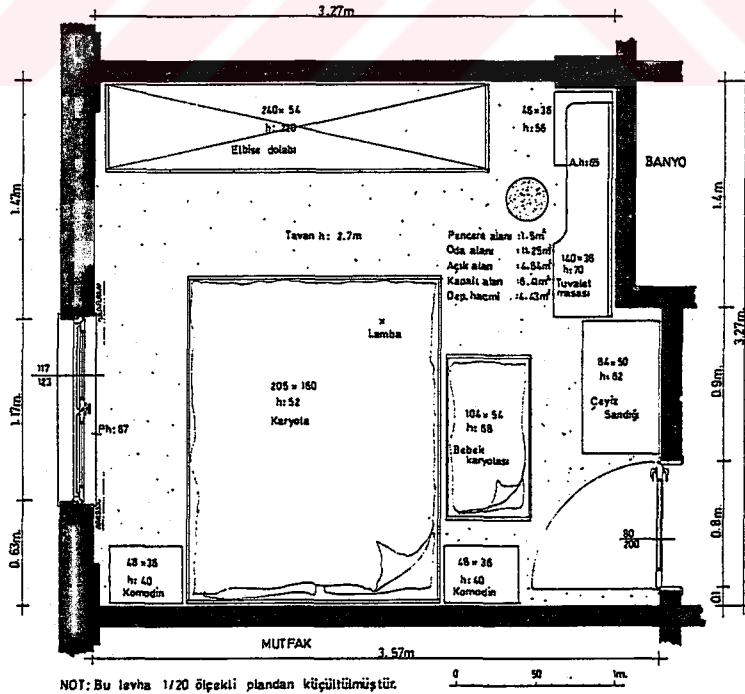
Şekil 3.25 11 Nolu Konutun Yatak Odası

Şekil 3.26 11 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

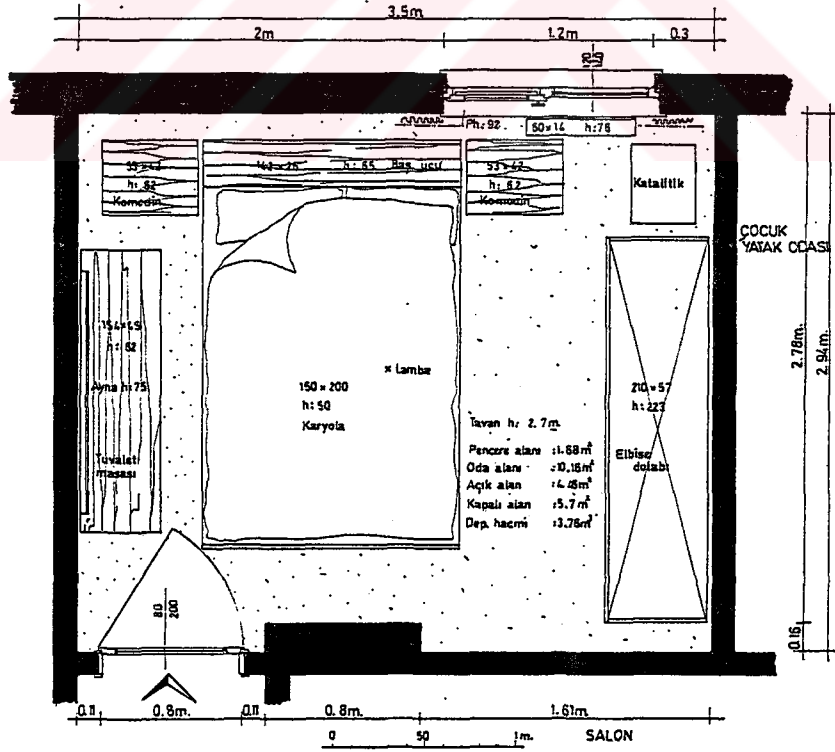
Şekil 3.27 12 Nolu Konutun Yatak Odası

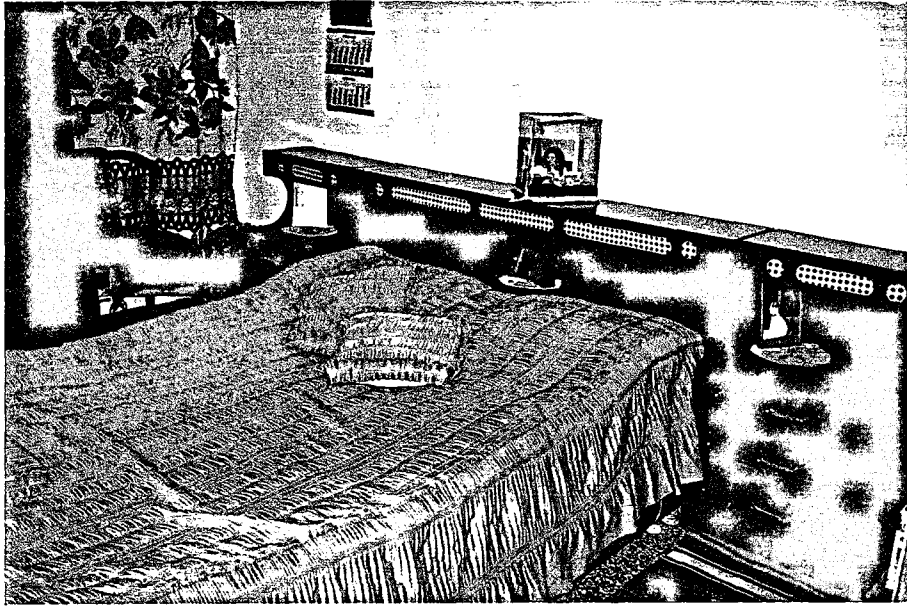
Şekil 3.28 12 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

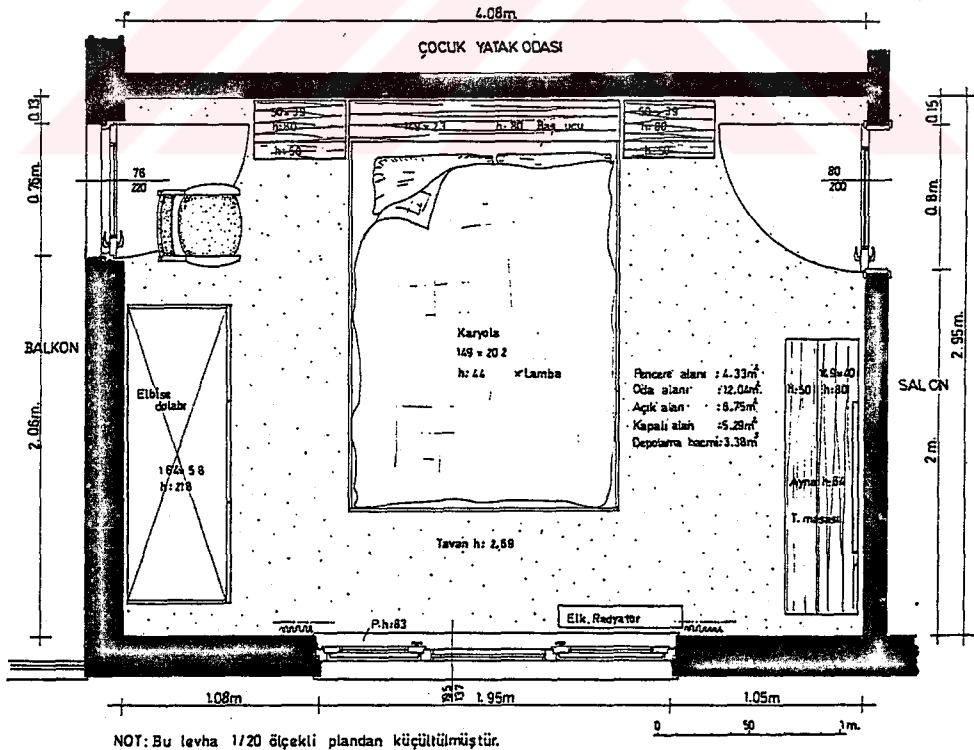
Şekil 3.29 13 Nolu Konutun Yatak Odası

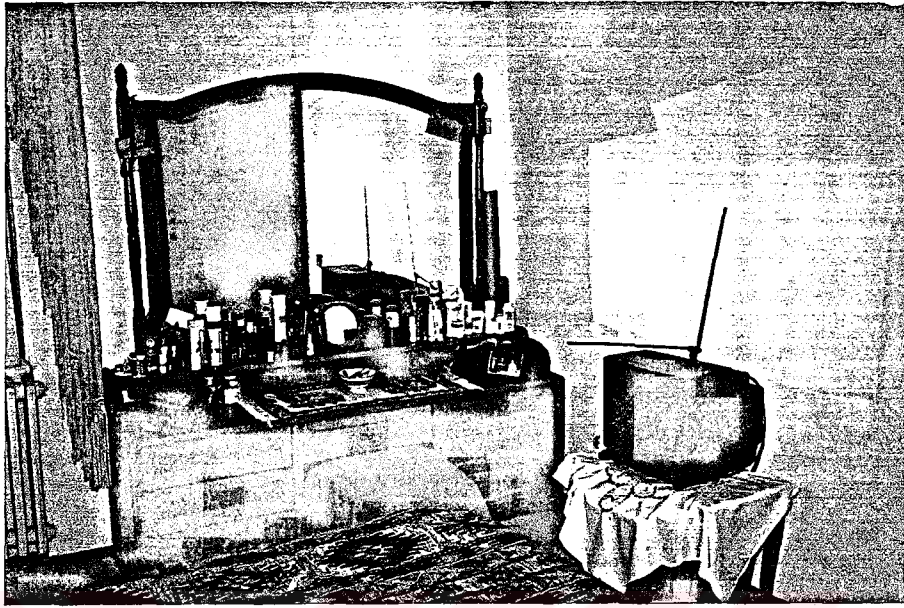
Şekil 3.30 13 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

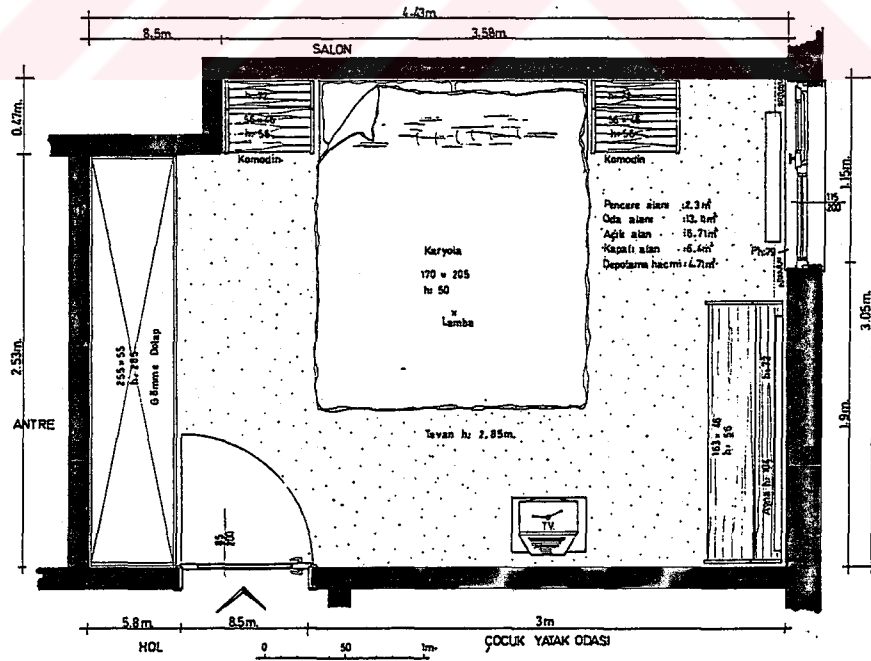
Şekil 3.31 14 Nolu Konutun Yatak Odası

Şekil 3.32 14 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

Şekil 3.33 15 Nolu Konutun Yatak Odası

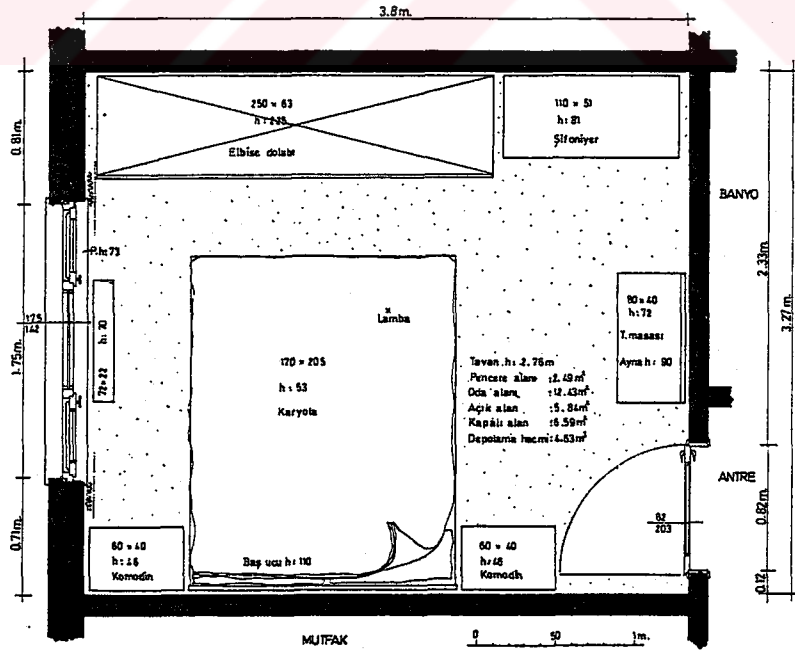

NOT: Bu levha 1/20 ölçekli plandan küçültülmüştür.

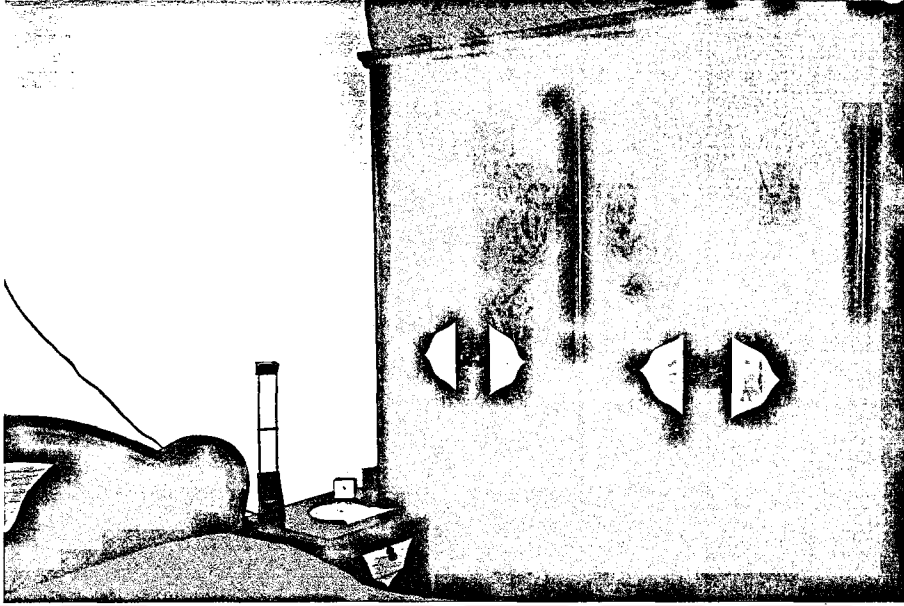
Şekil 3.34 15 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

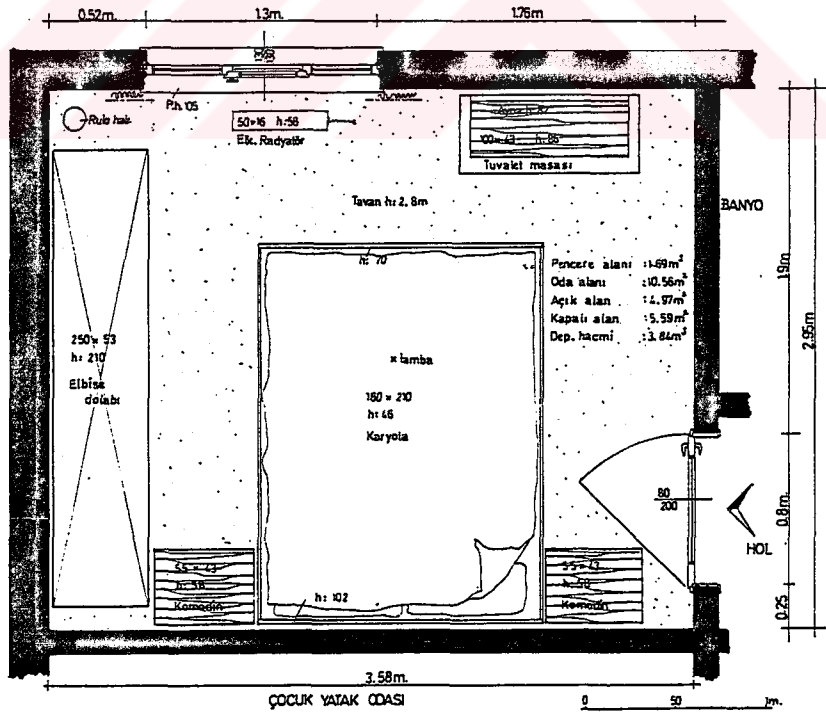
Şekil 3.35 16 Nolu Konutun Yatak Odası

Şekil 3.36 16 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

Şekil 3.37 17 Nolu Konutun Yatak Odası

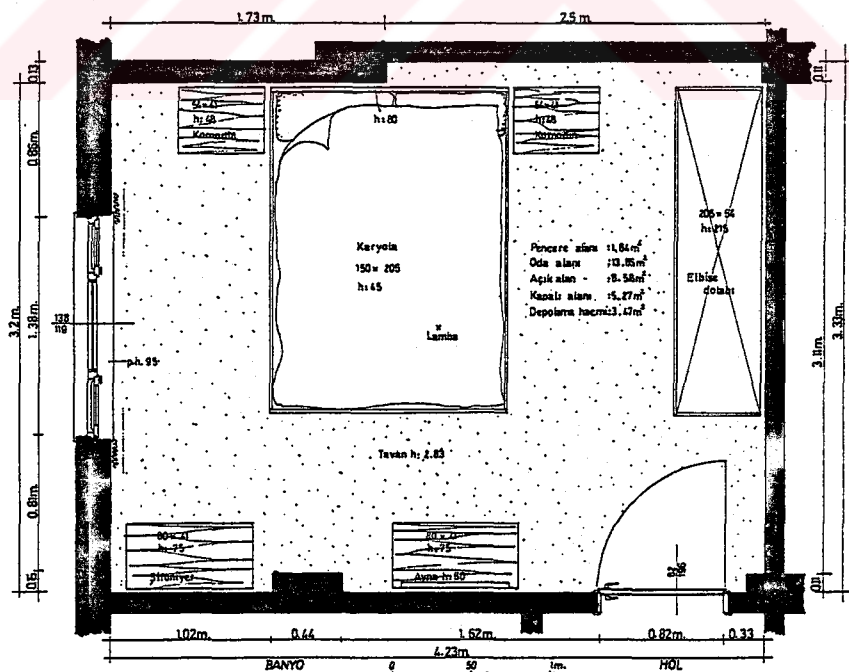

NOT: Bu levha 1/20 ölçekli plandan küçültülmüştür.

Şekil 3.38 17 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

Şekil 3.39 18 Nolu Konutun Yatak Odası

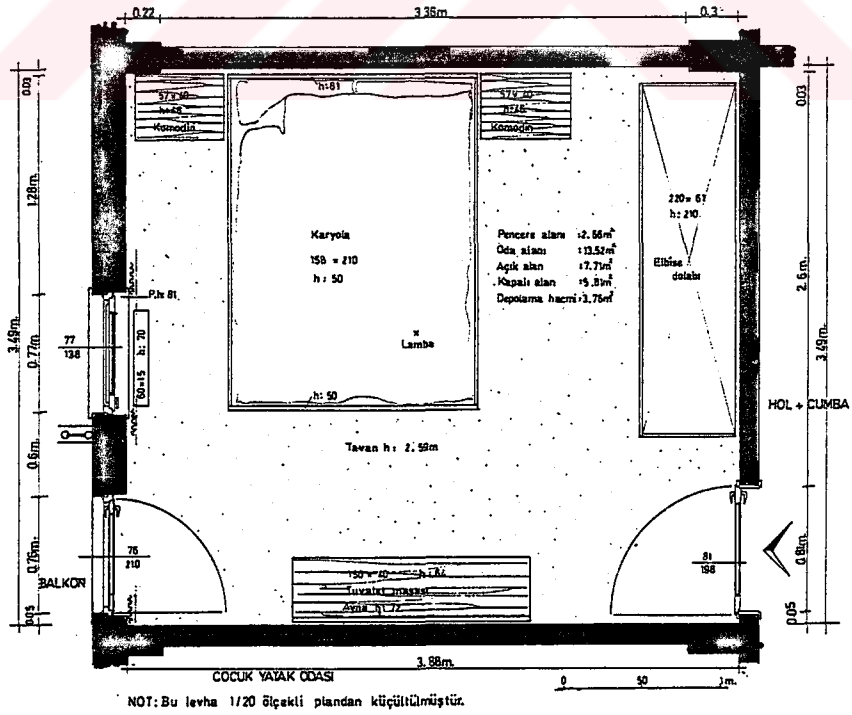

NOT: Bu levha 1/20 ölçekli plandan küçültülmüştür.

Şekil 3.40 18 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

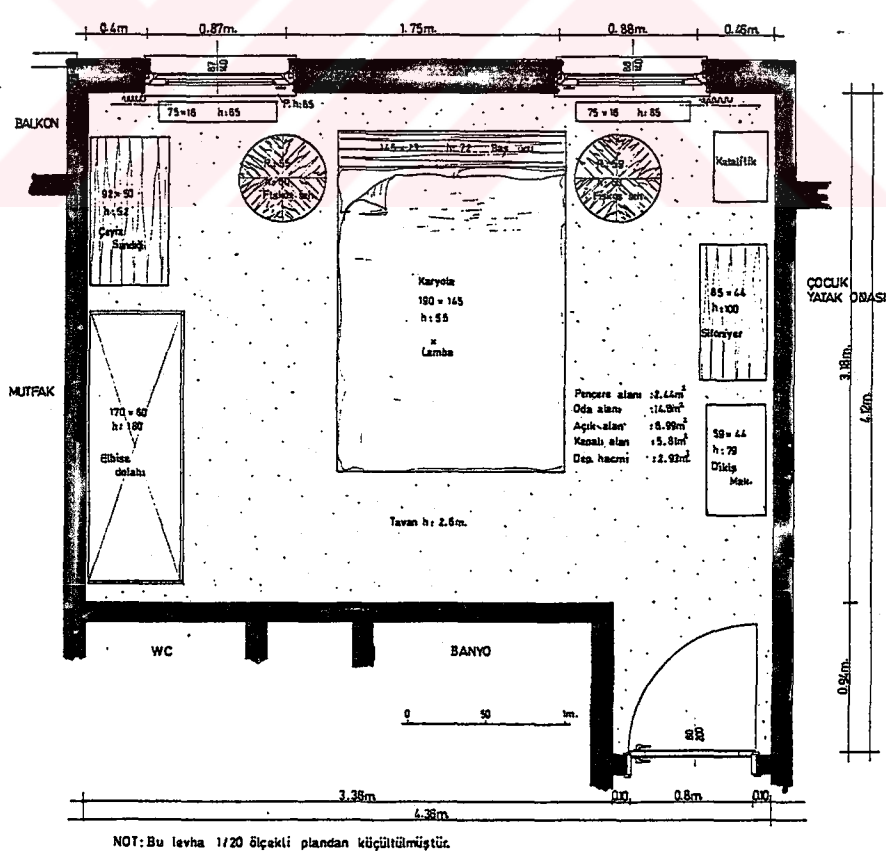
Şekil 3.45 21 Nolu Konutun Yatak Odası

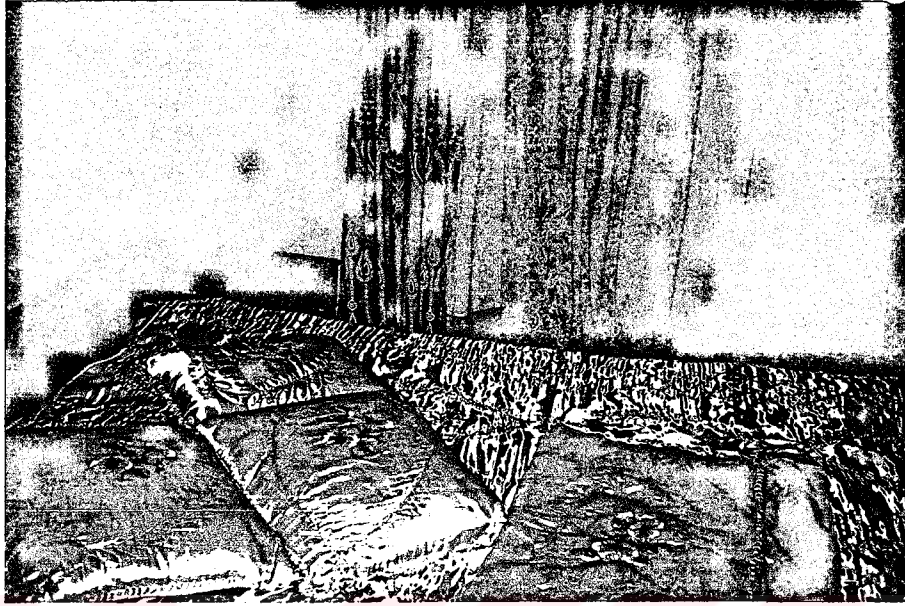
Şekil 3.46 21 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

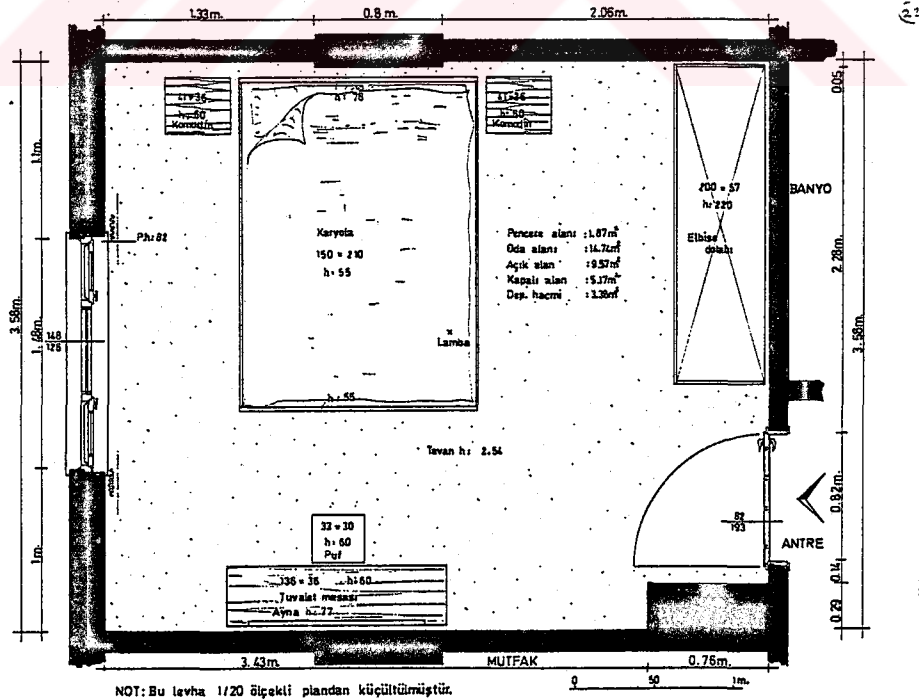
Şekil 3.47 22 Nolu Konutun Yatak Odası

Şekil 3.48 22 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

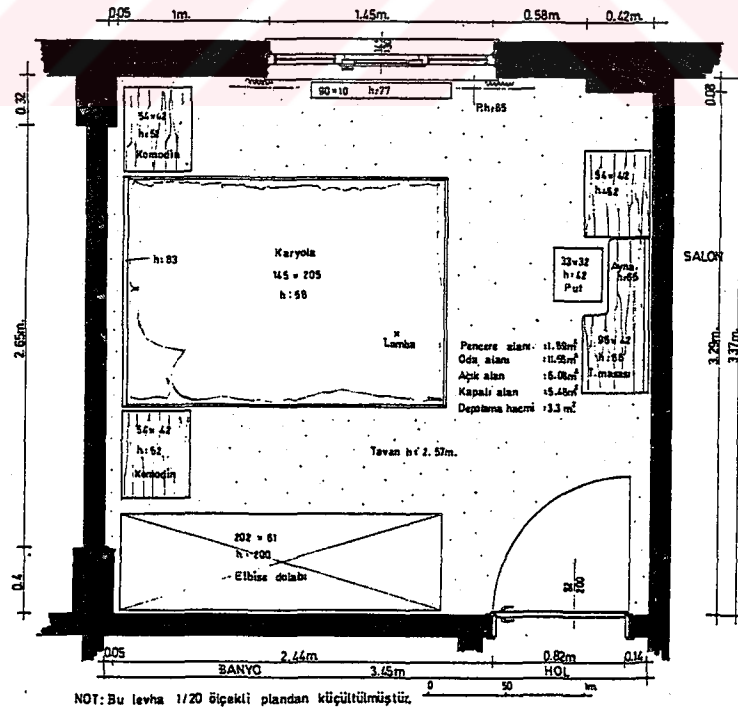
Şekil 3.49 23 Nolu Konutun Yatak Odası

Şekil 3.50 23 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

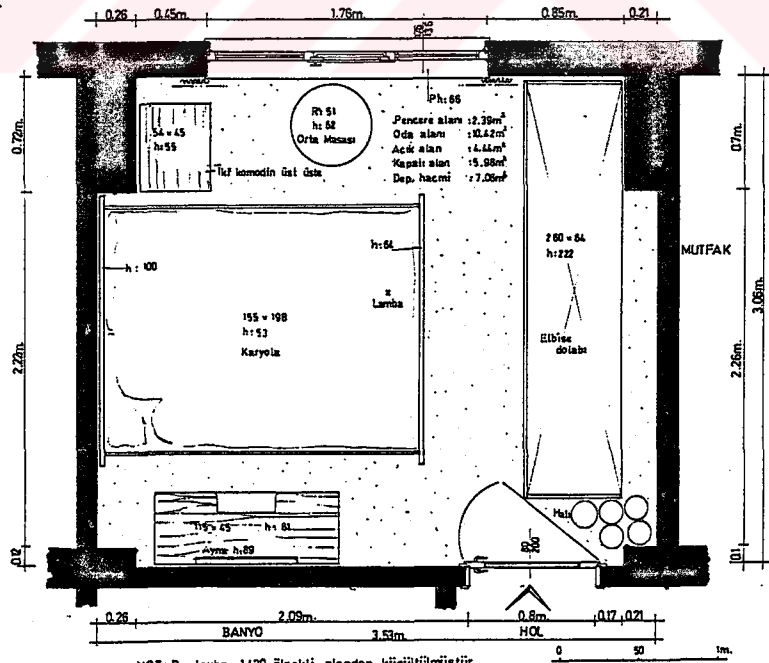
Şekil 3.53 25 Nolu Konutun Yatak Odası

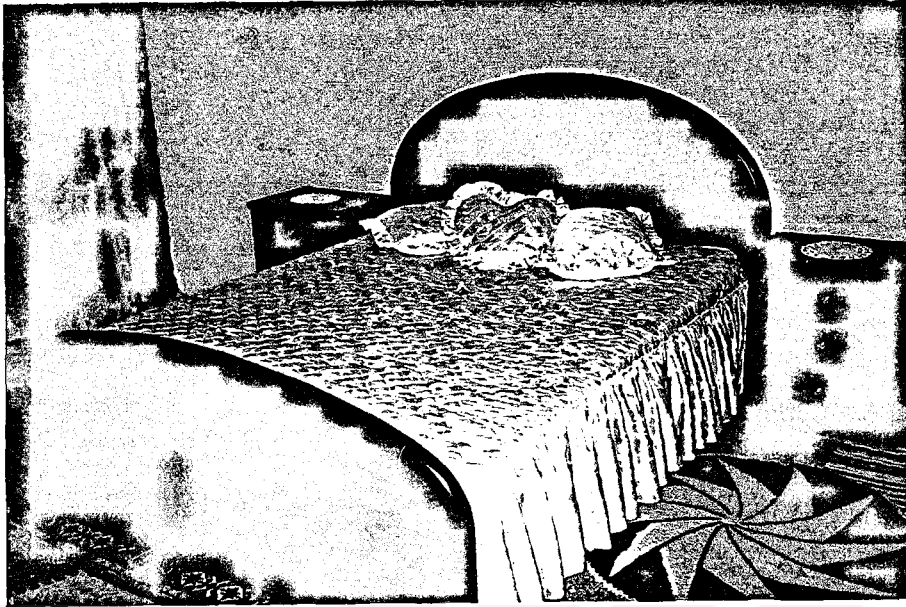
Şekil 3.54 25 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

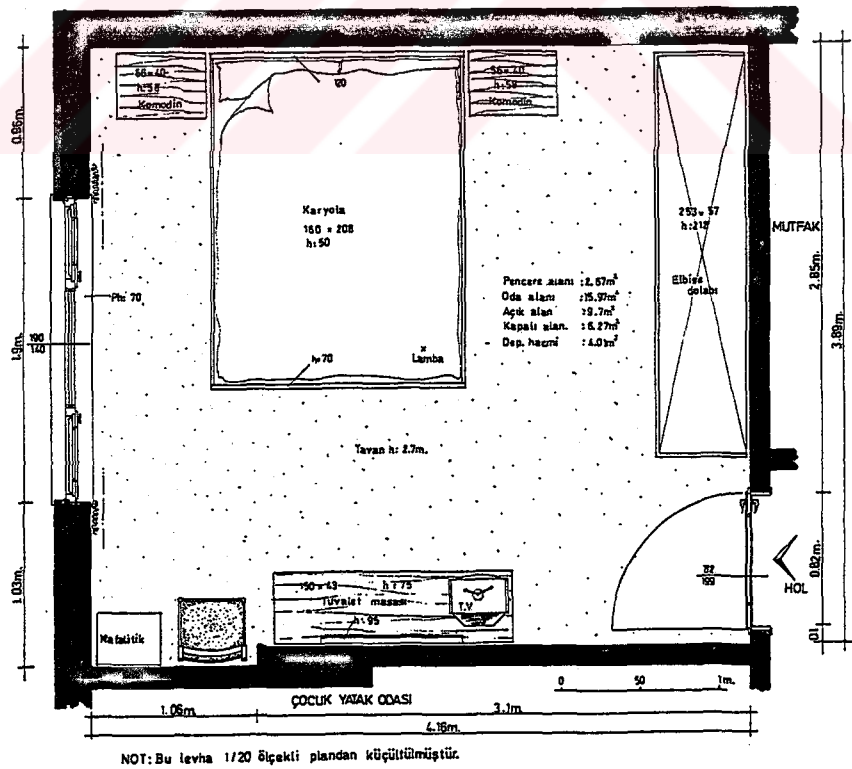
Şekil 3.55 26 Nolu Konutun Yatak Odası

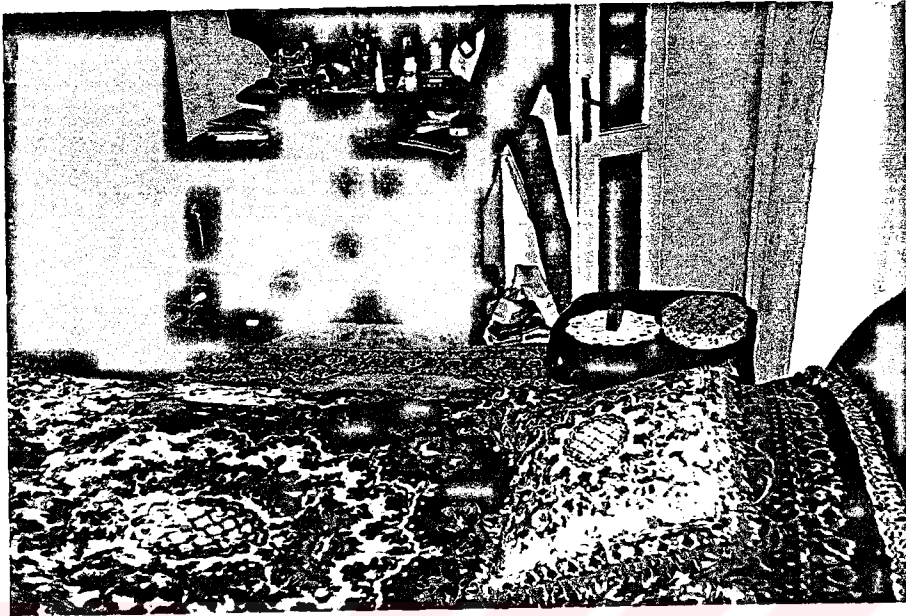

Şekil 3.56 26 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

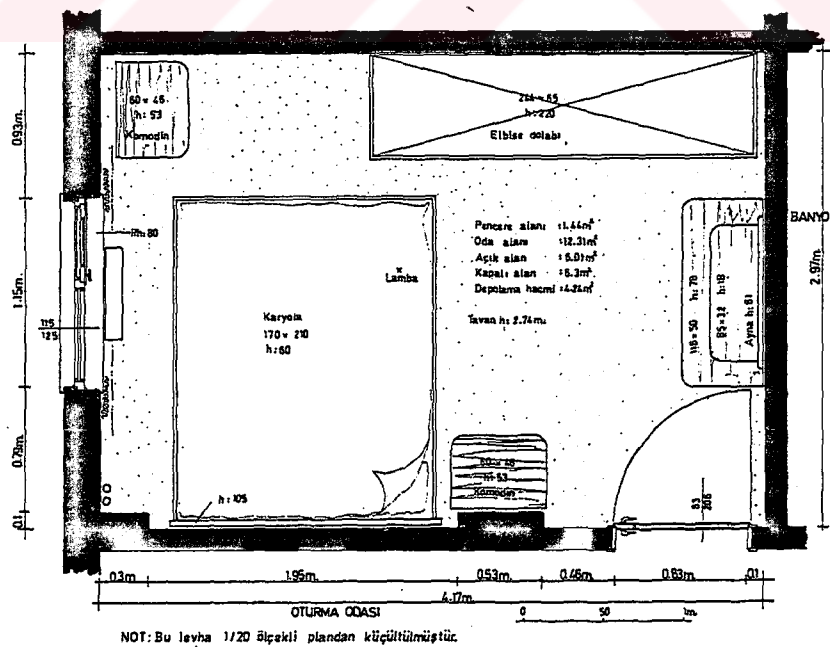

Şekil 3.57 27 Nolu Konutun Yatak Odası

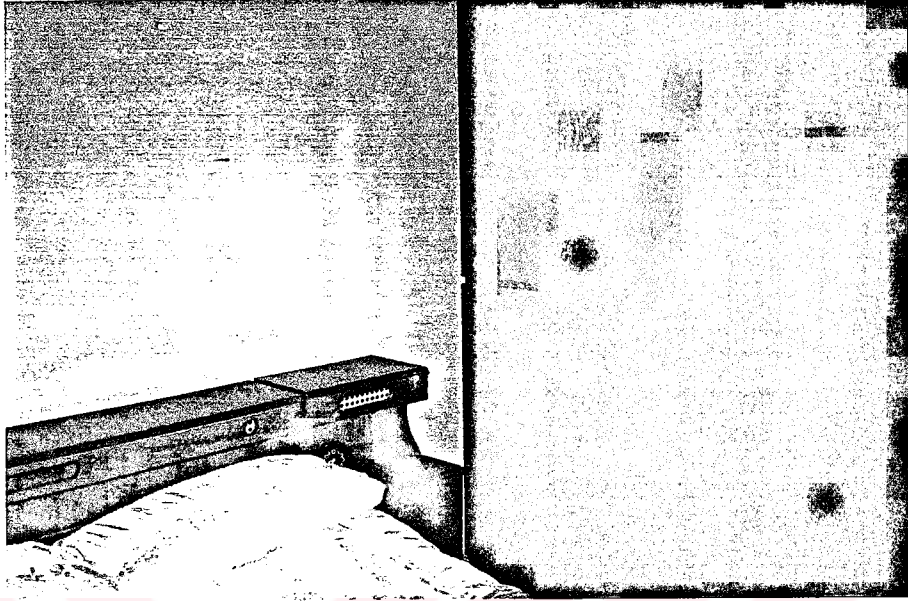

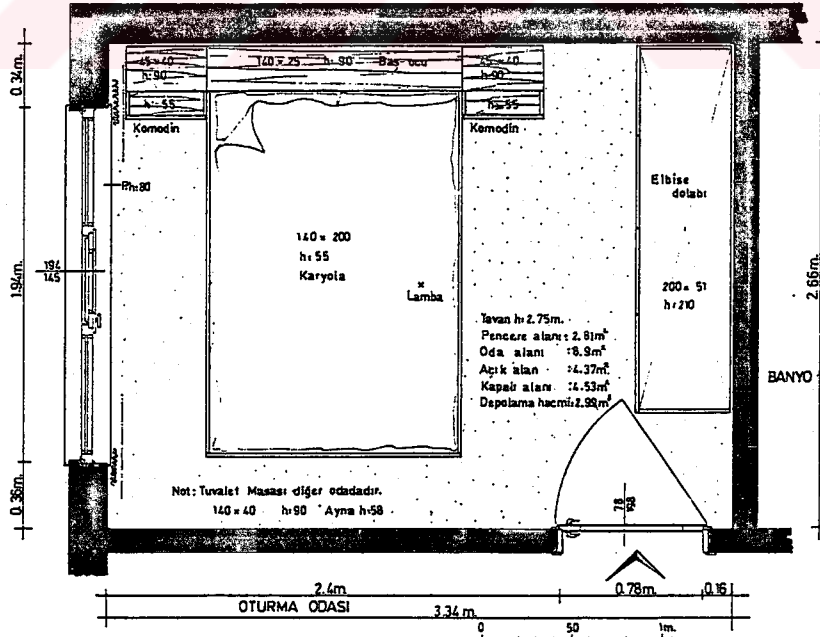
Şekil 3.59 28 Nolu Konutun Yatak Odası

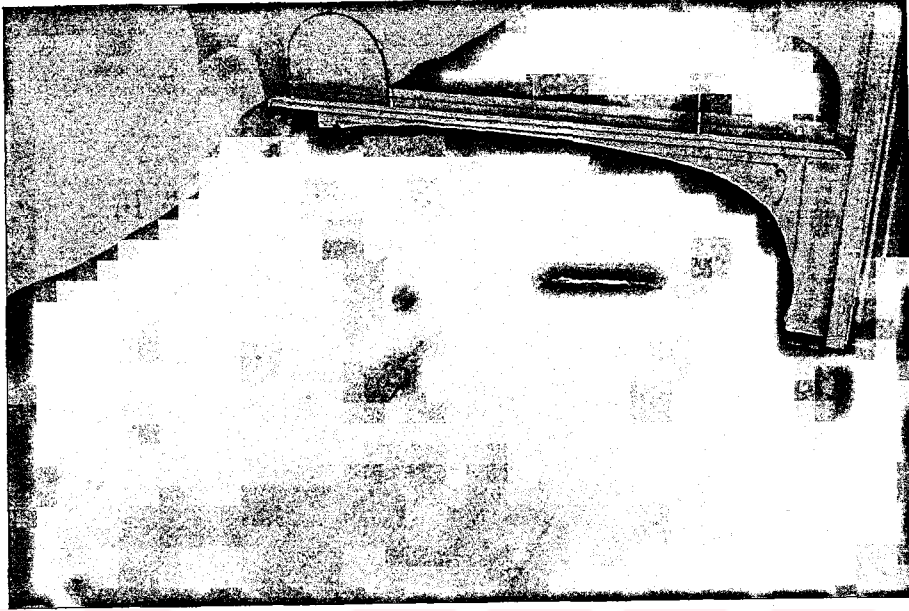
Şekil 3.60 28 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

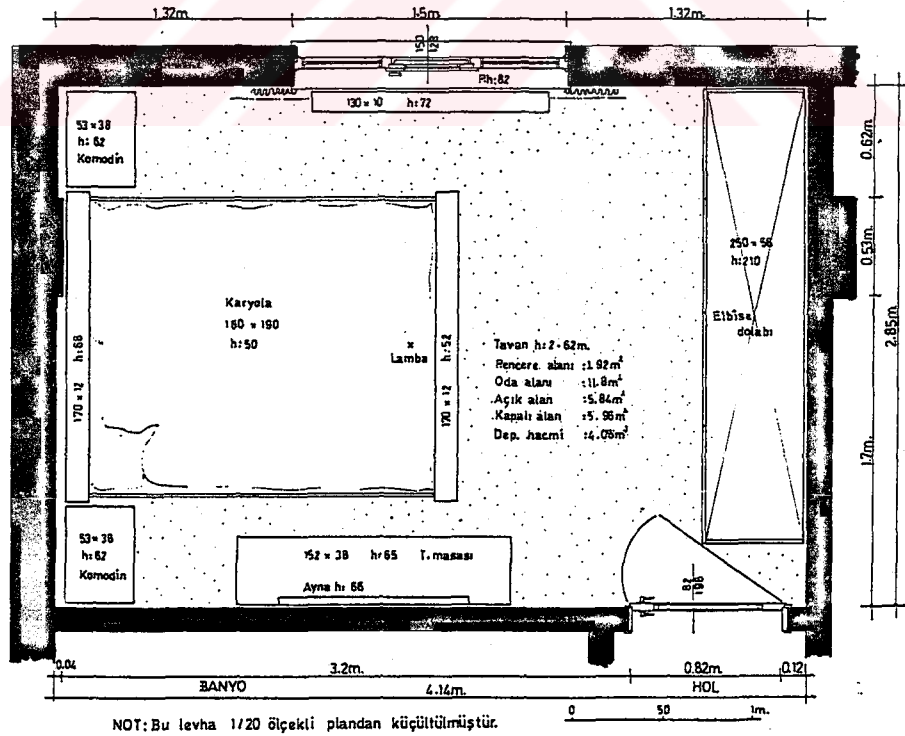
Şekil 3.61 29 Nolu Konutun Yatak Odası

Şekil 3.62 29 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

Şekil 3.63 30 Nolu Konutun Yatak Odası

Şekil 3.64 30 Nolu Konutun Yatak Odası Planı

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

Orta nitelikli konutlarda yaşayan kullanıcıların yatak odalarının plan tipleri, gereksinimleri, memnuniyet durumları, donatı elemanlarının düzenlenmesi, kapladığı alanlar, açık alanlar, giysi-çamaşır ve eşyalarının depolama sorunlarına ilişkin sonuçlar aşağıdaki gibidir.

4.1 Yatak Odasının Mimari Özellikleri ve Konumu

Yaptığımız araştırmanın sonunda elde ettiğimiz veriler değerlendirildiğinde aşağıdaki bilgilerin mimari planların oluşumuna fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

- * Yatak odaları konutun günlük aktif yaşama ayrılan bölümlerinden ayrılmalıdır.
- * Yatak odaları, banyo ve WC'nin yakınında olmalıdır.
- * Küçük çocuklara bakmayı kolaylaştırmak için en azından bir çocuk odası ebeveyn yatak odasının yakınında olmalıdır.
- * Yatak odaları güneş almalı ve havadar olmalıdır.
- * Ebeveyn yatak odaları gerektiğinde bebek karyolasının konulabilmesi için yeterli alana sahip olmalıdır. Bu düzenleme özel durumlarda, annenin çocuğu ile direkt ilgilenbilmesini kolaylaştıracaktır.
- * Ebeveynlerin hemen hepsi yatak odalarında, Geleneksel Türk Evlerinde bulunan gusülhaneye benzer banyo istedikleri tespit edilmiştir. Bu sonuca göre yatak odasında banyonun bulunması gereği dikkate alınmalıdır.

4.2 Donatı Elemanlarının Boyutları ve Özellikleri

Ebeveyn yatak odaların da;

* Karyola, komodin, elbise dolabı (gömme dolap), tuvalet masası, puf (sandalye), çamaşır dolabı olması ve odanın büyüklüğüne göre koltuk, sehpa, Tv-müzik dolabı, küçük ölçekli çalışma masası ve kitaplık bulunması,

* Çift kişilik karyola bulunması ve üç tarafının serbest kullanıma elverişli olması,

* Tuvalet aynasının üst kenarının yerden yüksekliği en az 133 cm ve rahat bir kullanım için ayak boşluğu genişliği 45-65 cm olması,

* Elbise dolabının ön yüzeyi, her kişi için 135 cm'lik dolap cephesine, askı alanı ve raf alanı oranı ise elbise dolabı hacminin 1/2.5'u veya 1/3'ü civarında olması, geriye kalan hacimsel miktarın çekmece olarak değerlendirilmesi,

* Donatı elemanlarının, çekmecelerinin raylı ve olanaklara göre kapaklarının sürme kapak olması,

* Elbise dolabı ile tavan arasındaki boşluğun kapaklı yüklük olarak değerlendirilmesi,

* Elbise dolabının konut değişimin de kolay sökülüp taşınabilmesi için de-monte olabilmesi,

* Kullanılan malzemenin ve işçiliğin kaliteli olabilmesi, gerekmektedir.

4.3 Eylem Alanları ve Boyutları

Yatak odasında çeşitli aktivitelerin gerçekleştirilebilmesi için gerekli eylem alanlarının bırakılmasın da, araştırma sonunda elde ettiğimiz sonuçlara

çok yakın olduğu için (şekil 1.48-1.54) yararlanılabilir.

Ebeveyn yatak odalarında;

* Yatma, tuvalet, giyinme, soyunma, depolama eylem alanlarının olması ve odanın büyüklüğüne göre dinlenme, okuma, Tv seyretme, müzik dinleme, oturma eylem alanlarının bulunması,

* Ergonomik ölçütlerde ki kadınların yatak yaparken rahat çalışmalarını sağlamak için yüksekliği az olan yataklar da yatağın etrafında ki alanın 95-100 cm ve yüksek yataklar için 66-80 cm olması, gerekmektedir.

4.4 Yatak Odası ve Donatı Elemanlarının Alanı

Donatı ve kullanıcı eylem alanları için gerekli olan alanlardan yararlanılarak elde edilen yatak odası boyutları ile ilgili öneriler çok faydalı tahminler verebilecektir.

Yaptığımız araştırma sonuçları analiz edildiğinde konut alanı ile yatak odası alanı ve buna bağlı olarakta mobilyaların zeminde kapladığı alanlar birbirleri ile doğru orantılı olarak artmakta veya azalmaktadır. Bu noktadan hareket edilerek toplanan tüm veriler çeşitli katsayılar geliştirilerek istatistiksel yöntemler ile yorumlanmış ve Çizelge 4.1 ve 4.2'deki değerler bulunmuştur.

Konut alanı (m ²)	Yatak odası alanı (m ²)		Yatak odası genişliği (cm) asgari
	asgari	istenen	
75 m ² için	10.3	10.73	270
80 m ² için	11.02	11.44	285
85 m ² için	11.75	12.16	300
90 m ² için	12.4	12.88	315
95 m ² için	13.09	13.59	330
100 m ² için	13.77	14.31	345

Çizelge 4.1 Yatak Odaları İçin Önerilen Alanlar

Donatı elemanları	Yatak odası alanları (m ²)					
	10.73	11.44	12.16	12.88	13.59	14.31
Karyola (cm)	140x200	150x200	160x200	160x200	170x200	170x200
Komodinler (cm)	40x40x2	45x40x2	50x40x2	50x45x2	55x45x2	60x45x2
Elbise dolabı (cm)	210x60	225x60	240x60	255x60	270x60	285x60
Tuvalet masası (cm)	80x45	90x45	100x45	110x50	120x50	140x50
Çamaşır dolabı (cm)	75x50	80x50	85x50	90x50	95x50	100x50
Toplam kapalı alan (m ²)	5.10	5.52	5.92	6.19	6.59	6.85
Toplam açık alan (m ²)	5.63	5.92	6.24	6.69	7.00	7.46
Oda alanı (m ²)	10.73	11.44	12.16	12.88	13.59	14.31
Eşya oranı (%)	48	48	48	48	48	48

Çizelge 4.2 Yatak Odaları İçin Önerilen Mobilya Alanları.

4.5 Donatı Elemanlarının Depolama Hacimleri

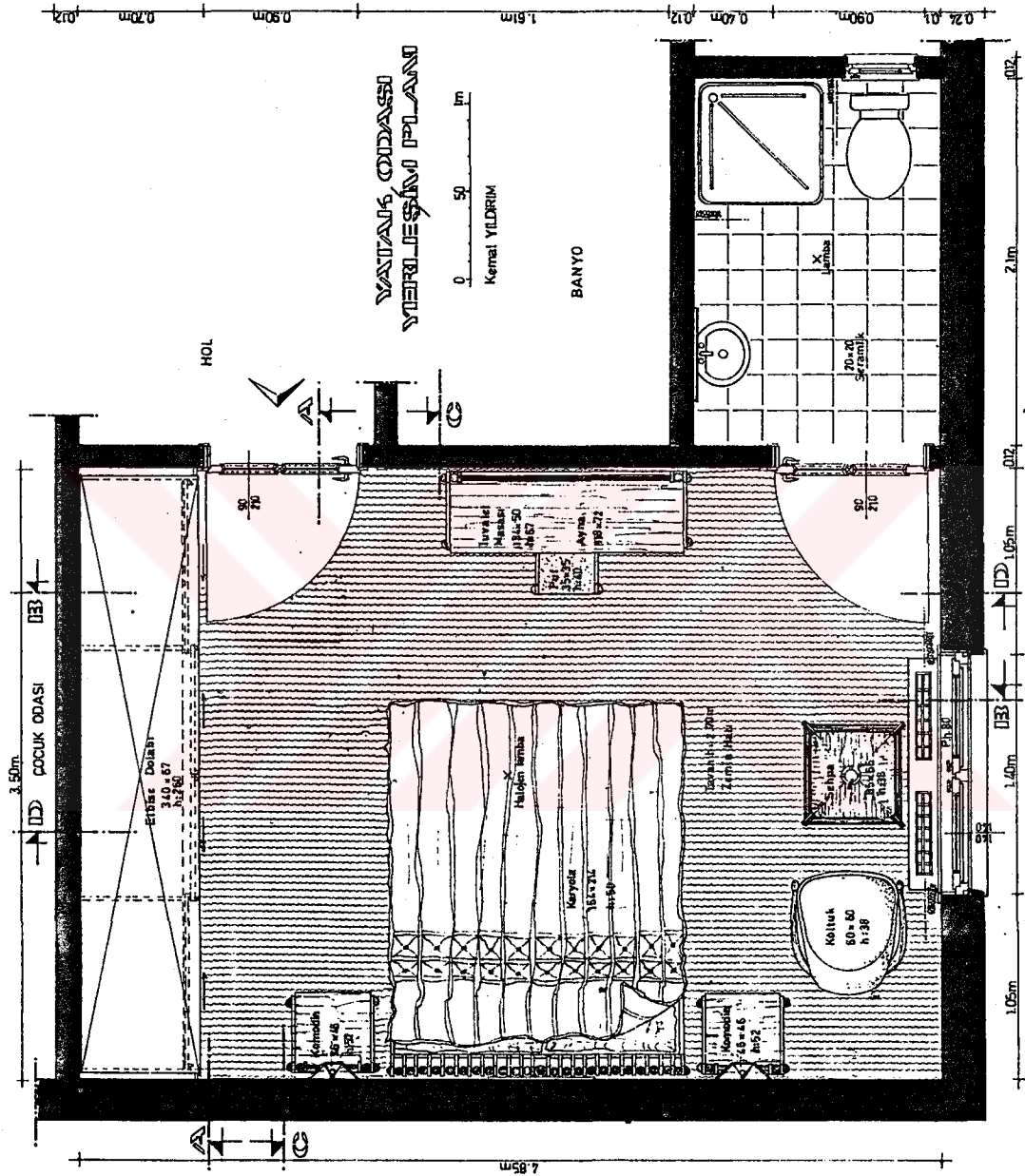
Konut içerisinde en çok depolamanın yapıldığı birim yatak odasıdır. Çizelge 5.1 ve 5.2'deki önerilerin ışığında yatak odalarının nicelik ve niteliklerine göre ortalama depolama hacimleri çizelge 4.3'de verilen değerlere sahip olmalıdır. Donatı elemanlarının yetersiz depolama kapasiteleri sonucunda ortaya çıkan düzensizlik ve sistemin boşluğu, nesnelerin aranmasına neden olarak kullanıcının çalışmasını birçok yönden zorlaştırmaktadır. Bu nedenle eşya, giysi ve çamaşırların yeterli depolama alanlarına sahip olması gerekmektedir.

Donatı elemanları	Yatak odası alanları (m ²)					
	10.73	11.44	12.16	12.88	13.59	14.31
Komodinler	0.16	0.18	0.2	0.22	0.25	0.27
Elbise dolabı	3.4	3.65	3.89	4.13	4.37	4.62
Tuvalet masası	0.27	0.3	0.33	0.41	0.44	0.52
Şifoniyer	0.3	0.32	0.34	0.36	0.38	0.4
Toplam (m ³)	4.13	4.45	4.76	5.13	5.44	5.81

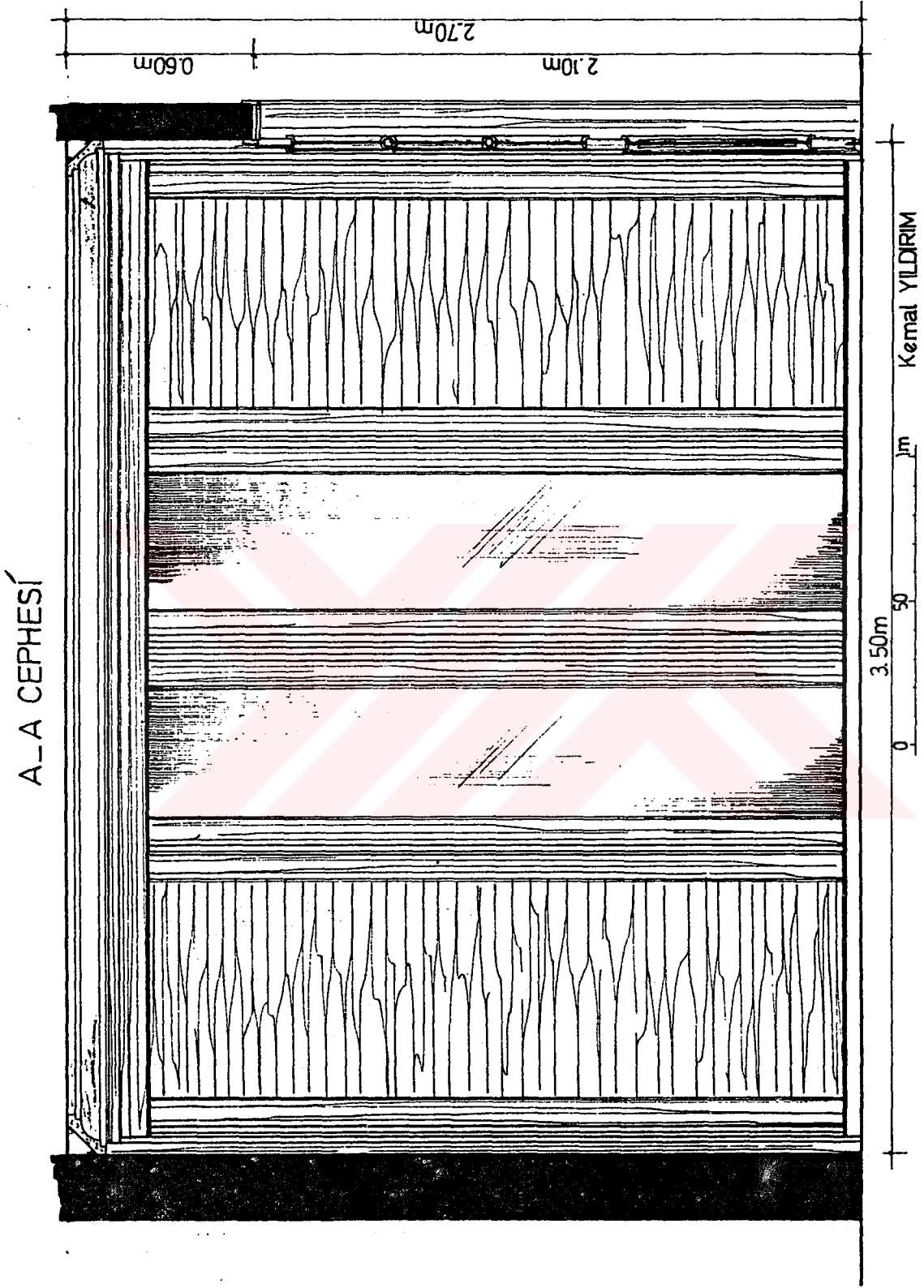
Çizelge 4.3 Yatak Odaları İçin Önerilen Mobilyaların Ortalama Depolama Hacimleri

4.6 Ebeveyn Yatak Odası Planlamasında Prototip Bir Uygulama

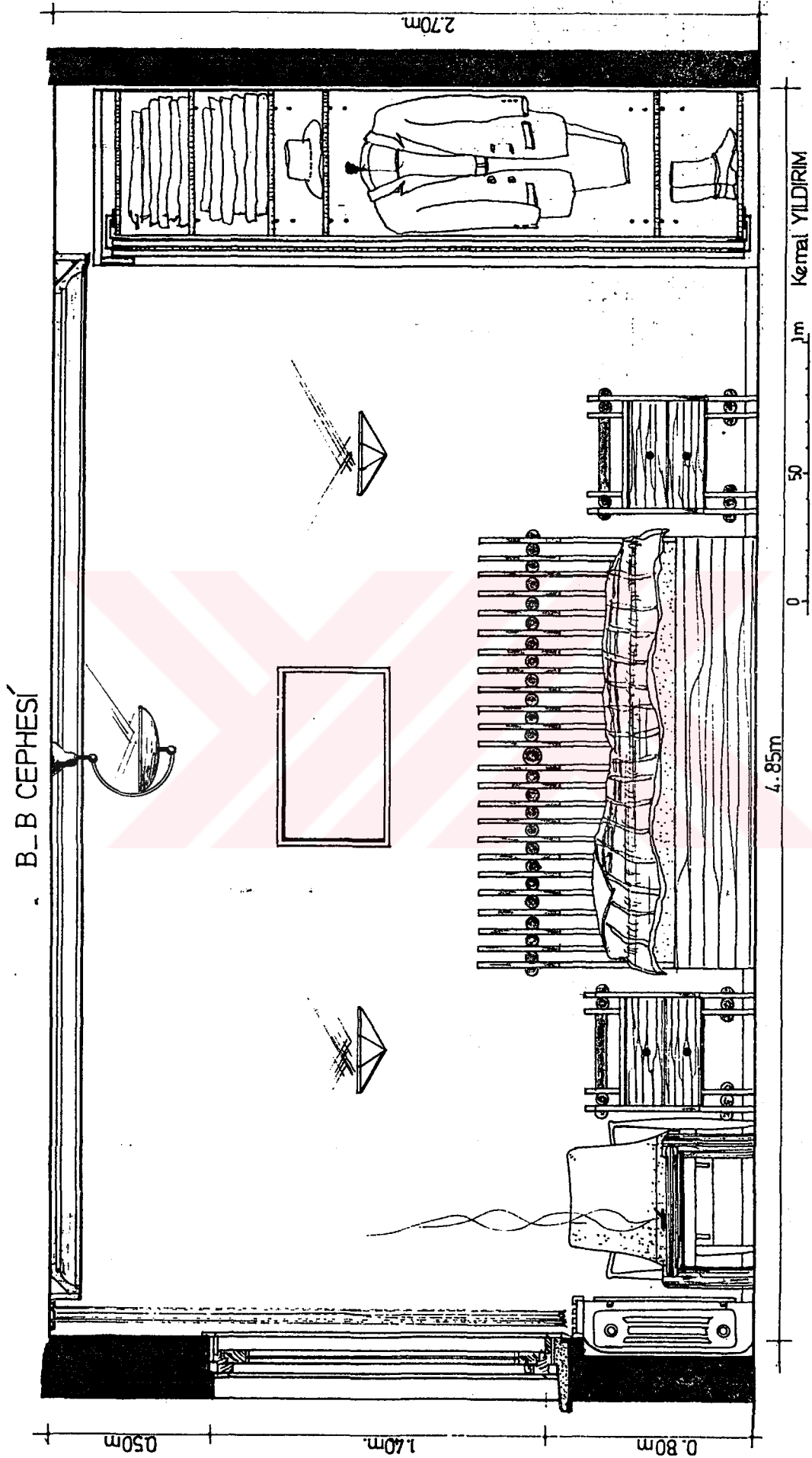
Yapılan çalışmanın sonuç ve önerilerinden hareketle orta nitelikli konutlar da ebeveyn yatak odası planlaması için somut bir öneri olarak; "donatı elemanlarının zeminde kapladığı alanlar, açık alanlar, toplam oda alanına bağlı olarak mobilya boyutları, depolama hacimleri, dolap iç düzenlerinin kesitleri ve oda alanının taban alanına oranı" aşağıda verilen plan ve cephelerin üzerine işaretlenmiştir.

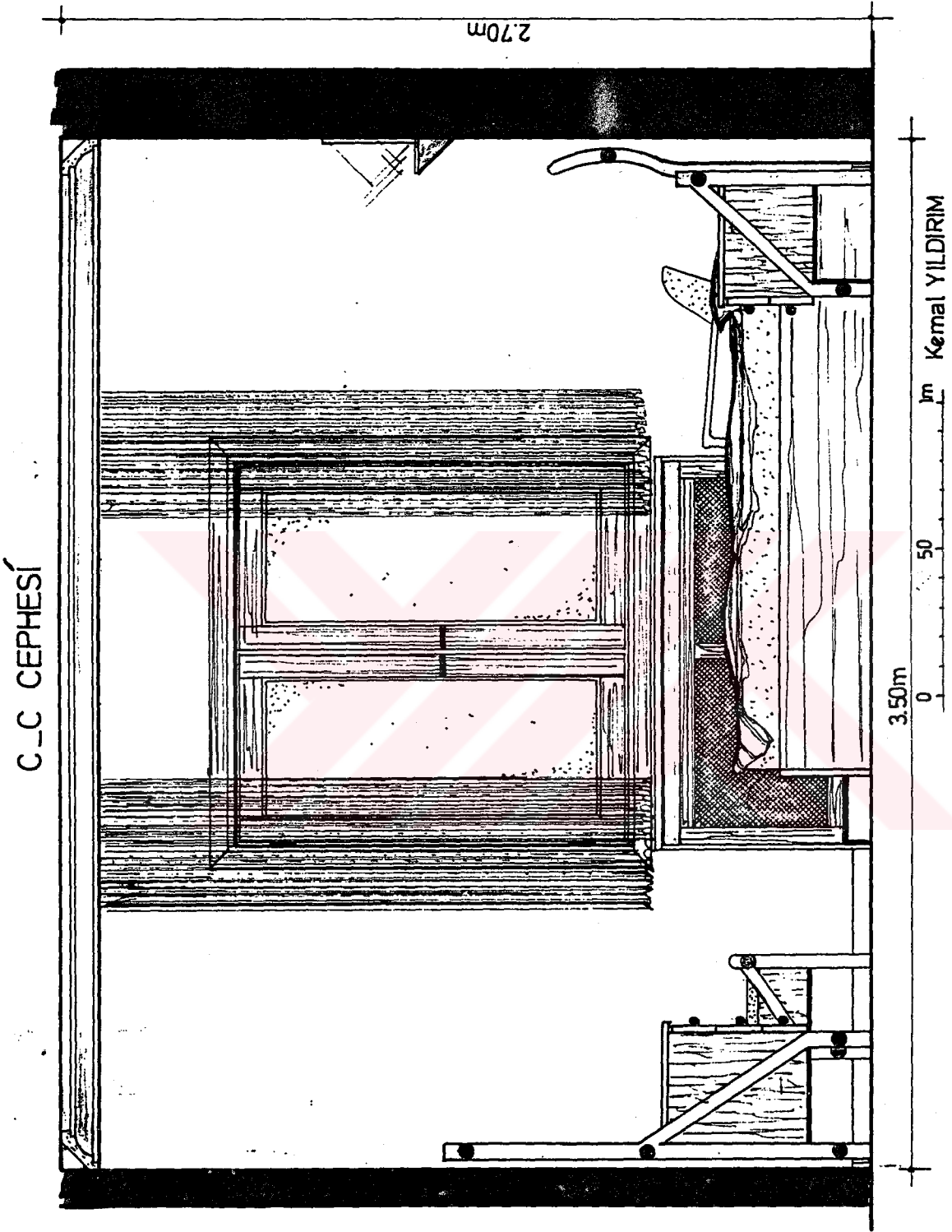
Şekil 4.1 Prototip Yatak Odası Planı

Şekil 4.2 A-A Cephesi

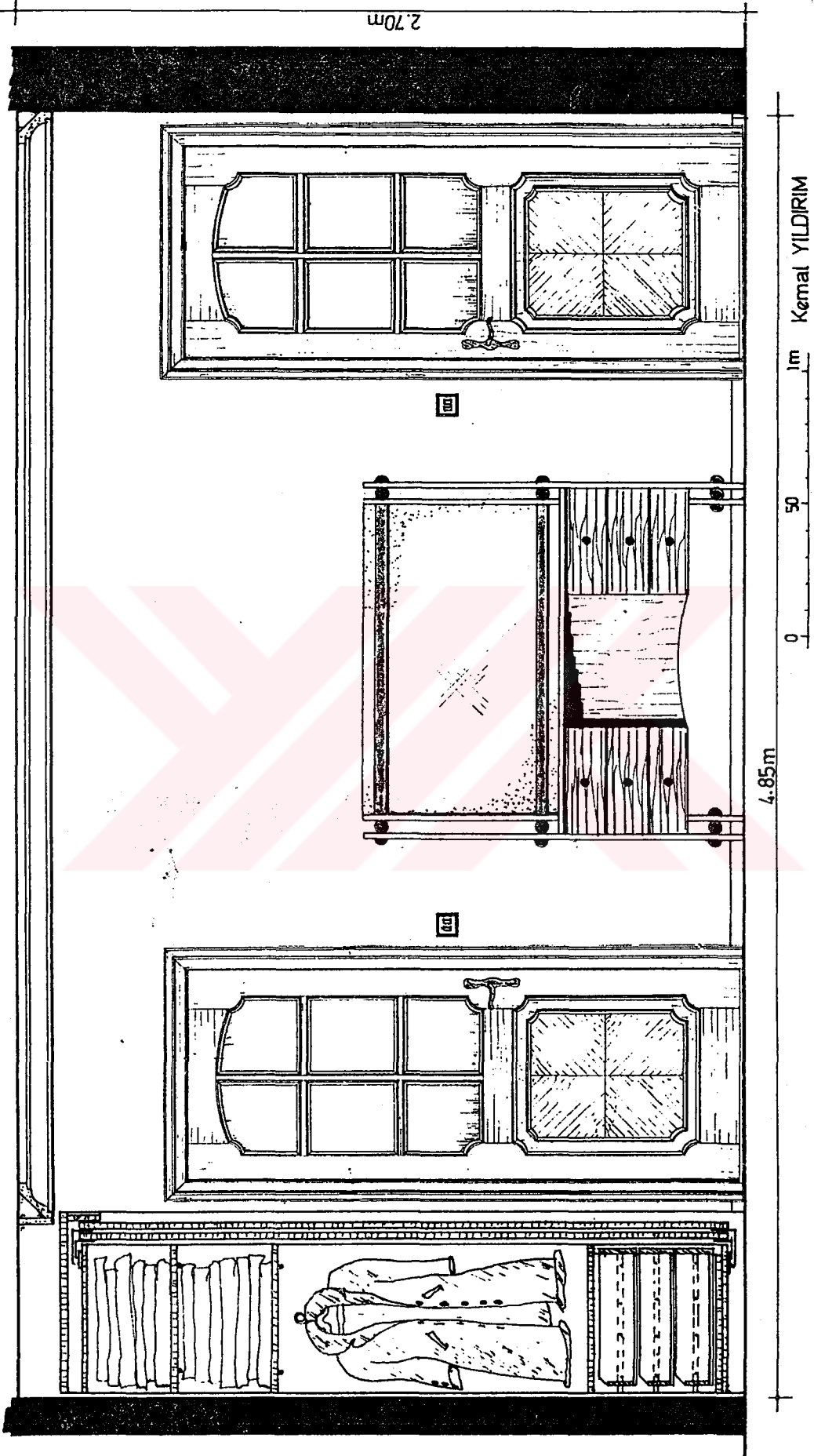

Şekil 4.3 B-B Cephesi

Şekil 4.4 C-C Cephesi

D-D CEPHESİ

Şekil 4.5 D-D Cephesi

KAYNAKLAR

1. Arredamento Dekorasyon., 1992, Mobilya: Boyut Yayıncılık, İstanbul, 28. .
Bayazıt, N., 1971, İnsan Ölçülerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Çalışma: İ.T.Ü Dergisi, İstanbul, 28-31.
2. Bayazıt, N., 1978, Otel Yatak Odalarının Tasarlanması İçin Bir Yöntem: İ.T.Ü Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
3. Baytin, N., 1980, Konut Islak Mekanları: Tübitak Yayın No: a 45, Tübitak Matbaası, Ankara.
4. Bilgin, N., 1986, Çeşitli Sosyo-Kültürel Gruplarda Eşya Sistemleri ve İnsan Eşya İlişkileri: Teknolojik Matbaası, İstanbul, 38-39.
5. Büyük Larrousse Sözlük ve Ansiklopedisi., 1992, Cilt 5-6-9-13-18-21-23-24, Milliyet Gazetecilik A.Ş., İstanbul.
6. Evimiz; Ev, Dekorasyon ve Aile Ansiklopedisi., Cilt 1-3, Gelişim Yayıncılık, Baskı Mısır Matbaacılık ve Ambalaj San. A.Ş.
7. Ertürk, S., 1984, Mimari Mekanın Algılanması Üzerine Bir Araştırma; Doktora Tezi, K.T.Ü. Basım Evi Trabzon.
8. Gönen, E., 1988, İş ve İş Gücü Planlaması: Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları No: 1054, Ders Kitabı: 308, Ankara.
9. Gönen, E., Kalınkara, V., Özgen, Ö., 1990, Mutfak Çalışma Merkezlerinde Optimum İş Yüksekliği ve Antropometrik Ölçüm İlişkisi Üzerinde Ergonomik Bir Araştırma; M.P.M. Yayınları: 408, Ankara 12-93.
10. Hacıbaloğlu, M., 1979, Mimarlık Sanatında Estetik Kavramı ve Mimari Bütün'e Ulaşımında Uygulama Yolu; Ankara Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisi; Doçentlik Tezi, Ankara.

11. Hacıbaloglu, M., 1989, Geleneksel Türk Evi ve Çağımıza Ulaşamamasının Nedenleri: G.Ü.Müh.Mim. Fakültesi, Ankara, 18-63.
12. Grandjean, E., 1973, Ergonomics of the home: Taylor and Francis Ltd, London, 158-161.
13. Hacıhasanoğlu, O., 1986, Konut Mekkanlarında Yoğunluk-Kalabalık İlişkisinin Belirlenmesinde Kullanılacak Bir Yöntem: Doktora Tezi, K.T.Ü Baskı Atelyesi, İstanbul.
14. Hasol, D., 1975, Ansiklopedik Sözlük: Cilt 9, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 450.
15. Işık, Z., Dinçel, K., 1977, Ağaç İşleri Teknik Resmi: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 217-220.
16. Işık, Z., 1992, Geleneksel ve Günümüz Konutlarının İç mekan Analizi: Doktora Tezi, G.Ü. Fen Bil.Ens., Ankara.
17. İlter, R.N., 1974, Modern Döşemecilik ve Ev Dekorasyonu: Baylan Matbaası, Ankara, 133-143.
18. İnceoğlu, N., 1990, Mimarlık Bilgisi Ders Notları: Yıldız Üniversitesi Matbaası, Yayın No: MF-SBP 90, İstanbul, 6-7.
19. İrez, F., 1989, XIX yüzyıl Osmanlı Saray Mobilyası; Atatürk Kültür Merkezi Yayınları-23, Ankara.
20. Karamehmetoğlu, A., 1990, Küçük Metrekaredeki Toplu Konutun ve İç Mekan Düzenlemesinde Kullanılan Donatım Elemanlarının Saptanması: Bilim Uz., H.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
21. Karpuz, H., 1984., Türk İslam Mesken Mimarisinde Erzurum Evleri: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını-562, Ankara, 9-14.
22. Kortan, E., 1986, XX YY. Mimarlığına Estetik Açından Bakış: Yaprak Yayın Evi, Ankara.

23. Köprülü, A., 1991, Orta Nitelikli Toplu Konutlarda Boyutsal Standartlar Açısından Banyo Büyüklüğün Araştırılması: Bilim Uz., İ.T.Ü. Fen Bil. Enst., İstanbul.
24. Küçükerman, Ö., 1985, Kendi Mekanının Arayışı İçinde Türk Evi: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, İstanbul, 27-65.
Lacedelli Mobili Katolog., 1992, Personal, İtaly.
25. Neufert, E., 1974, Yapı Tasarım Bilgisi: Arp Organizasyon, Ankara, 184-189.
26. Newmann, R., 1978, Überlagerung Von Nutzflaechen Berücksichtigt Sanitaer Und Heizungstecknih, 425.
27. Okyanus Ansiklopedik Sözlük., 1985, Cilt 9, Cem Yayınları İstanbul, 2914.
28. Ostermann., 1986, Copyright Osterman Peterson Bros. Ltd. Reg. nr. 104712, Denmark.
29. Özerdim, B., 1991, Konutlar ve Konut Tasarımına Giriş: D.E.Ü. Müh. Mim. Fak. Basım Ünitesi, İzmir.
30. Prato, V., 1992, Viceversa (Sorgente Dei Mobili): Gestigraf Computer Grafica. Mariana C.se. (co). Luglio, İtaly.
31. Singleton, W.T., 1967, Ergonomics in Sistem Design: "Ergonomic", 306.
32. Sözer, S., 1990, Konut Mutfaklarında Söz Konusu Eylemler, Bu Eylemlere Yönelik Kullanıcı Gereksinimleri ve İçmekan Düzenlemesinde Kullanılan Donatım Elemanlarının Saptanması: Bil. Uz., H.Ü. Sos.Bil. Ens., Ankara.
33. Süzer, D., 1992, Çeşitli Fonksiyon Alanlarında Kullanılması Amaçlanan Dönel Tuvalet Masası Üzerine Bir Uygulama Çalışması: Bil.Uz., İ.T.Ü. Fen Bil. Ens., İstanbul.

34. Stratemann, S., 1959, Das Grosse Buch Vom Eigenen Haus: Printed in Germany, 234-235.
35. Şerefhanoglu, M., 1972, konutlarda Aydınlatma: karacaoşet Basım Evi, İstanbul, 56-111.
36. Taşpınar, A.S., 1977, Mimaride Gün Işığı ve Gaziantep Kompüsüne Uygulanması: ODTÜ Mim. Fak., Ankara, 34.
37. Toka, C., 1978, İnsan Araç Bağıntısında Ergonomik Tasarım İlkeleri: İDGSA Yayın No: 73, İstanbul, 1-173.
38. Türk Standartları, 1985, Ahşap Mobilya-Terimler ve Tanımlar TS-4521, Ankara.
39. Türk Standartları, 1988, Ahşap Mobilya-Elbise Dolapı TS-5482, Ankara.
40. Türk Standartları, 1993, Ahşap Mobilya-Komodın TS-7026, Ankara.
41. Türk Standartları, 1993, Ahşap Mobilya-Tuvalet Masası TS-7255, Ankara.
42. Türk Standartları, 1990, Ahşap Mobilya-Çamaşır Dolabı TS-8192, Ankara.
43. Türk Standartları, 1990, Ahşap Mobilya-Karyola TS-8194, Ankara.
44. Ünügür, S.M., 1973, Kültür Farklarının Mutfaklarda Mekan Gereksinimlerine Etkilerinin Saptanmasında Kullanılabilecek Bir Ergonomiks Metod: Doktora Tezi, İ.T.Ü. Mim. Fak., İstanbul.
45. Ünügür, S.M., 1989, Bina Tasarımı Temel İlkeleri: İ.T.Ü. Mim. Fak., Baskı Atelyesi, İstanbul.
46. Ünver, R., 1985, Yapıların İçinde Işık-Renk İlişkisi: Doktora Tezi, Yıldız Üniv. Matbaası, İstanbul, 21-33.
47. William, P. S., 1967, Architecture (Design-Engineering. Drawing) Mcknight Publishing Company, USA, 32-34.

48. Yataş Ürün Tanıtım Katoloğu, 1993, Baskı,Hürriyet Ofset.
49. Yücel, M.K., 1990, Teknolojik Gelişmelerin Mutfak Planlamasına Etkileri: Bil. Uz., İ.T.Ü. Fen Bil.Ens., İstanbul,
50. Yürekli, K.F., 1983, Mimari Tasarımda Belirsizlik: Esneklik-Uyabilirlik İhtiyacının Kaynakları ve Çözümü Üzerine Bir Araştırma: İ.T.Ü. Baskı Atelyesi, İstanbul.
51. Zorer, G., 1992, Yapılarda Isısal Tasarım İlkeleri: İ.T.Ü. Mim. Fak. Yayın No: 264, İstanbul, 16.

İNFORMASYON KURULU
ON MERKEZİ

ÖZGEÇMİŞ

17.05.1967 Yılında Ankara'da doğdu. İlkokul, Ortaokul, Liseyi Ankara'da tamamladı. Lisans öğrenimini 27.07.1992 tarihinde G.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi, Mobilya ve Dekorasyon Eğitimi Bölümünde tamamladı. Yüksek Lisans öğrenimine 25.09.1993 tarihinde G.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Mobilya Dekorasyon Eğitimi Anabilim Dalında başladı. Ankara Demetevler Modern Mobilya ve Dekorasyon ve Sitelerde MOPAŞ (Mobilya Üretim ve Pazarlama A.Ş.)'de üretim ve planlama müdürlükleri yaptı. Bakanlıklar, Nevşehir Vali Konağı, Anadolu Kulüp, Mit Müsteşarlığı gibi büyük dekorasyon projelerinde ve çeşitli şahıs dekorasyon projelerinin gerçekleştirilmesinde aktif görev aldı. Siteler Ç.E.M'de çalıştı. Şu anda G.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi Dekorasyon Eğitimi Anabilim Dalında Araştırma Görevlisi olarak görev yapmaktadır.

Kemal YILDIRIM

EKLER

EK-1. TANIMLAR

EK-2. İNCELENEN EVLERİN ADRESLERİ

EK-3. ANKET FORMU

EK-1 TANIMLAR

Eski Ev: Osmanlı döneminde yapılmış olan evleri kapsamaktadır.

Günümüz Evi: Cumhuriyet döneminde batı mimari etkisi altında yapılmış olan evlerdir.

Sofa: Geleneksel evlerde odaların etrafına sıralandığı, odalara geçişin yapıldığı ve aile üyelerinin bir arada oturduğu mekandır.

Geleneksel Oda: Ev içinde, sofanın etrafına sıralanmış ve bir çok fonksiyona sahip, temel ihtiyaçları karşılayan kendi başlarına yaşama birimleridir. Oturma, yemek yeme, çalışma, yatma gibi eylemlerin gerçekleştiği bir ortamdır.

Günümüz evlerindeki odalar gördükleri işlevlere göre yatak odası, oturma odası, çocuk odası gibi isimler alır.

Sedir: Geleneksel evlerimizin oda ve sofasında genellikle pencere dizisi altında, üzerine oturmak için yapılmış sabit bina elemanıdır.

Yüklük: Geleneksel evlerde içine yorgan, yatak, yastık ve battaniye gibi şeyleri koymak için tek yada iki kanatlı büyük dolaplar.

Gusülhane: Küçük evlerde, hamam yerine kullanılan daracık yıkanma yeridir. Genellikle dolap setleri içine yerleştirilir.

Mobilya-Mobilye: Oturulan yerlerin türlü amaçlarla donatılmasına yarayan eşyalardır.

Modern Mobilya: Antik, taklit, stil ve geleneksel Türk mobilyası dışında kalan ve genellikle düz hatlardan meydana gelen mobilyalardır (T.S 5421).

Klasik Mobilya: İncelememizde antik, taklit ve stil mobilyalarının tümü klasik mobilya olarak alınmıştır (T.S., 4521).

Geleneksel Türk Eşyası: Eski evlerimizin sofa ve odalarının süslenmesine ve türlü amaçlarla donatılmasına yarayan (sofa, sedir, rahle, sandık, çekmece ve tel dolabı gibi) eşyalardır (T.S 4521).

Sosyo- Ekonomik-Düzey: Genellikle bu kelimelerin ilk harfleri alınarak kısaca (SED) olarak kullanılır.

Alt SED Aileleri: Dar gelirli ve sosyal düzeyi düşük olan ailelerdir.

Üst SED Aileleri: Gelir düzeyleri ve sosyal konumları yüksek olan ailelerdir.

Orta SED Aileleri: Alt ve Üst SED aileleri arasında kalan ailelerdir.

Orta Nitelikli Konut: İmar İskan Bakanlığı sosyal konutu, asgari nitelikte ve orta nitelikli halk konutları olarak ikiye ayırmış, büyüklüklerine göre faydalı alanı asgari nitelikteki konutlar için en çok 63 m² orta nitelikli konutlarda ise 100 m² olarak tanımlamıştır.

Sabit Depolama: Oda içinde duvara, veya odanın zeminine tespit edilmiş (gömme dolap, üst dolap) dolap türü eşyanın içine yapılan depolomalardır.

Hareketli Depoloma: Bir yere tespit edilmeyen ve istendiğinde yeri değiştirilebilen (Elbise dolabı, komodin, Karyola, Tuvalet masası, vb.) mobilyanın içine yapılan depolamadır.

Açık Depoloma: Dışarıda kalan eşyadır (Işık, 1992).

EK-3 ANKET FORMU

ORTA NİTELİKTEKİ KONUTLARDA YATAK ODASI PLANLAMASI İLE İLGİLİ ALAN ÇALIŞMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Ev Adresi : Tarih:.....

Ev Tipi : Saat:.....

Fotoğraf No:..... Kullanım Alanı:.....m²

A) Kullanıcılar İle İlgili Genel Sorular

Değerlendirmeye Yardımcı Olanın :

1- Adı ve Soyadı:.....

2- Yaşamının Çoğunu Nerede Geçirdiği:

a)..... Köy (Nereye Bağlı:.....)

b)..... Kasaba (Nereye bağlı.....)

c)..... Ankara, İstanbul, İzmir.

3- Konut Mülkiyet Durumu:

() Ev Sahibi () Kiracı

4- Konutta Oturma Süresi:.....yıl.

5- Konutta Yaşayan Kullanıcıların Sayısı, Yaşları, Cinsiyeti, Eğitim

Durumları, Meslekleri ve Gelir Durumları:

Bireyler	Yaşı	Cinsiyeti	Eğitimi	Mesleği	Geliri
.....					
.....					
.....					
.....					

B) Kullanıcıların Memnuniyet Durumuna İlişkin Sorular

1. Yatak Odasının Mimarı Planından Memnunmusunuz?

() Evet () Hayır

Hayır İse Nedeni:.....

2. Yatak Odasının Bulunan Donatı Elemanlarından Memnunmusunuz?

() Evet () Hayır

Hayır İse Nedeni:.....

3. Yatak Odasının Isıtılmasından Memnunmusunuz?

() Evet () Hayır

Hayır İse Nedeni:.....

4. Yatak Odasının Aydınlatılmasından Memnunmusunuz?

() Evet () Hayır

Hayır İse Nedeni:.....

C) Kullanıcı Gereksinimleri İle İlgili sorular

1. Sizce Konutunuzda Önem Sırasına Göre İlk Üç Birim Hangisidir?

a)..... b)..... c).....

2. Yatak Odanız Konut İçinde Önemli Bir Yer Tutuyormu?

() Evet () Hayır

3. Yatak Odanızı Hangi Eylemler İçin Kullanıyorsunuz?

() Yatma () Tuvalet () Giyinme () Soyunma

() Depolama () Oturma () Dinlenme () Diğer

4. Yatak Odasında Hangi Eylemlerin Olmasını İstersiniz?

.....

5. Yatak Odasında Hangi Donatı Elemanlarının Olmasını İstersiniz?

.....

6. Yatak Odasındaki Donatı Elemanlarının Yerlerini Değiştirmiyormusunuz?

☐ Evet ☐ Hayır

Evet İse Nedeni:.....

7. Yatak Odasının Hangi Birimlere Yakın Olmasını İsterdiniz?

☐ Banyo ☐ Mutfak ☐ Çocuk Y.Odası ☐ Yerinden Memnunum

8. Yatak Odasına Ait Banyo Olsun İstermiydiniz?

☐ Evet ☐ Hayır

9. Yatak Odanızla Bağlantılı Balkonunuz Varmı?

☐ Evet ☐ Hayır

10. Cevabınız Evet İse Balkonunuzu Nasıl Kullanıyorsunuz?

☐ Oturma ☐ Depolama ☐ Hiç Kullanmıyorum

11. Cevabınız Hayır İse Balkonunuz Olsun İstermiydiniz?

☐ Evet ☐ Hayır

Evet İse Nedeni:.....

12. Yatak Odanızda Değişiklik Yaptınız mı?

☐ Evet ☐ Hayır

13. Evet İse Neleri Değiştirdiniz Nedeni:.....

.....

14. Elbise Dolabınız Duvara Gömme Şeklinde mi?

☐ Evet ☐ Hayır

15. Gömme Dolap Olmasını İstermiydiniz?

☐ Evet ☐ Hayır

Evet İse Nedeni:.....

16. Elbise Dolabınız Kaç Kapaklıdır?

17. Elbise Dolabınız Yeterli midir?

☐ Evet ☐ Hayır

Hayır İse Nedeni:.....

18. Yatak Odasında Depolayamadığınız Eşyayı Nerede ve Nasıl Depoluyorsunuz?

19. Donatı Elemanlarının Temizliği Kolay Oluyormu?

() Evet () Hayır

Hayır İse Nedeni:.....

20. Yukarıdakilerin Dışında İlave Edeceğiniz Bir Şey Varmı?

.....

D) Yatak Odası Mekanına İlişkin Bilgiler

1. Yatak Odasının Isıtılması Durumu:

() Kalorifer () Elektrik Sobası () Ocak Şömine
() Gaz Sobası () Odun Sobası () Diğer.....

2. Yatak Odasının Aydınlatılması Durumu:

() Çıplak Ampul () Aplik () Işık Bantları Ardından
() Floresan () Spotlar () Ayna Aydınlatması
() Halojen () Avize () Diğer.....

3. Yatak Odasında Kullanılan Duvar Örtüleri:

() Duvar Kağıdı () Yağlı Boya () Lambri
() Plastik Boya () Kireç Badana () Diğer.....

4. Yatak Odasında Kullanılan Zemin Kaplaması

() Beton () Karo () Parke
() Mozaik () Seramik () Diğer.....

5. Yatak Odasında Kullanılan Tavan Kaplaması

() Kireç Badana () Asma Tavan () Plastik Boya
() Yağlı Boya () Diğer.....

TİM KURULU
MERKEZİ

6. Dekorasyonda Kullanılan Aksesuarlar:

- ☐ Biblolar (plastik,cam, vb.) ☐ Dinsel yayınlar
☐ Çerçevesiz tablo, portre ☐ Bakır eşya
☐ Manzara Resimleri ☐ Çiçekler..
☐ Poster ☐ Hiç Birşey
☐ Fotoğraf ☐ Diğer.....
☐ Kartpostal

7. Elbise dolabında bulunan giysi ve çamaşırlar:

Kadınlar için:

- ☐ Döpyes ☐ Manto
☐ Anorak ☐ Kürk
☐ Tek ceket ☐ Pontolon
☐ İç çamaşırı ☐ Gömlek
☐ Ayakkabı ☐ Çorap
☐ Şapka ☐ Pijama
☐ Gecelik ☐ Sabahlık
☐ Eldiven ☐ Kombinezon
☐ Bluz ☐ Kazak
☐ Mendil ☐ Eşarp
☐ Bornoz ☐ Havlu
☐ Terlik ☐ Diğer.....

Erkekler için:

- ☐ Takım elbise ☐ Çorap
☐ Tek ceket ☐ Pijama
☐ Gömlek ☐ Bornoz
☐ Tek pontolon ☐ Havlu
☐ Palto ☐ Diğer
☐ Anorak
☐ Kazak
☐ Kravat
☐ İç çamaşırı
☐ Mendil
☐ Terlik
☐ Ayakkabı

Diğerleri:

- ☐ Bavul ☐ Valiz ☐ Yatak Örtüsü
☐ Nevresim ☐ Yorgan ☐ Yastık
☐ Diğer: